

Ons kenmerk: 2019.
Onderwerp: Agenda AB vergadering
d.d. 15 maart 2019

Aan de leden van het Algemeen Bestuur van
GR Havenschap Groningen Seaports

Delfzijl, 1 maart 2019

Geachte AB-leden,

Namens de voorzitter nodig ik u hierbij uit voor het bijwonen van een vergadering van het Algemeen Bestuur van Groningen Seaports, die zal worden gehouden op **vrijdag 15 maart 2019 om 9.30 uur** op het kantoor van Groningen Seaports te Delfzijl.

De agenda voor deze vergadering luidt als volgt:

1. Opening en vaststellen agenda
 - a. Benoeming lid DB
2. Mededelingen en inkomende/uitgaande stukken
 - a. Brief van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties d.d. 18 december 2018 inzake het financieel toezicht 2019.
 - b. Brief van de CEO van Groningen Seaports N.V. d.d. 25 januari 2019, waarmee invulling wordt gegeven aan het verzoek van het AB om inzicht te verschaffen in de financiële positie van Fivelpoort C.V. ten tijde van de liquidatie.
 - c. Lange Termijn Agenda
3. Verslag van de vergadering van 17 december 2018
Ter vaststelling. **(Bijgevoegd)**
4. Aandeelhoudersaangelegenheden
 - a. Jaarstukken 2018 NV (besluit)
 - b. Uitgifte in ondererfpacht (besluit)

- Schorsing van de vergadering

- Heropening van de vergadering in “openbare zitting”

5. GR aangelegenheden
 - a. Vaststelling dienstenvergoeding (besluit)
 - b. Rapportage borgstelling (informatie)
6. Rondvraag
7. Sluiting

GR Havenschap GRONINGEN SEAPORTS

A.A. Swart
Secretaris

Aanvullende opmerkingen:

Voorstel aan Algemeen Bestuur

Datum AB-vergadering: 15 maart 2019

Nummer:

Agendapunt:

Voor akkoord

Datum

Paraaf

Secretaris: A.A. Swart

5 maart 2019

Onderwerp: aanwijzing lid Dagelijks Bestuur

Inleiding

Op 21 november 2018 hebben er in ten behoeve van nieuwe gemeente Het Hogeland gemeenteraadsverkiezingen plaatsgevonden. Deze nieuw gevormde gemeente is de rechtsopvolger van de gemeente Eemsmond en maakt daarom nu deel uit van de Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports. De deelnemende gemeenteraden moeten de tekst van de regeling binnen een half jaar na het ontstaan van de nieuwe gemeente overeenkomstig aanpassen. De raad van de gemeente Het Hogeland heeft op 30 januari 2019 een besluit genomen over zijn vertegenwoordiging in het Algemeen Bestuur (AB) van de gemeenschappelijke Regeling. Vervolgens doet de raad een voordracht aan het AB tot de aanwijzing van een lid van het Dagelijks Bestuur.

Aanwijzing leden AB

Grondslag voor dit besluit van de raad van de gemeente Het Hogeland zijn de artikelen 8.3 en 9.3 van de regeling, waarbij de gemeente Eemsmond moet worden gelezen als gemeente Het Hogeland:

“De raad van de gemeente Eemsmond wijst uit zijn midden en uit het college van burgemeester en wethouders vier (4) leden aan om zitting te nemen in het algemeen bestuur. Tenminste twee (2) van de aan te wijzen leden maken deel uit van het college van burgemeester en wethouders.”

“De raad van de gemeente Eemsmond wijst uit zijn midden en uit het college van burgemeester en wethouders twee (2) plaatsvervangende leden voor het algemeen bestuur aan. Tenminste één (1) van de aan te wijzen plaatsvervangende leden maakt deel uit van het college van burgemeester en wethouders”.

Als vertegenwoordiger in het AB zijn aangewezen:

- De heer E. Dijkhuis (college);
- Mevrouw K. Rutgers (college);
- Mevrouw J. Klei (raad);
- Mevrouw A. Waal (raad).

Als plaatsvervangende vertegenwoordiger in het AB zijn aangewezen:

- De heer H. Blok (college);
- Mevrouw A.M. Smits (raad)

De leden worden aangewezen voor een periode, gelijk aan de zittingsduur van de raad.

Aanwijzing lid DB

Artikel 19 van de regeling geeft een opdracht aan het AB om uit zijn midden de leden van het DB aan te wijzen. Dit op voordracht van de desbetreffende raad. Dit moet een AB lid zijn, dat ook deel uitmaakt van het college van diezelfde gemeente. De raad van de gemeente Het Hogeland draagt de heer E. Dijkhuis voor als lid van het DB.

Voorstel:

De heer E. Dijkhuis overeenkomstig de voordracht van de raad van de gemeente Het Hogeland aan te wijzen als lid van het Dagelijks Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports.

gemeente
Het Hogeland

2019 GR 0042

VERZONDEN 01 MRT 2019

Groningen Seaports
T.a.v. de heer A. Swart
Postbus 20004
9930 PA Delfzijl

Datum: 27 februari 2019
Kenmerk: 2.442.001875
Onderwerp: Benoeming AB en DB leden

Beste heer Swart,

In navolging op de mail van 7 februari 2019 berichten wij u dat de volgende AB/DB leden zijn benoemd in de raadsvergadering van 30 januari 2019:

Lid Algemeen bestuur GR Groningen Seaports

- de heer Eltjo Dijkhuis (tevens voorgedragen als lid van het DB)* (e.dijkhuis@hethogeland.nl)
- mevrouw Kristel Rutgers* (k.rutgers@hethogeland.nl)
- mevrouw Janny Klei (janny.klei@raadhet Hogeland.nl)
- mevrouw Attje Waal (attje.waal@raadhet Hogeland.nl)

Plaatsvervangend lid Algemeen bestuur GR Groningen Seaports

- de heer Harmannus Blok* (h.blok@hethogeland.nl)
- mevrouw Anne Marie Smits (annemarie.smits@raadhet Hogeland.nl)

*Op voordracht van college van B&W

Het ondertekende raadsbesluit is bijgevoegd.

met vriendelijke groet,

Pieter Norder, griffier

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 30 januari 2019
Agendapunt: 8

De gemeenteraad van Het Hogeland,

gelezen het voorstel van de griffier en de burgemeester op aanreiken van het presidium,

gelet op:

- de vacante door de raad ingestelde functies;
- hetgeen bepaald ten aanzien van het benoemen, aanwijzen of voordragen van vertegenwoordigers in besturen van de betreffende gemeenschappelijke regelingen en andere samenwerkingsverbanden;
- de voordracht van het college van b&w aangaande de functies waarin collegeleden dienen te worden benoemd/voorgedragen door de raad

Besluit:

Te benoemen als:

Plaatsvervangend raadsvoorzitter	- de heer Gerke Kersaan
2 ^e Plaatsvervangend raadsvoorzitter	- de heer Jaap Heres
Leden werkgeverscommissie	- de heer Stefan van Keijzerswaard
	- de heer Kick Mulder
	- mevrouw Linda Visser
Leden auditcommissie	- de heer Kor Berghuis
	- mevrouw Sandra Herkströter
	- de heer Stefan van Keijzerswaard
	- de heer Gerke Kersaan
	- de heer Jan Willem Nanninga
	- de heer Paul Steenman
	- de heer Harry Woltjer
Plaatsvervangende leden	
auditcommissie	- mevrouw Nannet Gijzen
	- mevrouw Janny Klei
	- de heer Peter Ritzema
	- mevrouw Anne Marie Smits
	- de heer Roel Toppinga
	- mevrouw Linda Visser
	- mevrouw Attje Waal-van Seijen
Leden Wervingscommissie	
Rekenkamercommissie (ad-hoc)	- mevrouw Mädi Cleerdin
	- de heer Paul Steenman
	- mevrouw Linda Visser

- Lid Algemeen bestuur GR Groningen Seaports - de heer Eltjo Dijkhuis (tevens voor te dragen als lid van het DB)*
- mevrouw Kristel Rutgers*
 - mevrouw Janny Klei
 - mevrouw Attje Waal
- Plaatsvervangend lid Algemeen bestuur
GR Groningen Seaports - de heer Harmannus Blok*
- mevrouw Anne Marie Smits
- Lid Algemeen bestuur GR Vuilverwerkings-
bedrijf Noord Groningen - de heer Harmannus Blok*
- de heer Kor Berghuis
- Plaatsvervangend lid Algemeen bestuur
GR Vuilverwerkingsbedrijf Noord Groningen - de heer Eltjo Dijkhuis*
- de heer Paul Steenman
- Lid bestuur Vereniging Waddenzeegemeenten - mevrouw Anne Marie Smits
- Plaatsvervangend lid bestuur Vereniging
Waddenzeegemeenten - mevrouw Harma Dost
- Lid Algemeen bestuur Eems Dollard Regio - de heer H.J. Bolding*
- de heer Jaap Heres
- Lid Algemeen bestuur Volkskredietbank - mevrouw Mariëtte de Visser*
- Plaatsvervangend lid Algemeen bestuur
Volkskredietbank - mevrouw Kristel Rutgers*

** op voordracht van het college van b&w*

Aldus besloten in de vergadering van 30 januari 2019,

Henk Jan Bolding
voorzitter

Pieter Norder
griffier

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

GR Havenschap Groningen Seaports
T.a.v. Het Dagelijks en Algemeen bestuur
Handelskade Oost 1
9930 PA Delfzijl

BFR
Ministerie van Binnenlandse
Zaken & Koninkrijksrelaties

Turfmarkt 147
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Contactpersoon
Ad Schoonderwoerd

T 06-52572642
ad.schoonderwoerd@
minbzk.nl

Kenmerk
2018-0000959681

Uw kenmerk
2018GR0219

Datum 18 december 2018
Betreft Financieel toezicht 2019

Conform artikel 58 Wet gemeenschappelijke regelingen heeft u mij de jaarstukken over 2017 en de begroting voor het jaar 2019 gestuurd.

U heeft voldaan aan de termijn voor vaststelling en inzending van de jaarstukken en de begroting.

Ik heb geconstateerd dat uw begroting structureel in evenwicht is en geen nadere analyse behoeft. Ik ben daarom van oordeel dat voor 2019 kan worden volstaan met de repressieve toezichtvorm.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
namens deze,

Drs. T. Eikelboom
Hoofd afdeling Financiële Regelgeving en Toezicht

Ons kenmerk: 2019.00243
Onderwerp: financieel overzicht liquidatie Fivelpoort C.V.

GR Havenschap Groningen Seaports
T.a.v. de heer A. Swart
Handelskade Oost 1
9934 AR DELFZIJL

Projectnr: -
Behandelaar: -

Bijlage(n): 1
Uw brief d.d.: -
Uw kenmerk: -

Delfzijl, 25 januari 2019

Geachte aandeelhouder,

./.. Bijgevoegd vindt u het financieel overzicht van de liquidatie Fivelpoort C.V. waar u mij om heeft verzocht in december jongstleden tijdens uw AB vergadering. Voor de achtergrond en toelichting op de liquidatie verwijs ik u naar de reeds toegezonden stukken.

In het financieel overzicht wordt duidelijk dat een negatief eigen vermogen van ruim € 7 mln. van Fivelpoort C.V. is ontstaan. De verliezen zijn veroorzaakt door tegenvallende grondverkoop mede als gevolg van een te optimistische inschatting bij de start (2005) en de langjarige economische crisis die daarop volgde. Het gaat hierbij met name om rente-uitgaven en uitgaven aan exploitatie, beheer en onderhoud.

Verder wordt inzichtelijk dat:

1. de gemeenten Appingedam en Delfzijl hun respectievelijke aandelen in Fivelpoort C.V. "om niet" leveren aan Fivelpoort Beheer B.V.;
2. de gemeenten Appingedam en Delfzijl "om niet" afstand doen van hun respectievelijke vorderingen op Fivelpoort C.V.

Deze vordering van de gemeenten op Fivelpoort C.V. betrof een schuld die in de loop van de jaren is ontstaan door een boekhoudkundige bijboeking van de rente over het commanditaire kapitaal dat niet aan de gemeenten is uitgekeerd.

De opheffing van Fivelpoort C.V. is gevolgd door de overdracht van activa en passiva aan Fivelpoort Beheer B.V.

Voor Groningen Seaports N.V. (GSP) heeft dit zoals eerder aan u is aangegeven geen financiële gevolgen omdat de geschatte taxatiewaarde van de nog uitgeefbare grond in Fivelpoort grotendeels overeenkomt met de vordering van GSP op Fivelpoort C.V. en Fivelpoort Beheer B.V. minus de waardering van Fivelpoort c.a. bij GSP. Daarnaast is een groot deel van de rentelasten bij Fivelpoort C.V. bij GSP opgenomen als rentebate.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

GRONINGEN SEAPORTS NV

C. König
CEO

c.c.: DIM, RvC, CK, HS, MD

Port Authority Delfzijl/Eemshaven

Handelskade Oost 1 • P.O. Box 20004 • 9930 PA Delfzijl • The Netherlands
Portnummer: 1001

phone +31 (0)596 64 04 00 • info@groningen-seaports.com • www.groningen-seaports.com

Rabobank 30.63.73.025 • IBAN: NL 85 RABO 0306.3730.25 • BIC: RABONL2U • V.A.T. nr. NL 85 28 93 048 B 01 • KvK nr. 58141057

Fivelpoort	€ .000	GSP	
Het Eigen Vermogen van Fivelpoort C.V. bedraagt ultimo 2017:	-7.322	Fivelpoort Beheer B.V. en Fivelpoort C.V. hebben de volgende financiële verhoudingen met GSP N.V.:	
Correctie als gevolg van beëindigingsakte:		Schuld Fivelpoort Beheer B.V. ultimo 2017 aan GSP	284
Kwijtschelding schuld door gemeente Delfzijl*	136	Schuld Fivelpoort C.V. ultimo 2017 aan GSP	16.802
Kwijtschelding schuld door gemeente Appingedam*	129	Totaal schuld aan GSP	17.086
Waarde van de over te dragen activa en passiva aan Fivelpoort Beheer B.V. (a)	-7.057	Het negatief eigen vermogen van Fivelpoort Beheer B.V. en Fivelpoort C.V. wordt hierop in mindering gebracht	-7.073
<i>*de schuld is ontstaan door boekhoudkundige bijboeking van de rente over het commanditaire kapitaal dat niet is uitgekeerd</i>		Indicatieve waardering van de positie van GSP in Fivelpoort B.V.***	10.013
		***Deze waarde komt globaal overeen met de recent uitgevoerde taxatie ten behoeve van de vaststelling van de vennootschapsbelasting.	
Het eigen vermogen van Fivelpoort Beheer B.V. bedraagt ultimo 2017:	-288	In de administratie van GSP N.V. en derhalve in de jaarrekening van GSP N.V. komen de volgende posities voor:	
Bij: vervallen voorziening vordering op Fivelpoort C.V.	272	Vordering Fivelpoort C.V.	16.802
De onderlinge financiële verhouding tussen Fivelpoort Beheer B.V. en Fivelpoort C.V. gaan door vermenging teniet (b)	-16	Vordering Fivelpoort Beheer B.V.	284
Totaal samengevoegd Eigen Vermogen Fivelpoort Beheer B.V./Fivelpoort C.V.**	-7.073	Totaal vordering op Fivelpoort C.V. en B.V.	17.086
<i>**dit negatieve eigen vermogen is veroorzaakt doordat de rentelast over de grondwaarde niet langer verantwoord kon worden bijgeboekt omdat dit de marktwaarde ver zou overstijgen</i>		Voorzieningen Fivelpoort	10.986
		Waardering Fivelpoort ca bij GSP N.V.	6.100

Lange Termijn Agenda GR Havenschap Groningen Seaports 2019 (01-03-2019)

Planning 2019

Vergadering van het Algemeen Bestuur¹

Lange Termijn Agenda GR Havenschap Groningen Seaports 2019 (01-03-2019)

	Vakanties 2019	Overige
Voorjaarsvakantie	16 feb – 24 feb	Statenverkiezingen: 20 maart 2019
Meivakantie	27 apr – 5 mei	
Zomervakantie	13 juli – 25 aug	
Herfstvakantie	19 okt – 27 okt	
Kerstvakantie	21 dec – 5 jan	

Tekst = wijziging van de planning of toevoeging

AB: doorgeleiding naar AB

Tekst = aandachtspunt

adhs: besluit n.a.v. aandeelhouderstrategie

~~Tekst~~ = afgehandeld

ava: aandeelhoudersbesluit

Qx: Afspraak in kwartaal overleg

ⁱ Groningen Seaports N.V. zal de GR Havenschap Groningen Seaports jaarlijks, uiterlijk vóór 15 mei van elk kalenderjaar en voorts telkens wanneer de GR Havenschap Groningen Seaports daarom verzoekt, aan de GR Havenschap Groningen Seaports inzicht geven in:

1. De omvang van de financieringsbehoefte respectievelijk de financieringscurve in relatie tot het borgtochtenplafond.
2. De aard en omvang van de geldleningen waarvan de looptijd eindigt in het lopende en komende boekjaar en die geherfinancierd moeten worden.
3. De omvang van de geldleningen waarvoor door de GR borgtochten zijn afgegeven in relatie tot geldleningen waarvoor de GR geen borgtochten heeft afgegeven.
4. De aard en omvang van zekerheden die door Groningen Seaports N.V. aan derden zijn verstrekt.

**Verslag openbare vergadering van het Algemeen Bestuur van de GR Havenschap GSP,
d.d. 17-12-2018 van 11.30 uur tot 12.40 uur op het Provinciehuis te Groningen.**

Aanwezige leden:

Provincie Groningen : P.H.R. Brouns (voorzitter), B. Kruize, J. Wolters;
Gemeente Delfzijl : J.A. Ronde (vicevoorzitter), C. Buffinga, E.K.H. Stulp;
Gemeente Eemshard : Th. Berends, G. Martini, H.G.A. Sienot;

Afwezig: : J.H. Menninga, E. Eikenaar, F. Gräper, G.J. Steenberg;

Voorts aanwezig:

RvC GSP NV : D. Meijer, H. Roose;
Directie GSP NV : C.L. König (CEO), H.V. Sanders (CFO);

Ambtelijke ondersteuning:

GR GSP : A. Swart (secretaris);
RvC GSP NV : M. van den Dungen (secretaris);
Verslagbureau Groningen : Th. Poggemeier.

1. Opening en vaststelling agenda

Dhr. Brouns opent de vergadering. Berichten van verhindering zijn ontvangen van de voorzitter van de RvC, dhr. Bruggeman, en voorts van dhr. Eikenaar, mw. Gräper, dhr. Menninga, dhr. Rijebol en dhr. Steenberg die wordt vervangen door mw. Kruize. Mw. Spijk en dhr. Bouman zijn van rechtswege geen lid meer van het AB.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

Dhr. Berends meldt dat hij voor het eerst in deze periode deelneemt, maar de vergadering uiterlijk om 12.15 uur zal verlaten vanwege verplichtingen elders.

Dhr. Brouns heet hem welkom.

2. Mededelingen en inkomende/uitgaande stukken

Dhr. Brouns deelt mee dat vanuit de directie van de NV bericht is ontvangen dat mogelijk een bepaald aandeelhoudersbesluit moet worden genomen *voorafgaand* aan de datum van 15 maart 2019. Op die dag is de eerstvolgende vergadering van het AB gepland. Het DB zal hiervoor een oplossing bedenken, indien nodig.

Er zijn geen inkomende/uitgaande stukken.

3. Verslag van de vergadering van 18 oktober 2018

Dhr. Wolters merkt naar aanleiding van het verslag op dat hij heeft begrepen dat inzake het stemmen bij volmacht het reglement nog niet goed is dichtgetimmerd en dat daaraan wordt gewerkt.

Dhr. Brouns antwoordt dat het reglement zodanig verduidelijkt zal worden dat een discussie daarover, zoals de vorige keer heeft plaatsgevonden, wordt vermeden.

Dhr. Stulp merkt op dat alleen het besluit van agendapunt 5.b in het verslag is opgenomen, maar niet de beraadslaging voorafgaand aan het besluit. Is er een verslag van?

Dhr. Brouns antwoordt dat er inderdaad een verslag is, maar dat dit zal worden vastgesteld in een volgende *besloten* vergadering daar de beraadslaging ook in beslotenheid heeft plaatsgevonden.

Dhr. Stulp acht het wenselijker dat deze vergadering wordt geschorst voor een vertrouwelijke behandeling van de beraadslaging, maar conformeert zich aan de gevolgde regel.

Inhoudelijk heeft hij geen opmerking over het verslag.

Over de bijlage bij het verslag merkt hij op dat hij blij is dat er duidelijkheid is over deze zaak. Hij hoopt wel dat de leden op z'n minst bij de AB-vergaderingen aanwezig zijn en dat niet gewerkt wordt via machtigingen. Als men niet in meerderheid aanwezig is, dient zijns inziens een nieuwe vergadering te worden belegd. Bij wijziging van de regels zou dit meegenomen moeten worden.

Dhr. Martini vindt ook dat het gewenst is dat de leden op de vergadering aanwezig zijn.

Dhr. Brouns valt hem bij. Ook voor deze vergadering was het spannend of het quorum al dan niet ge-

haald zou worden. Het zou bovendien zeer onwenselijk zijn als potentiële klanten van GSP die zich zouden willen vestigen in het gebied, zouden moeten wachten op besluitvorming in het AB.

Dhr. Stulp stelt dat dit laatste inherent is aan het openbaar bestuur. Dat betekent dat men aanwezig moet zijn en niet dat men dan maar met machtigingen gaat werken.

Dhr. Brouns antwoordt dat dit wordt genoteerd en dat dit aan de orde zal zijn bij de discussie over de van toepassing zijnde regels. Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

4. GR aangelegenheden

4a. Lange Termijn Planning en vergaderrooster 2019

Dhr. Brouns meldt dat hierbij rekening is gehouden met de benoeming van AB-leden door zowel de nieuwe gemeente Het Hoogeland als de nieuwe Provinciale Staten na de verkiezingen. Dat leidt ertoe dat de Jaarrekening van de NV in overleg met de Directie naar voren is gehaald.

Dhr. Wolters meldt dat in PS de deelname aan het AB van Statenleden en gemeenteraadssleden aan de orde is geweest. Uitgesproken is dat het College van GS stappen zal zetten in overleg met de gemeenten om te komen tot een vorm waarbij Statenleden en gemeenteraadssleden *niet* meer deel uitmaken van het AB.

Dhr. Brouns bevestigt dit. In de volgende DB-vergadering zal dit aan de orde zijn.

Dhr. Martini meldt het verslag daarover te hebben gelezen en dat gesteld werd dat AB-leden zich ook bezig houden met de uitvoering. Zijn vraag is hoe AB-leden beleid kunnen controleren als zij niets weten over de uitvoering. Dat geldt overigens ook voor leden van het DB.

Dhr. Brouns vraagt van welk verslag dhr. Martini kennis heeft genomen.

Dhr. Martini antwoordt dat dit de vergadering betreft van 12 december jl. van de Commissie Bestuur, Financiën en Veiligheid inzake agendapunt 7.b Risicoanalyse en informatieprotocol GSP. De risicoanalyse ziet er goed uit, maar op de laatste pagina wordt een sneer uitgedeeld. Staat dhr. Brouns daar achter?

Dhr. Brouns antwoordt dat hij zich niet bewust is en geen weet heeft van enige sneer in de richting van het AB of de leden daarvan. De Staten gaan overigens over hun eigen beraadslagingen en het College voert het daar vastgestelde beleid uit.

Mw. Kruize stelt dat het stuk niet zo moet worden gelezen dat er een sneer is uitgedeeld.

Dhr. Martini vermoedt dat het dan zijn eigen interpretatie is van de betreffende passage en vraagt aandacht voor zijn eerder gestelde vraag.

Dhr. Brouns antwoordt dat Provinciale Staten in algemene zin hebben uitgesproken ten aanzien van de Gemeenschappelijke Regelingen waaraan de provincie deelneemt dat zij (PS) het College van GS dienen te controleren inzake haar opstelling in deze Gemeenschappelijke Regelingen en zelf niet onderdeel wensen uit te maken van het bestuur daarvan. In het geval van GSP heeft dat in PS tot definitieve besluitvorming geleid waarbij het College van GS gesprekken aan zal gaan met de GR om te bezien hoe daarmee op een verstandige manier omgegaan kan worden.

Dhr. Stulp vraagt wanneer deze discussie terugkomt. Dit in verband met nieuwe AB-leden die worden afgevaardigd na de provinciale verkiezingen en die van de raad van Het Hogeland. Zou de opstelling van PS straks worden gedeeld?

Dhr. Brouns gaat ervan uit dat de besluitvorming van PS ook na de verkiezingen bestendig is. Het College van GS zal binnenkort gesprekken aangaan met de colleges van de gemeenten. Bekend is ook dat een andere partner nog een fusiedatum in het vooruitzicht heeft en dat de GR ook daarom aangepast zal worden. Dat leidt tot een geschikt moment om meerdere wijzigingen aan te brengen. Vervolgens concludeert dhr. Brouns dat de lange termijn planning en het vergaderrooster 2019 hierbij zijn vastgesteld.

4b. Programma van eisen jaarrekening 2018

Dhr. Brouns constateert dat niemand hierover het woord wenst te voeren en concludeert dat daarmee het Programma van eisen voor de jaarrekening 2019 is vastgesteld.

5. Aandeelhoudersaangelegenheden

5a. Bedrijfsplan 2019 - 2023

Dhr. Brouns merkt op dat het AB gevraagd wordt om goedkeuring te verlenen aan dit bedrijfsplan dat de aandeelhouderstrategie reflecteert. Elk jaar wordt nagegaan of de doelen voldoende worden gerealiseerd in de voorgenomen activiteiten. Naar de mening van het DB sluiten de documenten steeds beter op elkaar aan, waardoor de concretisering van de doelstellingen verder gestalte krijgt. Stemt het AB in met het bedrijfsplan?

Dhr. Wolters ziet in het bedrijfsplan de gemaakte opmerkingen terug die de laatste jaren zijn gemaakt, zoals het scheiden van de grondverkoop en de andere activiteiten. Het gaat om een sluitende jaarrekening, ook als de grondverkoop apart worden genomen. Positief beoordeelt hij het streven om meer met vaste medewerkers te werken en minder met inhuur, eveneens geldt dit voor de stappen die gezet worden m.b.t. de energietransitie. Het plan vormt een goede vertaling van wat de laatste jaren is meegegeven. Ook is positief dat de achterstallige pacht die Aldel moest betalen, inmiddels is geïnd.

Dhr. Stulp merkt op dat inmiddels al weer twee jaar geleden de aandeelhouderstrategie is vastgesteld. De vraag is volgens hem hoe het behalen van de doelstelling die indertijd is vastgesteld, op basis van de nulmeting in 2016, gecontroleerd kan worden. Mooi is de 2% voor werkgelegenheid, de focus op bepaalde segmenten en de CO2-reductie van 40%. Gemist wordt de innovatie van hoe CO2 als grondstof kan worden gerealiseerd. Hoe krijgt het AB meer inzicht in de verdien- en bedrijfsmodellen? Verbazend is dat in de aandeelhouderstrategie wordt aangegeven dat een rendement van 6,5% moet worden behaald op het eigen vermogen. Echter, in het bedrijfsplan wordt niet gesproken over het eigen vermogen, maar over nieuwe investeringen na grondverkoop. Dat is fundamenteel iets anders. Hierdoor wijkt dit bedrijfsplan af van de aandeelhouderstrategie.

Een tweede punt is dat het AB de grondverkoop niet ondergebracht wil zien bij de exploitatie, maar de rendementen wel. Hier wordt echter € 3,4 miljoen in twee jaar als gewone transactie beschouwd. Hierop wordt de komende jaren verlies geleden. De jaren 2019 en 2020 worden vervolgens met de grondverkoop opgepoetst. Dit is niet de lijn die het AB heeft uitgezet. Uiteraard dient nagedacht te worden hoe verliezen worden opgepakt, maar dat dient niet op die manier te gebeuren. Het betekent dat op die € 3,4 miljoen geen rendement wordt behaald van 6,5%, zoals is afgesproken. Graag hoort dhr. Stulp een duidelijke toelichting op deze kwesties.

Op pag. 7 staat een passage “ buiten de geborgde financiering.” Dhr. Stulp wil graag weten waarom men dat zo wil. Ook wil hij een toelichting op de daarop volgende zin “.... om een deel van de geborgde financiering buiten de borgstelling te brengen, door deze ‘op het eigen boek’ van de bank te financieren.” Is dit om op papier de borgstelling omlaag te brengen of is er een andere reden voor?

Vervolgens wordt verwezen naar pag. 22 en de vraag luidt hoe het AB meer inzicht krijgt in de ontwikkelingen op het gebied van de investeringen en het rendement over meerdere jaren. Het is mooi dat wordt gefocust op andere verdienmodellen en bedrijfsmodellen, maar dan zal meer inzicht geboden moeten worden in hoe dat wordt vertaald. Zeker gezien het feit dat de financiële positie verre van rooskleurig is in de komende jaren. Over al deze zaken is meer duidelijkheid geboden, want zo valt er weinig te sturen, aldus dhr. Stulp.

Dhr. Martini vraagt zich allereerst af of het totale gebied voor Van Merksteijn International (VMI) in erfpacht wordt uitgegeven. Dat zou een goede zaak zijn. Wat hij echter in het bedrijfsplan mist, is de verbinding met het achterland. Zo is voor Van Merksteijn een goede verbinding met Twente van groot belang en de komst van dit bedrijf biedt een uitstekende mogelijkheid om betere verbindingen tussen Eemshaven-Delfzijl en achterland te promoten. Naast de N33 zijn immers meer verbindingen mogelijk.

Dhr. Stulp vraagt of dhr. Martini ervoor pleit om de infrastructuur aan te pakken.

Dhr. Martini wijst erop dat er meer mogelijkheden bestaan. Als je uit het westen van het land komt, zijn er uitstekende verbindingen richting de Eemshavenweg. Daar ligt ook het Westerkwartier waar juist de uiteinden van de verbindingen er veel plezier van ondervinden evenals de stad Groningen.

Dhr. Stulp is het hiermee eens. De infrastructuur dient strakker op de agenda komen te staan.

Dhr. Brouns beveelt aan dat dit onderwerp in de eigen raden wordt geagendeerd.

Dhr. Stulp vraagt zich af of dit altijd wel zo hoort te gaan. Ook het AB zou daar strakker op kunnen sturen, waardoor er meer druk wordt uitgeoefend vanuit de totale regio.

Dhr. Brouns benadrukt dat het AB de taak heeft om de GR te besturen en beveelt de leden aan zich tot die taak te beperken. Overige uitingen kunnen via de eigen raden worden ingediend.

Dhr. Stulp verklaart deze mening niet te delen.

Dhr. Brouns antwoordt dat dit kan, maar dat hij als voorzitter dhr. Stulp iedere keer in de rede zal val-

len om te benadrukken dat de leden van het AB de taak hebben om de GR te besturen en niet meer dan dat. Zo dient infrastructuur te worden geagendeerd in de eigen raad.

Na een korte schorsing wordt de vergadering voortgezet.

Dhr. Martini brengt naar voren dat hij in het bedrijfsplan graag zou zien dat er een betere logistieke verbinding komt tussen de havens en het achterland.

Dhr. Brouns begrijpt dat en stelt dat dit iets anders is dan een oproep tot het aanleggen van infrastructuur.

Dhr. Stulp verklaart dit niet gezegd te hebben.

Dhr. Brouns informeert of er anderen zijn die een inhoudelijke opmerking hebben over de stukken.

Dat blijkt niet zo te zijn, waarna de Directie van de NV bij monde van dhr. König het woord krijgt voor de beantwoording van de gestelde vragen.

Dhr. König merkt op dat momenteel een manier wordt uitgewerkt waardoor de controle voor de aandeelhouder wordt vereenvoudigd. Overigens wordt in het jaarverslag wel degelijk verantwoording afgelegd. Vorig jaar is daarin bijvoorbeeld gemeld dat een werkgelegenheidsgroei is bereikt van 11,9%. Dit cijfer is gebaseerd op de havenmonitor die door de Erasmus Universiteit is opgesteld.

Over de controle op het rendement op het eigen vermogen bestaat discussie. Dat ligt op twee verschillende manieren vast. De Directie interpreteert dat als zijnde het rendement op *nieuwe* investeringen. Als puur alleen wordt gekeken naar het oude verhaal, is dat een onmogelijke opgave.

De CCU-ambitie (het gebruik maken van CO2 in de chemie) is er wel degelijk. Overigens is dat niet iets dat GSP kan sturen, maar GSP kan wel een bijdrage leveren om een en ander mogelijk te maken. Dat betreft vooral de *utilities*. Er is een bedrijf gevestigd dat graag CO2 zou willen afvangen en elders als grondstof zou willen aanleveren. Zo wordt door GSP overwogen om een leiding aan te leggen tussen de Eemshaven en het Chemiepark van Delfzijl. De Stichting Buisleiding Eemsdelta is daarom nieuw leven ingeblazen.

Via het aangaan van financiële verbintenissen *buiten de geborgde financiering* wordt getracht om het proces van de afbouw van de geborgde financiering niet te vertragen.

Met betrekking tot de erfpacht van VMI is in de pers gebracht dat het ging om koop, maar dat is onjuist. Het is erfpacht.

De infrastructuur baart GSP zorgen vanwege de toename in het transport. Meer dan het aanwenden van invloed kan GSP niet doen om de verbinding met het achterland te verbeteren.

Dhr. Brouns vult aan. In de aandeelhouderstrategie is vastgelegd dat een gemiddeld rendement van 6,5% moet worden gehaald op nieuw te ontwikkelen activiteiten die worden gefinancierd met de opbrengsten uit grondverkoop. Daarbij is de Directie gekomen met andere verdienmodellen dan alleen op basis van de gronduitgifte. Het is echter niet zo dat grondverkoop per definitie niet wordt toegestaan. Als men dat zou willen, zou dat opnieuw moeten worden geagendeerd.

Dhr. Martini merkt op dat het nooit de bedoeling was dat verkoop niet mogelijk zou zijn. Er dient een goede balans tussen verkoop en erfpacht gezocht te worden.

Dhr. Brouns bevestigt dat. Er zijn nu eenmaal ook klanten die geen erfpacht willen.

Dhr. Stulp benadrukt dat bij erfpacht structurele inkomsten worden genoten en bij verkoop wordt eenmalig een bedrag afgeboekt op de exploitatie. Dit is precies waar GSP van af moet. Het maakt niet zoveel uit of grond verkocht wordt of in erfpacht wordt uitgegeven als tenminste een rendement van 6,5% wordt gemaakt op de nieuwe investering, maar dat gebeurt niet. Er wordt gewoon € 4,3 miljoen in 2019-2020 éénmalig in de exploitatie opgenomen. Dit zou het AB niet moeten willen, zeker als die lijn wordt doorgezet. Of het gebeurt nu éénmalig en dan dient de NV te garanderen dat dit verder niet meer gebeurt. Of de NV dit kan garanderen is iets waar dhr. Stulp grote vraagtekens bij zet.

Hij constateert vervolgens dat 6,5% over het eigen vermogen door de Directie, mogelijk onder goedkeuring van het DB, eenzijdig anders ingevuld wordt. Er is dus sprake van een koerswijziging.

Dhr. Roose ontkent. De afspraak is dat nieuwe projecten 6,5% rendement zouden moeten opleveren, omdat het onmogelijk, onuitvoerbaar en onhaalbaar is om over het bestaande eigen vermogen dit rendement te behalen. Dit is heel zuiver besproken, ook tijdens de discussie over de aandeelhouderstrategie en daarover is tot nu toe geen enkel misverstand gebleken bij de Directie, het AB en de RvC.

Dhr. Stulp merkt op wel te geloven dat dit zo besproken is, maar hij stelt dat op pag. 4 van het Bedrijfsplan 2019-2023 onder het kopje *Financieel* uitdrukkelijk staat dat een marktconform financieel rendement op eigen vermogen van 6,5% als doelstelling is gesteld.

Dhr. Roose werpt tegen dat uit de besprekingen over dit onderwerp en de stukken die daarvoor zijn op- en vastgesteld, blijkt dat het rendement van 6,5% uitsluitend betrekking heeft op *nieuwe* projecten.

Het is zo dat, mede gezien het type investering (kademuren, etc.) van het eigen vermogen, een rendement daarop van 6,5% volstrekt onmogelijk is.

Dhr. Stulp stelt dat als dit inderdaad onmogelijk is, er toch sprake is van een koerswijziging, want het staat letterlijk zo opgeschreven.

Dhr. Martini bevestigt de opmerkingen van dhr. Roose, want zo is het bedoeld en vastgesteld.

Dhr. Brouns benadrukt dat van een koerswijziging geen sprake is. Hij stelt dat in de aandeelhouderstrategie uitdrukkelijk is vastgelegd dat de 6,5% ziet op het rendement op nieuwe projecten die middels verkoop van grond worden gefinancierd. Er is niets gewijzigd. Dit is onderdeel van het Bedrijfsplan. Er is sprake van een bestendige lijn, hetgeen wordt bevestigd door AB-leden die aan de discussie hebben deelgenomen, alsmede door de RvC, de Directie en de hijzelf als voorzitter van het AB.

Dhr. Stulp constateert dat hij dan door dit stuk op het verkeerde been is gezet.

Dhr. Brouns antwoordt dat getracht zal worden om dit in het vervolg te voorkomen.

Er rest nog één opmerking over de grondopbrengsten in de exploitatie. Daarvoor geldt dat

1) grondverkoop niet is verboden;

2) in de aandeelhouderstrategie niet is bepaald dat de opbrengsten daarvan niet in de exploitatie mag worden aangewend.

Hierop zullen de Directie en de RvC de komende jaren mede worden beoordeeld.

Dhr. Stulp is verheugd dat de buizenzone weer wordt opgepakt, maar vraagt zich af wat dat eigenlijk precies is. Hij ziet dat als infrastructuur, maar mogelijk ziet de Directie het als *utilities*.

Dhr. König bevestigt dat.

Dhr. Brouns merkt op dat het inderdaad *utilities* zijn waarbij lang sprake is geweest van een voorinvestering in de buizenzone. Er is een ruimtelijke reservering voor gedaan, maar die is op dit moment afwezig. Op het moment dat er klanten zijn, is het mogelijk om die reservering nieuw leven in te blazen.

Dhr. König vult aan dat momenteel wordt geïnventariseerd hoeveel potentiële klanten er zijn. Daar is iemand voor aangesteld.

Dhr. Brouns vraagt de vergadering of het Bedrijfsplan 2019-2023 kan worden vastgesteld en concludeert dat dit inderdaad het geval is.

5b. Liquidatie Fivelpoort

Dhr. Brouns stelt voor dat het AB als aandeelhouder van de GSP NV goedkeuring verleent om de CV per 31-12-2018 te liquideren. De overige deelnemers aan de CV, de gemeenten Delfzijl en Appingedam, hebben zich al uit de CV teruggetrokken en daarmee heeft een deelname aan de CV van GSP geen meerwaarde meer.

Dhr. Stulp acht het juist dat de CV wordt opgeheven en dat de activa en passiva naar Fivelpoort Beheer BV worden overgedragen. Hij vraagt zich echter af in hoeverre het AB over de financiële positie van Fivelpoort Beheer BV wordt geïnformeerd. Feitelijk weet het AB helemaal niet of de Beheer BV de activa en passiva kunnen overnemen. Hier mist dus informatie inzake de onderbouwing van het voorstel. Is de Beheer BV onderdeel van de GSP NV of is de BV zelfstandig? Dezelfde soort vragen kunnen ook gesteld worden ten aanzien van Groningen Railport NV. Graag hoort dhr. Stulp hierover een nadere toelichting.

Dhr. Swart verklaart dat de deelnemingen zijn opgenomen in de jaarrekening van de NV.

Dhr. Roose bevestigt dat. De cijfers zijn daarin opgenomen en er bestaat een aparte balans van.

Dhr. Brouns verzoekt de Directie om die informatie aan het AB ter beschikking te stellen. Met die informatie kan worden ingezien wat de liquidatie in de geconsolideerde gegevens precies betekent.

Dhr. Sanders gaat daarmee akkoord.

Dhr. Brouns concludeert dat nadere informatie ter beschikking komt en dat het AB instemt met het voorstel de CV per 31-12-2018 te liquideren.

6. Rondvraag

Dhr. Sanders bedankt het AB voor de goedkeuring van het bedrijfsplan.

Dhr. Sienot meldt dat hij voor de laatste keer aan deze vergaderingen van het AB deelneemt, want hij en ook dhr. Berends nemen afscheid van de gemeente Eemshaven en dus ook van dit AB. Hij hoopt dat iedereen aanwezig zal zijn op zijn afscheidsreceptie op 19-12-2018. Het was gedurende de jaren dat hij lid was van het AB, een leuke klus om hiermee bezig te zijn. Meer nog middels zijn portefeuille RO was hij dagelijks met de Eemshaven en Oost Groningen bezig. Hij heeft dit zeer gewaardeerd en hoopt dat de NV, maar zeker ook de GR, voortvarend blijven functioneren en dat er een mooie toe-

komst voor de Eemshaven en Delfzijl in het verschiet ligt.

Dhr. Martini neemt ook afscheid. Hij heeft bijzonder graag aan het AB deelgenomen en wenst de nieuwe Directie alle succes toe met de 'verdieping' van de havens. Hijzelf komt uit de tijd dat het slecht ging en zoals het nu gaat, heeft hem extra gemotiveerd. Hij wenst de betrokkenen veel succes.

Dhr. Brouns hoopt dat de heren veel mogen schaatsen, maar niet in de haven. Hij bedankt beiden voor de inzet in het AB en dhr. Sienot voor de tijdelijke invulling van de lacune in het DB. Uiteindelijk is GSP voor de gemeenten als wel voor de provincie, ontzettend belangrijk als instrument in het sociaal-economische beleid. Het gaat uiteindelijk toch voornamelijk om de werkgelegenheid in de provincie en de gemeenten. Het besturen van de GR was een stevige taak. Het ging niet alleen om de grond, maar ook om de verzelfstandiging van de NV in de afgelopen jaren. Er is met elkaar gezocht naar zakelijker omgangsvormen die passen bij de financiële en maatschappelijke belangen die in zo'n NV spelen en tegelijkertijd de publieke taak enorm raken.

Mede namens het DB bedankt dhr. Brouns beide heren voor het feit dat zij zich zo actief voor de zaak hebben ingespannen.

Applaus!

Sluiting

Dhr. Brouns dankt de aanwezigen voor ieders inbreng en sluit de vergadering om 12.40 uur.

Voorstel aan Algemeen Bestuur

Datum AB-vergadering: 15 maart 2019

Nummer:

Agendapunt: 4a

Voor akkoord

Datum

Paraaf

Secretaris: A.A. Swart

1 maart 2019

Onderwerp:

- Vaststelling jaarrekening Groningen Seaports N.V. 2018.

Inleiding

De NV biedt de aandeelhouder de jaarrekening 2018 aan. Het jaarverslag is hierin geïntegreerd.

Het Algemeen Bestuur dient op grond van het geregelde in de gemeenschappelijke regeling een besluit te nemen over de wijze waarop de voorzitter in de Algemene vergadering van Aandeelhouders zijn stem dient uit te brengen ten aanzien van de thans voorliggende jaarrekening. Derhalve wordt het Algemeen Bestuur onderstaand voorstel voorgelegd.

Voorstel:

Het Algemeen Bestuur wordt gevraagd te besluiten om het stemrecht als aandeelhouder van Groningen Seaports NV zo uit te oefenen dat overeenkomstig het voorstel van de NV door de AvA wordt besloten:

1. De jaarrekening van Groningen Seaports N.V. over 2018 vast te stellen;
2. kwijting en decharge te verlenen aan de directeur van Groningen Seaports N.V. voor het door hem in 2018 gevoerde beleid;
3. kwijting en decharge te verlenen aan de commissarissen voor het door hen in 2018 uitgeoefende toezicht;
4. en het resultaat ad € 1.558.000 toe te voegen aan de overige reserves.

Toelichting

De opzet van de jaarrekening is gewijzigd ten opzicht van voorgaande jaren en sluit aan op de door u vaststelde doelen in de aandeelhoudersstrategie. De jaarrekening is daarmee een informatief document geworden voor de GR als aandeelhouder van deze onderneming. Vanzelfsprekend kan er altijd sprake zijn van verdere fine tuning. Daartoe hebben wij nog enige suggesties gedaan aan de directie. Zo is aandacht gevraagd voor de inzichtelijkheid van de resultaten van de deelnemingen van de N.V. en samenwerkingsverbanden waar de N.V. een substantiële rol vervult.

In het kader van transparantie hebben wij ook gevraagd om in de volgende jaarverslagen melding te maken van hoofd- en nevenfuncties van leden van de RvC alsmede een rooster van aftreden.

Bij de behandeling van eerdere jaarverslagen is meerdere keren gesproken over personele aangelegenheden. Met name ten aanzien van het ziekteverzuim en ontwikkeling van de salariskosten. Het DB heeft naar aanleiding van de nu voorliggende jaarstukken nadere inlichtingen in gewonnen en de NV verzocht om op die onderdelen ook in de toekomst deze aspecten te verwerken in de jaarstukken.

Zo kunnen de cijfers over het ziekteverzuim in de jaarrekening vragen oproepen. De ziekteverzuimcijfers lijken over het jaar 2018 (4,6%) aanzienlijk te zijn gestegen ten opzichte van 2017 (2,75%), over welk jaar eerder ook het percentage van 1,19 is gerapporteerd. Dat laatste blijkt overigens over de eerste helft van 2017 te gaan. Het percentage van 2,75 is juist. De afwijking is ontstaan tijdens de overgang naar een andere arbodienst. Hoewel de stijging daarmee minder groot is, moet worden geconstateerd dat het ziekteverzuimpercentage relatief hoog is. Ook hierover hebben wij verdere informatie ingewonnen. Hieruit blijkt dat het percentage behoorlijk wordt beïnvloed door een aantal gevallen van langdurig ziekteverzuim. De verwachting is dat het percentage op korte termijn zal teruglopen. Het kortdurend verzuim vertoont geen bijzonder of afwijkend patroon.

In dat kader hebben wij geconstateerd dat de voorziening 'personele regelingen' is verhoogd van € 328.000 naar ruim € 1,1 mln. Desgevraagd hebben wij hierop een toelichting ontvangen. Het is de verwachting dat dit bedrag overeenkomstig de daarvoor geldende regels in verband met uittredende medewerkers wegens ziekte of re-integratietraject.

De salariskosten zijn in 2018 met ruim 9% gestegen. De oorzaak hiervan ligt naast de reguliere kostenstijging van primair en secundaire kosten van personeel, ook in het omzetten van inhuur naar het vast in dienst nemen van personeel. Het stijgingspercentage is daarmee incidenteel van aard.

De jaarrekening is voorzien van een goedkeurende controle verklaring. Deze verklaring is verstrekt door EY accountants.

Mandaat: AB

Bijlage: - Jaarrekening NV
- aandeelhoudersbesluit

AVA GRONINGEN SEAPORTS NV

ONDERWERP	VASTSTELLING JAARREKENING GRONINGEN SEAPORTS N.V. 2018		
DATUM VERGADERING	15 maart 2019		
AGENDAPUNT		STATUS	☐ Ter informatie ☐ Ter advies ☒ Ter vaststelling
CORSA-NR.			
DIRECTIEBESLUIT D.D.	25-01-2019	PARAAF	

VOORSTEL	De Aandeelhouder wordt gevraagd om: 1. De jaarrekening van Groningen Seaports N.V. over 2018 vast te stellen; 2. kwijting en decharge te verlenen aan de directie van Groningen Seaports N.V. voor het door hen in 2018 gevoerde beleid; 3. kwijting en decharge te verlenen aan de commissarissen voor het door hen in 2018 uitgeoefende toezicht; 4. en het resultaat ad € 1.558.000,- toe te voegen aan de overige reserves.
TOELICHTING	De NV biedt de aandeelhouder de jaarrekening 2018 aan. Het jaarverslag van de RvC is hierin geïntegreerd. Dit jaarverslag laat zien wat Groningen Seaports in 2018 heeft gerealiseerd. Het gaat in op de vijf hoofdthema's die de basis vormen van het bedrijfsplan: Economische ontwikkeling en werkgelegenheid, Nautisch beheer, Duurzaamheid, Financieel Rendement en Ontwikkeling organisatie. Het jaarverslag 2018 is uitgebreider dan die van voorgaande jaren omdat voortgangsrapportage van de Havenvisie 2030 is komen te vervallen en geïntegreerd wordt in het jaarverslag. Het jaarverslag is de rapportage van de voortgang van de aandeelhoudersstrategie en de havenvisie 2030. Daarom zijn nu ook kerncijfers opgenomen. Voor de meeste ontwikkelingen zijn de kerncijfers 2018 bekend. Een deel van de cijfers komt pas in de loop van 2019 beschikbaar. Daarom zijn er ook cijfers over 2017 gebruikt. De opzet van het jaarverslag 2018 is als volgt: • Bestuursverslag Groningen Seaports inclusief het voorwoord van de directie, de hoofdstukken Economische Ontwikkeling en Werkgelegenheid, Duurzaamheid, Nautisch Beheer, Financiën en Organisatie. • Verslag van de Raad van Commissarissen • Jaarrekening. Het resultaat over 2018 is uitgekomen op € 2.010.000,- (vóór belasting). Voorstel winstbestemming 2018 Aan de algemene vergadering wordt voorgesteld om het resultaat (na belasting) ad. € 1.558.000,- toe te voegen aan de overige reserves.
AANDACHTSPUNTEN	
BEOOGD EFFECT	-
TIJDPAD	-

AVA GRONINGEN SEAPORTS NV

ONDERWERP	VASTSTELLING JAARREKENING GRONINGEN SEAPORTS N.V. 2018		
DATUM VERGADERING	15 maart 2019		
AGENDAPUNT		STATUS	☐ Ter informatie ☐ Ter advies ☒ Ter vaststelling
CORSA-NR.			
DIRECTIEBESLUIT D.D.	25-01-2019	PARAAF	

FINANCIËN	-
BIJLAGEN	Jaarverslag 2018 incl jaarrekening en jaarverslag van de RvC
DATUM BESLUIT RVC	7 februari 2019
PARAAF AKKOORD	

GRONINGEN SEAPORTS

Jaarrekening 2018

Groningen Seaports N.V.

Groningen Seaports · Handelskade Oost 1 · Postbus 20004 · 9930 PA Delfzijl
☎ 0596-640400 📠 0596-630464 www.groningen-seaports.com
Groningen Seaports NV te Delfzijl, KvK nummer 58141057

Jaarverslag 2018 in het Kort

Economische ontwikkeling en werkgelegenheid		
Aantal Klanten GSP totaal 151 Eemshaven: 47 Delfzijl: 92 Fivelpoort: 11 Groningen Railport: 1	Werkgelegenheid direct (2017) 7.092 personen (2016: 6.991) Bron: Havenmonitor 2017	Werkgelegenheid indirect (2017) 7.334 personen (2016: 7.138) Bron: Havenmonitor 2017
Terreinuitgifte in erfpacht 24,37 ha (2017: 0 ha)	Terreinuitgifte verkoop 9,53 ha (2017: 13,38 ha)	Toegevoegde waarde (2017) € 1,9 mln. (2016: € 1,9 mln.) Bron: Havenmonitor 2017
Utiliteiten (kabels en leidingen) In eigendom, beheer en onderhoud 382 km	Groei regionale werkgelegenheid 2,1 % in 2017 t.o.v. 2016 (11,9% in 2016 t.o.v. 2015) Bron: Havenmonitor 2017	
Duurzaamheid		
CO2 footprint Groningen Seaports organisatie 2016: 375 ton CO2 Waarvan 100 ton CO2 gecompenseerd	CO2 uitstoot 2017 totaal 13,2 Mton CO2 in beheergebied Groningen Seaports (2016: 13,1 Mton CO2)	Opgesteld vermogen duurzame energie (wind en zon) in de havens 468 MW (incl. Delfzijl Zuid en Geefsweer)
Sedimentmanagement 265 kiloton slib nuttig toegepast (2017: 2 kiloton)	Walstroomgebruik 1.114 MWh (2017: 968 MWh)	Scheepsafval (cijfers 2017) 85.841 m3 ingezameld, opgeslagen en verwerkt van 987 afgevend schepen in 2017 (2016: 17.201 m3)
Scheepvaart		
Zeeschepen Aantal 7.491 + 18,7 % t.o.v. 2017 (2017: 6.310)	Binnenvaart Aantal 4987 + 8,7 % t.o.v. 2017 (2017: 4.588)	Overslag 13,75 mln. ton 10,3% groei t.o.v. 2017 (2017: 12,46 mln. ton, + 6,5% ten opzichte van 2016)
Incidentmeldingen scheepvaart 5 (2017: 4)	Ligplaatsen openbare kadelengete 7.320 m	Haveninkomsten 13 % daling t.o.v. 2017 (2017: 14,3 % groei t.o.v. 2016)
Gebaggerde hoeveelheden Delfzijl: 1,7 mln. m3 Eemshaven: 1,5 mln. m3 (2017: Delfzijl: 1,7 mln. m3 Eemshaven: 1,4 mln. m3)		
Organisatie		
88 medewerkers (84,2 Fte) (2017: 86 medewerkers, 81,1 Fte)	Gemiddelde leeftijd 48,5 (2017: 49)	Ziekteverzuim 4,6% (2017: 2,75%)
Medewerkerstevredenheid Betrokkenheid 7,9 Bevlogenheid 8,1 (uitgevoerd in 2017)	Diversiteit Aandeel vrouwen is 30% (2017: 29%) Aandeel vrouwen in seniorfuncties 22%	Mobiliteit Uit dienst: 4 personen In dienst: 6 personen
Contracttype Aandeel contract voor onbepaalde tijd 98% (2017: 98%)		

Tijdelijk contract 2 personen, 1,67 Fte (2017: 3 Fte) Externe inhuur 5 personen, 4,7 Fte (2017: 11,6 Fte) Beroepsbegeleidende leerweg 2 personen, 1,6 Fte (2017: 1,6 Fte) Stagiaires 15 studenten		
Financieel		
Resultaat voor belastingen € 2.010.000 (2017: € 11.078.000)	Investerings € 35.131.000 (2017: € 18.622.000)	Opbrengst € 44.502.000 (2017: € 48.703.000)

Inhoudsopgave

Voorwoord directie	6
Scope van het jaarverslag (leeswijzer)	8
1 Economische ontwikkeling en werkgelegenheid	9
2 Duurzaamheid	17
3 Nautisch beheer	20
4 Ontwikkeling organisatie	22
5 Financiën	25
Verslag van de Raad van Commissarissen Groningen Seaports N.V. 2018	31
Deel 2: JAARREKENING	36
A. Balans	37
B. Winst-en-verliesrekening	38
C. Overzicht van het totaalresultaat 2018	39
D. Kasstroomoverzicht	40
E. Grondslagen voor de waardering van activa en passiva	41
F. Toelichting op de balans	50
G. Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	59
H. Toelichting op de winst-en-verliesrekening	63
I. Gebeurtenissen na balansdatum	70
J. Ondertekening van de jaarrekening	71
Deel 3: OVERIGE GEGEVENS	72
A. Statutaire winstbestemmingsregeling	73
B. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	74

Voorwoord directie

Groningen Seaports kijkt onder het welbekende Groningse motto ‘het kon minder’ met een positief gevoel terug op het jaar 2018. De jaarcijfers laten wederom een succesvol jaar zien. Met een recordoverslag in de havens van 13,7 miljoen ton werd er een forse stijging gerealiseerd en de hoeveelheid uitgegeven m2 terrein kwam uit op bijna 34 hectare. De winst voor belastingen van € 2 miljoen lag lager dan in 2017 (€ 11 mln), met name door lagere opbrengsten uit grondverkopen en hogere kosten als gevolg van grondaankopen. De werkgelegenheid steeg met ruim 2%, waarbij ook de verwachtingen voor 2019 gunstig zijn vanwege de vele grote bouwprojecten die op stapel staan. Naast deze positieve ontwikkelingen zien we drie belangrijke uitdagingen: CO2 reductie en daarmee samenhangend een grotere beschikbaarheid van hernieuwbare elektriciteit, voldoende en goed opgeleid personeel om bedrijven te laten groeien en voldoende ontwikkelruimte voor nieuwe bedrijven.

Ook in 2018 hebben we weer een aantal nieuwe bedrijven mogen verwelkomen. Zo hebben 6 nieuwe bedrijven zich gevestigd en hebben een tiental bestaande bedrijven uitgebreid. Daarnaast zijn we erg blij met de komst van de nieuwe sleepdienst, een prima ontwikkeling voor de scheepvaart. Ook zijn we zeer verheugd met de totstandkoming van de helikopterhaven waar we jarenlang hard aan gewerkt hebben. Een prachtige mijlpaal en een versterking van de positie van de Eemshaven als offshore wind haven. Wat we minstens zo belangrijk vinden, is dat het eveneens voor de wind gaat met het bestaande bedrijfsleven in Delfzijl en de Eemshaven. Diverse bedrijven zorgden voor een nieuwe impuls in hun activiteiten en kozen voor een uitbreiding of extra investering.

Andere positieve ontwikkelingen die in 2018 plaatsvonden, waren de nieuw aangelegde biostoomleiding tussen een energiecentrale en het chemiepark in Delfzijl, de waterstofinfrastructuur waar we zelfs de Enlighthentz Prijs voor wonnen, het eerste cruiseschip op LNG, de Aida Nova, die in de Eemshaven werd afgebouwd en het doortrekken van de personenspoorlijn naar AG Ems. Deze spoorlijn en het bijbehorende station Eemshaven werden in juni officieel geopend door koning Willem Alexander. Tenslotte zijn we erg trots op het feit dat we als enige haven ter wereld voor de zesde achtereenvolgende keer het Ecoportscertificaat mochten ontvangen!

Naast de positieve ontwikkelingen die ook de media uitgebreid hebben gehaald, zijn er ook berichten in de media verschenen over grondtransacties in Eemshaven Zuidoost. Directie en de Raad van Commissarissen hebben door een extern bureau een onderzoek laten uitvoeren naar de handelwijze van de organisatie, dan wel de aanwezigheid van onoorbaar handelen door de voormalig directeur. Uit dit onderzoek is niet gebleken dat er onoorbaar is gehandeld door de organisatie dan wel de voormalig directeur bij deze grondtransacties.

Na een aantal zware jaren trekt de economie nu in volle kracht aan. Dat is ook terug te zien in alle groene groei initiatieven die momenteel het daglicht zien. Bedrijven investeren weer volop en hebben vergaande plannen om processen te innoveren en te vergroenen. Maar we zijn er nog niet. Om onze havens verder te vergroenen en de ambitieuze doelstelling te kunnen halen van 95% CO2 reductie in 2050 ten opzichte van 1990, moeten we hard aan de slag. Vanwege de verwachte grote vraag naar duurzame elektriciteit is het noodzakelijk dat deze in grote hoeveelheden beschikbaar komt. Versnelde ontwikkeling van 4-6 GW wind op zee boven de Wadden met aanlanding in de Eemshaven is nodig om de elektrificatie van de chemie en de ontwikkeling van de groene waterstofeconomie in de Eemsdelta mogelijk te maken. Hoewel veel maatregelen welkom zijn om de CO2 reductie te stimuleren, maken we ons wel zorgen over de effecten van een mogelijke CO2 heffing op de aantrekkelijkheid en het vestigingsklimaat in de Eemsdelta en Nederland. Mede in samenwerking met de Industrietafel Noord-Nederland liggen er ambitieuze plannen klaar om in 2030 een CO2 reductie van 49% te kunnen realiseren, mits aan essentiële randvoorwaarden kan worden voldaan. De Industrietafel Noord Nederland heeft deze geïnventariseerd en aangeboden aan de landelijke klimaat Tafel. Een CO2 heffing moet het enthousiasme van de industrie niet in de kiem smoren.

Nu de economie op volle toeren draait, begint er ook druk te komen op ruimtegebruik in en rond de havens en wachten bedrijven steeds vaker langer op een vergunning. Een zorg is of de beschikbaarheid van ruimte en vergunningverlening gelijke tred kunnen houden met de economische ontwikkeling.

Het wordt belangrijker om te zoeken naar combinatiemogelijkheden van verschillende functies. De combinatie van windturbines en industrie levert hierbij steeds vaker een ruimtelijke uitdaging op. De ontwikkeling van

Eemshaven Zuidoost voor de vestiging van datacenters heeft een enorme vlucht genomen. Waar we bij de opstelling van de Havenvisie in 2012 er nog van uit gingen dat we voldoende ruimte hadden in Zuidoost om deze markt tot 2030 te kunnen bedienen, moeten we nu erkennen dat het gehele gebied (in optie) is uitgegeven. We moeten ons daarom de komende jaren oriënteren op alternatieve locaties voor datacentra. Nieuwe bedrijven kijken bij de huidige krapte op de arbeidsmarkt in hun zoektocht naar een vestigingslocatie nu ook nadrukkelijk naar de beschikbaarheid van voldoende, en juist opgeleid personeel. Zonder hen kan een fabriek niet draaien. Op dit moment is het de grootste uitdaging om vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen en ervoor te zorgen dat ook de mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk kunnen én om ervoor te zorgen dat er voldoende mensen juist opgeleid zijn om de energietransitie te kunnen vormgeven. Er is wat ons betreft meer actie nodig om de ontwikkeling van het arbeidsaanbod in de regio te verbeteren.

In 2018 is de aangekondigde uitbreiding van de directie gerealiseerd met de invulling van de positie van de CFO door Harold Sanders. Verder bedanken we alle medewerkers van Groningen Seaports voor hun betrokkenheid en inzet om alle ontwikkelingen in de havens mogelijk te maken. Ook een dankwoord voor de Raad van Commissarissen is hier op zijn plek voor het gestelde vertrouwen. We verwachten de stijgende én succesvolle lijn te kunnen doorzetten met aandacht voor een operationeel financieel resultaat, groei van werkgelegenheid, klimaat, veilige scheepvaart en voldoende geschoold personeel.

We kijken ernaar uit om in 2019 vol energie verder te gaan met de ingezette koers.

Cas König

Harold Sanders

CEO

CFO

Scope van het jaarverslag (leeswijzer)

Groningen Seaports voert het beheer over de twee zeehavens Eemshaven en Delfzijl en de aangrenzende industriegebieden in de provincie Groningen. Tevens omvat het beheersgebied van Groningen Seaports de twee binnenhavens, de Farmsumerhaven en de Oosterhornhaven. Verder voert Groningen Seaports het strategisch management en beheer over het Bedrijvenpark Fivelpoort en de railterminal Groningen Railport in Veendam. Het beheersgebied grenst voor een belangrijk deel aan het werelderfgoed Waddenzee en het Eems-Dollard estuarium. De unieke ligging van het gebied, de leefomgeving en het economisch belang ervan voor de regio Noordoost-Groningen, geeft Groningen Seaports een bijzondere verantwoordelijkheid.

De missie van Groningen Seaports luidt dan ook:

Groningen Seaports stimuleert op verantwoorde en duurzame wijze de economische activiteiten - en dus de werkgelegenheid - in de direct onder haar beheer dan wel regie vallende havens, bedrijventerreinen en andere logistieke knooppunten.

De missie is uitgewerkt in de aandeelhouderstrategie en de Havenvisie 2030. In het jaarlijkse bedrijfsplan zijn de activiteiten opgenomen om de missie en visie te realiseren.

Dit jaarverslag laat zien wat Groningen Seaports in 2018 heeft gerealiseerd. Het gaat in op de vijf hoofdthema's die de basis vormen van het bedrijfsplan: Economische ontwikkeling en werkgelegenheid, Nautisch beheer, Duurzaamheid, Financieel Rendement en Ontwikkeling organisatie.

Het jaarverslag 2018 is uitgebreider dan dat van voorgaande jaren omdat er na de tweede voortgangsrapportage van de Havenvisie 2030 is geconcludeerd dat, gelet op de snelheid van de ontwikkelingen en het gegeven dat het bedrijfsplan de uitwerking van de aandeelhoudersstrategie én de Havenvisie is, het jaarverslag een logische rapportage moet zijn van de voortgang. Daarom zijn nu ook kerncijfers opgenomen. Voor de meeste ontwikkelingen zijn de kerncijfers 2018 bekend. Een deel van de cijfers komt pas in de loop van 2019 beschikbaar. Daarom zijn er ook cijfers over 2017 gebruikt.

De opzet van het jaarverslag 2018 is als volgt:

- Bestuursverslag Groningen Seaports inclusief het voorwoord van de directie, de hoofdstukken Economische Ontwikkeling en Werkgelegenheid, Duurzaamheid, Nautisch Beheer, Financiën en Organisatie.
- Verslag van de Raad van Commissarissen
- Jaarrekening.

1 Economische ontwikkeling en werkgelegenheid

Kerncijfers

Economische ontwikkeling en werkgelegenheid		
Aantal Klanten GSP totaal 151 Eemshaven: 47 Delfzijl: 92 Fivelpoort: 11 Groningen Railport: 1	Werkgelegenheid direct (2017) 7.092 personen (2016: 6.991) Bron: Havenmonitor 2017	Werkgelegenheid indirect (2017) 7.334 personen (2016: 7.138) Bron: Havenmonitor 2017
Terreinuitgifte in erfpacht 24,37 ha (2017: 0 ha)	Terreinuitgifte verkoop 9,53 ha (2017: 13,38 ha)	Toegevoegde waarde (2017) € 1,9 mln. (2016: 1,9 mln.) Bron: Havenmonitor 2017
Utiliteiten (kabels en leidingen) In eigendom, beheer en onderhoud 382 km	Groei regionale werkgelegenheid 2,1 % in 2017 t.o.v. 2016 (11,9% in 2016 t.o.v. 2015) Bron: Havenmonitor 2017	

Groningen Seaports richt zich op de sectoren chemie, energie (data en offshore wind) en op de circulaire economie. Bedrijven in deze segmenten maken steeds meer gebruik van hernieuwbare energie en hernieuwbare grondstoffen. Groningen Seaports wil bedrijven optimaal faciliteren om duurzaam te ondernemen door vooraf te investeren in haven- en infrastructurele voorzieningen. Groningen Seaports ambieert een leidende positie in het scheppen van duurzame faciliteiten om havens en bedrijven te laten groeien en werkgelegenheid te bieden in de regio. Samen met overheden, economische en maatschappelijke partners schept het havenbedrijf randvoorwaarden en zorgt voor groeiruimte.

Groei van (in)directe regionale werkgelegenheid

Uitgifte terreinen en investeringen

In 2018 is er in totaal 33,9 hectare terrein uitgegeven waarvan ongeveer een derde is verkocht en de rest in erfpacht is uitgegeven. Er hebben zich zes nieuwe bedrijven gevestigd die in totaal ruim 29 hectare hebben afgenomen. De overige uitgiftes hebben betrekking op uitbreiding van bestaande bedrijven (6). Verder zijn er met vier bedrijven (3 nieuwe en 1 bestaande) contracten gesloten voor de huur van terrein.

Met deze uitgiftes ontstaat naar verwachting voor 70 à 80 mensen structurele directe werkgelegenheid. Er wordt voor tientallen miljoenen euro's geïnvesteerd door de bedrijven.

Om de bedrijven zo goed mogelijk te faciliteren heeft Groningen Seaports in 2018 voor ruim € 6,4 miljoen geïnvesteerd in het bouwrijp maken van terrein en in de aanleg van diverse typen infrastructuur, zoals wegen, verlichting en leidingnetwerken (glasvezel, stoom en waterstof). Ultimo 2018 is de netto voorraad grond in Delfzijl en in Eemshaven in totaal 692 ha.

Groei van de werkgelegenheid

Voor de werkgelegenheidscijfers, het aantal bedrijven en de toegevoegde waarde wordt de havenmonitor 2017 van de Erasmus Universiteit gebruikt als bron. Alle Nederlandse zeehavens vallen onder deze monitor. De havenmonitor over 2018 is nog niet beschikbaar. Over 2017 is de directe en indirecte werkgelegenheid samen met ruim 2% gegroeid, naar 14.426 personen. De toegevoegde waarde is stabiel gebleven op € 1,9 miljoen. Groningen Seaports heeft 151 klanten, waarvan enkele meerdere vestigingen hebben in zowel Eemshaven als Delfzijl. Het totaal aantal bedrijven in de havens is groter. Sommige klanten huisvesten meerdere bedrijven op eigen terrein. Deze bedrijven zijn geen klant van Groningen Seaports.

Voldoende en kwalitatief hoogwaardige industriegebieden

Genoeg ontwikkelruimte voor datacenters

Cruciaal voor groei is dat er fysieke ruimte en milieuruimte is. In 2018 zijn twee belangrijke stappen gezet voor de verdere ontwikkeling hiervan:

1. Het bestemmingsplan Eemshaven Zuidoost is na een jarenlange procedure onherroepelijk verklaard.
2. Groningen Seaports heeft 45 ha grond in Eemshaven Zuidoost kunnen aankopen waarmee de mogelijkheid voor uitbreiding van bestaande en vestiging van nieuwe datacenters is veiliggesteld.

Bereikbaarheid havens en industrie

N33

Verbetering van de bereikbaarheid is een randvoorwaarde voor groei van activiteiten en de doorvoer van ladingstromen. De verdubbeling van de N33 tot aan Appingedam zal de komende jaren worden gerealiseerd, waarbij een goede aansluiting met bedrijventerrein Fivelpoort gegarandeerd blijft. Daarnaast is deze weg ontworpen als meest duurzame weg van Nederland. Groningen Seaports heeft geparticipeerd in de werkgroep voor de verdubbeling.

Heliport

In 2013 heeft het toenmalige dagelijks bestuur ingestemd met de investering voor de aanleg van een heliport in de Eemshaven om de aanleg- en onderhoudswerkzaamheden aan windmolenparken op zee goed te kunnen faciliteren. In 2018 is de aanleg van de heliport aanbesteed en nagenoeg afgerond en is er een contract gesloten met een partij die de exploitatie vanaf 2019 ter hand gaat nemen. De heliport wordt in 2019 opgeleverd.

Personentrein Eemshaven

Eind maart 2018 is de langverwachte personenspoorlijn naar de Eemshaven in gebruik genomen en eind juni is dit spoor samen met het station Eemshaven officieel geopend door koning Willem Alexander. De spoorlijn is een succes gebleken, want het aantal reizigers is boven verwachting hoog. Dit geldt niet alleen voor mensen die van Groningen via de Eemshaven naar het Duitse eiland Borkum gaan, maar ook voor dagjesmensen die van Borkum naar de stad Groningen reizen. In 2018 zijn 20.000 passagiers met de trein naar de Eemshaven gekomen, waarvan het overgrote deel doorreisde naar Borkum.

Veerdienst Borkum

In 2018 heeft de veerdienst naar Borkum 436.196 passagiers vervoerd. Dit is een stijging van ruim 50.499 (13%) personen ten opzichte van 2017.

Groot onderhoud

In 2018 zijn de volgende groot onderhoudsprojecten afgerond:

- Groot onderhoud aan de Schermdijk in Delfzijl
- Vervanging installaties/betonwerk aan de Heemkesbrug in Delfzijl en aan de remmingswerken bij deze brug. Dit was een samenwerkingsproject met de provincie Groningen
- Toetsing van de aardbevingsbestendigheid van de zeedijken in de Eemshaven als voorbereiding op de hoogwatertoetsing van de dijken in de Eemshaven in 2019.

Groei van sectoren chemie, energie, data en circulaire economie

Groei van bedrijven

Data

Het datacluster in de Eemshaven heeft door de snelle ontwikkeling van de ICT een belangrijke knooppuntfunctie voor dataopslag en internationaal dataverkeer. De uitbreiding van Google is eind 2018 gestart. Daarnaast is de COBRA kabel afgelopen jaar vanuit Denemarken aangeland en is de Eemshaven nu langs twee routes ontsloten met nieuwe glasvezel over land. Uniek aan de COBRA kabel is dat er naast elektriciteit een glasvezelverbinding over de zeebodem is mee gelegd.

Energie

Offshore wind

De offshore wind sector floreerde het afgelopen jaar in de Eemshaven. De Eemshaven was in 2018 bij de aanleg van maar liefst 5 windparken op zee betrokken. Met de totstandkoming van de heliport en de vestiging van een logistiek bedrijf wordt de positie als offshore wind haven verder versterkt. Het bedrijf heeft haar core business in het faciliteren van de bouw van windparken op zee en doet de logistieke afhandeling hiervan vanuit de Eemshaven.

Biomassa

RWE heeft aangekondigd dat vanaf 2019 een deel (15%) van de kolen zullen worden vervangen door biomassa en heeft hiervoor in 2018 reeds voorbereidingen getroffen. Groningen Seaports heeft de bouw van de biomassakade gefaciliteerd.

Zonneparken

Vanaf januari 2017 is de inrichting van een 30MW groot zonnepark op een deel van de braakliggende terreinen op industriegebied Oosterhorn in Delfzijl gerealiseerd. Het doel van Groningen Seaports hierbij is om een bijdrage te leveren aan de productie van meer groene energie in de regio. Dit als onderdeel van de energietransitie, maar ook om te voldoen aan de behoefte van klanten, die steeds meer gebruik willen maken van groene energie in hun productieprocessen.

In 2018 is verder gewerkt aan de ontwikkeling van zonneparken, onder andere op de Kwelderdijk in de Eemshaven. Het zonnepark op depot Geefswear is het tweede grote zonnepark (8 ha) dat in Delfzijl is ontwikkeld. In 2018 is dit zonnepark nagenoeg gereedgekomen. De opgewekte groene stroom met zgn. Garantie van Oorsprong Certificaten (GvO's) komt beschikbaar voor (potentiële) klanten van Groningen Seaports.

Chemie

In 2018 is er door de chemische bedrijven in Delfzijl veel geïnvesteerd. Een aantal bedrijven heeft haar productiecapaciteit uitgebreid. De meeste bedrijven spelen actief in op vergroening en verduurzaming van de chemie. Een belangrijke rol hierbij speelt de opdracht van de rijksoverheid om de inzet van het Gronings gas af te bouwen en de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen en grondstoffen terug te dringen. De chemische bedrijven hebben dan ook actief deelgenomen aan de Industrietafel Noord-Nederland (INN) om een gezamenlijk plan te ontwikkelen voor het verminderen van de CO₂ uitstoot. Als mogelijke oplossing voor de CO₂ reductie wordt actief ingezet op de productie van waterstof uit duurzame energie en eveneens wordt er gekeken naar de inzet van biogene grondstoffen. Daarnaast is gestart met de aanleg van de derde stoomleiding vanuit de afvalverbrandingsinstallatie van EEW waardoor veel gas kan worden bespaard en het chemiecluster verder wordt versterkt.

De werkgroep, die onder leiding van de commissie Willems in 2014 een actieplan voor versterking van het chemiecluster heeft opgesteld, heeft tijdens een reünie teruggekeken op de resultaten van de afgelopen vier jaar. Geconcludeerd is dat de destijds opgezette visie en agenda de juiste is geweest en dat het chemiecluster Chemport Europe inmiddels goed op de kaart is gezet.

In 2018 is een bio raffinage demofabriek (Dawn Technology) in gebruik genomen. Dit Nederlandse biotech bedrijf ontving hiervoor van de provincie Groningen een RIG subsidie van € 1,8 miljoen. Ook een ander biotech bedrijf, besloot haar opschaling binnen het chemiecluster Delfzijl te gaan doen. Ook heeft een bedrijf zich gevestigd op de locatie van het voormalige Ensartech terrein. Daarnaast heeft een aantal bestaande bedrijven geïnvesteerd in uitbreiding van de productiecapaciteit.

Recycling / metaal

Een nieuw recyclingbedrijf heeft in 2018 de financiering en alle benodigde vergunningen verkregen en zal in maart 2019 beginnen met de bouw van hun nieuwe fabriek in Delfzijl. Middels een nieuwe recyclingtechnologie kan het bedrijf verontreinigd staal recyclen en opwerken tot een kwalitatief goed staalproduct.

In 2018 heeft het aluminiumbedrijf (voorheen Aldel) na het faillissement in 2017 flink geïnvesteerd in vervanging van de ovens en is nagenoeg weer vol in bedrijf, wat ook blijkt uit de vele vacatures die worden aangeboden.

Demo's en startups

Met name in de chemie wordt hard gewerkt aan grote innovaties om de vergroening van de chemie de komende decennia te realiseren. Om demofabrieken en startups te kunnen faciliteren, heeft Groningen Seaports samen met het bedrijfsleven middels een Letter of Intent de voorbereidingen getroffen voor de totstandkoming van een Chemport Industry Campus.

Onderzoek en innovatie

Chemport Europe

Onder de titel 'Chemport Europe, changing the nature of Chemistry' heeft Groningen Seaports samen met de provincies Groningen en Drenthe, het chemiecluster in Emmen en de kennisinstellingen Hanzehogeschool en Rijksuniversiteit Groningen verdere stappen gezet richting vergroening van de chemie in Noord-Nederland.

Vrijwel alle inzet op onderzoek en innovatie was in 2018 gericht op de energietransitie en CO2 reductie. De opgave is veelomvattend, kennisintensief en vraagt om samenwerking tussen vele partijen.

Groningen Seaports heeft geparticipeerd in diverse werkgroepen en studies die een belangrijke factor zijn voor de verdere ontwikkeling van het havengebied, en waar in de toekomst mogelijk meer acties uit voortvloeien:

- Gelijkstroomnet studie, haalbaarheidsstudie fase 1 afgerond
- Haalbaarheidsstudie warmtenetten en warmteleiding stad Groningen
- Studie open handelsplatform waterstof met blockchain
- Energie reductie studies, bij drie bedrijven is een studie uitgevoerd.

Daarnaast voert Groningen Seaports twee projecten uit met 5Groningen om de toepasbaarheid van 5G voor scheepvaart en havenmanagement te testen. Er wordt hiervoor samengewerkt met 5 partners.

Northern Enlightenmentz Prijs

De Northern Enlightenmentz zijn bedoeld om de industrie in de noord Nederlandse provincies te inspireren bij het toepassen van hoopgevende innovaties, en om innovaties en processen die de groene industriële revolutie kunnen veroorzaken een duwtje in de rug te geven. Tijdens het Eemsdeltavisiecongres in 2018 zijn Groningen Seaports en een producent van kunststof buizen, uitgeroepen tot winnaar van de Northern Enlightenmentz 2018. Zij wonnen met hun infrastructuur voor waterstof. Bijzonder is dat de leidingen van kunststof zijn. De twee bedrijven zijn hiermee een duurzaam voorbeeld voor de noordelijke provincies.

1MW elektrolyse testcentrum Zernike

Groningen Seaports is een samenwerking aangegaan met een aantal grote bedrijven en kennisinstellingen voor het realiseren van een 1 MW elektrolyse testcentrum.

Goed ondernemingsklimaat

Utilities

Groningen Seaports biedt bedrijven kavels en infrastructuur waarbij zoveel mogelijk tegemoet gekomen wordt aan de wensen van de klant. Dit varieert van de beschikbaarheid van kades tot de aansluiting op glasvezel of de stoomleiding. De pijpleidingen en andere basisvoorzieningen zorgen ervoor dat kosten bij bedrijven worden verlaagd, stoffen worden hergebruikt en milieuprestaties worden verbeterd. Op deze manier draagt Groningen Seaports bij aan vergroening, versterking van het industriecluster en wint de Eemsdelta aan aantrekkingskracht voor bedrijven.

De afgelopen tien jaar is er samen met het bedrijfsleven fors geïnvesteerd in fysieke utiliteiten infrastructuur, zoals stoom, industriewater, glasvezel, perslucht en stikstof. In de toekomst kan dit worden uitgebreid met nieuwe utiliteiten zoals ringleidingen voor syngas, waterstof en restwarmte.

In 2018 is het utiliteitennetwerk uitgebreid met:

- Realisatie van de derde stoomleiding in Delfzijl (705 meter)
- Realisatie van kunststofwaterstofleiding in Delfzijl (300 meter, waarvan 175 meter in eigendom van Groningen Seaports)
- Glasvezelverbinding Delfzijl-Eemshaven (14 kilometer, aangelegd in combinatie met de dijkversterking).

Leiding De Zeesluizen - Chemiepark

Er is een subsidie vanuit het Waddenfonds toegekend voor de aanleg van een leiding voor warmte en biomassa tussen het bedrijventerrein de Zeesluizen en het Chemie Park Delfzijl. Deze leiding zal naar verwachting bijdragen aan verlaging van de CO₂-uitstoot en daarmee aan de transitie naar een duurzame energiehuishouding in het industriegebied in de Eemsdelta. Groningen Seaports heeft de intentie deze leiding aan te leggen.

Waterstoftankstation

In 2018 is een waterstoftankstation voor openbaar vervoer en auto's in gebruik genomen. Groningen Seaports heeft een deel van de utiliteiten verzorgd.

Kabels en leidingen

Uit 2018 heeft Groningen Seaports 382 km aan kabels en leidingen in eigendom, beheer en onderhoud.

Utiliteiten in eigendom Groningen Seaports

(exclusief publieke infrastructuur)

	Type	Km
1	Glasvezel	122,0
2	Elektra	108,9
3	Afvalwater	104,7
4	Drinkwater	16,5
5	Stoom	11,6
6	Perslucht	6,0
7	Stikstof	5,8
8	Industriewater	4,6
9	Waterstof	0,2
Totaal kabels en leidingen		380,3

Aanbod van hernieuwbare energie

Aan de klimaattafels praten de industrie- en energiesector over het terugdringen van hun CO₂ uitstoot. Energie uit duurzame bronnen is een belangrijk speerpunt voor lokale en landelijke overheden om de CO₂ uitstoot in

Nederland terug te dringen. Wind- en zonne-energie dragen daar een steeds groter deel aan bij. Het doel van Groningen Seaports is een reductie van 55% in 2030 en volledige reductie van CO2 in 2050.

De trend in de industrie- en datacentersector is dat grote bedrijven nieuwe groene installaties aantoonbaar willen koppelen aan hun imago. Van alle zonneparken in het havengebied wordt daarom alle opgewekte energie met GvO certificaat en stroomcontracten aangeboden aan (potentiële) klanten van Groningen Seaports. Daarnaast neemt sinds enkele jaren de industriële vraag naar in Nederland en zelfs lokaal opgewekte groene stroom toe. Afnemers tot ver in de keten willen zekerheid dat het product zo duurzaam mogelijk wordt geproduceerd. In die verduurzamingsslag is de herkomst van gebruikte energie van groot belang en die moet aantoonbaar duurzaam opgewekt zijn. Een methode om dat te doen is middels Garanties van Oorsprong (GvO's). Dit zijn certificaten die worden uitgegeven door de rijksoverheid aan een daartoe aangewezen organisatie (CertiQ) gelieerd aan TenneT. Er heerst momenteel grote schaarste aan Nederlandse opgewekte groene GvO's, waardoor er door Groningen Seaports structureel wordt ingezet om GvO's te verkrijgen. In 2018 het is aanbod van hernieuwbare energie opnieuw toegenomen met de realisatie van het 7,4 ha grote zonnepark Geefswear (7,8 MW).

Aanbod hernieuwbare energie c.q. opgesteld vermogen(MW) per 31-12-2018

	Binnenland	Buitenland	Totaal
Onshore			
Windparken	426		
Zonneparken	42		
Bio energiecentrale	50		
Offshore			
Wind	600		
COBRA en NorNed		1400	
Totaal	1118	1400	2518

Groningen Seaports en klantbelangen

Klantenmonitor

Groningen Seaports onderzoekt periodiek de tevredenheid van haar klanten. In 2018 is hierbij vooral gekeken naar de begeleiding van bedrijven bij de energietransitie. Ruim 80% van de respondenten is tevreden over de dienstverlening van het havenbedrijf.

Maatschappelijk draagvlak

Open dag Eemshaven

Ter promotie van de ontwikkelingen in de Eemshaven is in het voorjaar van 2018 een open dag georganiseerd. Dit heeft ruim 3.000 bezoekers aangetrokken welke via een hop-on/hop-off systeem per bus langs verschillende activiteiten en de bedrijven zijn rondgeleid. Onder andere was de grote windturbine te bezichtigen en werd er door de veerdienst een rondvaart door de haven gehouden. Tijdens de open dag is er in Nijlicht een banenmarkt georganiseerd om de veelheid aan vacatures die open staat bij de bedrijven in de Eemshaven en Delfzijl onder de aandacht te brengen van werkzoekenden en personeel te werven.

Omgevingscommunicatie

Als onderdeel van een actieve omgevingscommunicatie houdt Groningen Seaports haar (direct) omwonenden actief op de hoogte van de voortgang van de ontwikkelingen in haar havens, c.q. speciale projecten op haar bedrijventerreinen.

Het gaat hier om de omwonenden:

- Van de havens zoals Oudeschip, Roodeschool, de regio Eemmond, Delfzijl/Oosterhorn, Borgsweer en Termunten
- Van Fivelpoort, Farmsumerpoort en Groningen Railport
- Woonachtig op Borkum/aangrenzend Duits gebied.

Daarnaast worden contacten onderhouden met bewonersgroeperingen van Oudeschip, Borgsweer, Roodeschol en Borkum. In 2018 zijn hiermee diverse contactmomenten geweest. In het dorpshuis van Oudeschip heeft er in 2018 een infoavond voor bewoners plaatsgevonden.

Nieuwsbrieven

In 2018 zijn bovenstaande doelgroepen viermaal via een nieuwsbrief in de regionale huis-aan-huis-bladen op de hoogte gehouden. Voor Borkum zijn deze in de Borkumer Zeitung gepubliceerd.

Sponsoring

De sponsoring van Groningen Seaports is regionaal gericht en bedoeld voor versterking van het imago, voor relatiemarketing en voor arbeidsmarkt bevorderende initiatieven. Uit hoofde van de zgn. sociale sponsoring komt het verenigingsleven in de zogenaamde DEAL-gemeenten (Delfzijl, Appingedam, Loppersum en Eemsum) in aanmerking voor financiële ondersteuning.

Media

Bij een actieve omgevingscommunicatie hoort ook een actief persbeleid. In 2018 zijn er meerdere persberichten uitgegeven en zijn er wederom veel perscontacten geweest om hieraan tegemoet te komen.

Geïnduceerde aardbevingen

Groningen Seaports houdt een vinger aan de pols voor mogelijke effecten en gevolgen van geïnduceerde aardbevingen en/of mijnbouwschade voor de verdere ontwikkeling van de havens en industrie. Er wordt hierover periodiek constructief overleg gevoerd met de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) en Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM). In 2018 zijn enkele langlopende dossiers met de NAM opgelost inzake vergoeding van onkosten. Verder heeft er in het havengebied Delfzijl in augustus een meerdaagse demonstratie plaatsgevonden tegen de gaswinning.

Dossier bodemdaling

Begin 2018 is met de commissie bodemdaling door aardgaswinning het dossier bodemdaling in de Eemshaven afgerond en gesloten.

Samenwerking strategische partners

Deelnemingen

Fivelpoort

Fivelpoort is een bedrijventerrein in Appingedam en onderdeel van Fivelpoort C.V., met Groningen Seaports N.V. als een van de commanditaire vennoten, naast de gemeentes Delfzijl en Appingedam en Fivelpoort Beheer B.V. Fivelpoort C.V. is eind 2018 geliquideerd en als gevolg hiervan is Groningen Seaports N.V. 100% aandeelhouder geworden van Fivelpoort Beheer B.V.. Deze BV heeft als doelstelling de ontwikkeling en exploitatie van het bedrijventerrein Fivelpoort.

Groningen Railport

Groningen Railport in Veendam is één van de grootste binnenlandse railterminals in Noord-Nederland en is in eigendom van Groningen Railport N.V.. Het omliggende bedrijventerrein telt 32,5 ha welke gesitueerd is langs de N33 en het AG Wildervanckkanaal. Groningen Seaports N.V. heeft 66,67% van de aandelen in Groningen Railport N.V.. Groningen Railport NV bestaat ter stimulering van economische activiteiten. Als eigenaar van de trimodale terminal biedt zij de noordelijke verladers vervoersmogelijkheden via weg, water en spoor. Tezamen met Groningen Seaports (de havens van Delfzijl en Eemshaven) zet Groningen Railport zich in voor het behoud en optimalisatie van de infrastructuur zowel regionaal als nationaal.

Stichting UFO Buisleidingen Eemsdelta

Groningen Seaports N.V. is een van de oprichters en bestuurders in de Stichting UFO Buisleidingen Eemsdelta (UFO-BED). De stichting was jarenlang slapend, maar heeft in 2018 in het kader van de energietransitie een nieuwe stap gezet om de haalbaarheid te verkennen van een ondergrondse transportverbinding tussen de Eemshaven en het Chemie Park Delfzijl. Deze buisleiding zal naar verwachting gaan bijdragen aan verduurzaming van de energie- en industrieclusters door onder andere de uitwisseling van reststromen.

Stichting Beheer Natuurcompensatie Eemshaven

Groningen Seaports N.V. is een van de oprichters en bestuurders in de Stichting Beheer Natuurcompensatie Eemshaven. De stichting is opgericht met als doel om samen maatregelen uit te voeren ter compensatie voor het verlies aan natuurwaarden als gevolg van projecten in de Eemshaven. De stichting heeft 50 ha binnendijks natuurgebied in bezit en 20 ha buitendijks. Het dagelijks beheer van dit natuurgebied is door de stichting in handen gegeven aan Vereniging Natuurmonumenten.

Samenwerkingsverbanden

Om haar doelstellingen te realiseren werkt Groningen Seaports N.V. werkt met veel partijen samen. Dit zijn onder andere de landelijke, regionale en lokale overheden, het Samenwerkingsverband Noord-Nederland, Economic Board Groningen (EBG), de Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij (NOM), Ecologie en Economie in balans, de Brancheorganisatie Zeehavens (BOZ), de Waddenzeehavens, de Eemsc commissie, VNO-NCW en vele andere partijen.

Samenwerking regionaal onderwijs

In relatie tot het ontplooiën van innovaties, het begeleiden van startups en de verdere ontwikkeling van de offshore wind activiteiten zijn er samenwerkingen gestart met regionale kennisinstellingen, onder andere Noorderpoort, Alfa College, Hogeschool Stenden, Hanzehogeschool en Rijksuniversiteit Groningen. In totaal zijn er ruim 20 studenten betrokken geweest bij de verschillende projecten.

2 Duurzaamheid

Kerncijfers

Duurzaamheid		
CO2 footprint Groningen Seaports organisatie 2016: 375 ton CO2 Waarvan 100 ton CO2 gecompenseerd	CO2 uitstoot 2017 totaal 13,2 Mton CO2 in beheergebied Groningen Seaports (2016: 13,1 Mton CO2)	Opgesteld vermogen duurzame energie (wind en zon) in de havens 468 MW
Sedimentmanagement 265 kton slib nuttig toegepast (2017: 2 kton)	Scheepsafval (cijfers 2017) 85.841 m3 ingezameld, opgeslagen en verwerkt van 987 afgevende schepen in 2017 (2016: 17.201 m3)	Walstroomgebruik 1.114 MWh (2017: 968 MWh)

Een belangrijke mijlpaal op weg naar een meer duurzame samenleving is het klimaatakkoord in Parijs van december 2015. Dit akkoord ontketent een revolutie op allerlei fronten met gevolgen voor de huidige manier van productie en transport. Een tweede belangrijke bouwsteen van het duurzaamheidsbeleid is de bescherming van het werelderfgoed Waddenzee. Er wordt gewerkt aan verschillende projecten om de negatieve effecten van industrie- en havenactiviteiten op de leefomgeving te minimaliseren.

Verduurzaming havens en industrie

CO2 reductie

De CO2 uitstoot van bedrijven in de Eemshaven – Delfzijl wordt door de bedrijven gerapporteerd aan de Omgevingsdienst Groningen (ODG). De cijfers over 2018 zijn nog niet beschikbaar. Over 2017 was de totale CO2 uitstoot van de bedrijven in Eemshaven en Delfzijl 13,2 Mton. De lichte stijging van 1% is geheel toe te schrijven aan groei van bestaande bedrijven. De CO2 uitstoot van het in 2016 in gebruik genomen datacentrum is nog niet in deze cijfers verwerkt.

Het jaar 2018 stond voor een zeer belangrijk deel in het teken van CO2 reductie en het kabinet ontwikkelt een klimaat- en energieprogramma om uitvoering te geven aan de omvangrijke opgave voor CO2 reductie als uitvloeisel van het Klimaatakkoord van Parijs. Hiervoor zijn landelijke en regionale dialoogtafels georganiseerd voor verschillende sectoren. De CEO van Groningen Seaports was in 2018 de voorzitter van de Industrietafel Noord-Nederland (INN) met de opdracht een CO2 reductieprogramma te maken voor de industrie in de Eemsdelta, de regio Emmen en het tussengebied. Vanaf april hebben ruim dertig bedrijven, het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, de Natuur- en Milieufederatie Groningen en de provincies Groningen en Drenthe bijna elke twee weken actief deelgenomen en bijgedragen aan de discussie. De INN heeft een tussenrapportage en een eindrapportage opgeleverd. Naar verwachting zal het kabinet medio 2019 een nationaal klimaat- en energieakkoord vaststellen. Het in 2017 door Groningen Seaports gestarte project ZERO is in het voorjaar van 2018 is eveneens deels ondergebracht bij de INN.

Uitvoering sedimentmanagementprogramma, circulair gebruik van slib

De directie van Groningen Seaports heeft vanaf 2016 € 0,5 miljoen vrijgemaakt voor een meerjarig innovatieprogramma voor slib dat erop gericht is om innovaties te stimuleren voor gebruik van baggerslib, anders dan het opnieuw te verspreiden in de Waddenzee. De hoeveelheid slib in het watersysteem in het Eems-Dollard estuarium is te groot, vertroebelt daarmee het water en heeft derhalve negatieve effecten op het water- en bodemleven. Samen met Natuur- en Milieuorganisaties, de overheden en het bedrijfsleven werkt Groningen Seaports binnen het programma Eems-Dollard 2050 aan oplossingen om het slib dat in de waterkolom in het Eems-Dollard estuarium aanwezig is uit het water te halen en om de ecologische toestand van het systeem te verbeteren. Een van de oplossingsrichtingen is om het slib nuttig toe te passen,

bijvoorbeeld door het in te zetten als bodemverbeteraar op landbouwgronden. In 2018 is daarvoor in totaal 265 kiloton slib (214.000 m³) uit het estuarium gehaald en hergebruikt.

Groningen Seaports is hierbij betrokken geweest en draagt bij voorts bij aan de volgende innovatieprojecten slib:

- Zandgrondverbetering t.b.v. landbouw in de Veenkoloniën in het project Waddenslib
- Persen van bouwblokken in het project met het bedrijf Netics
- Rijpingsproeven met slib om klei te maken voor dijkversterking in het project Kleirijperij
- Aanleg van een buitendijkse kwelder bij Delfzijl in het project Marconi.

Naast deze slibprojecten heeft Groningen Seaports ook een bijdrage geleverd aan de realisatie van het broedvogeleiland ten oosten van de Eemshaven. Het eiland is in het broedseizoen 2018 voor het eerst door de vogels gebruikt als alternatieve broedlocatie voor de daken en het spoor in de Eemshaven en Delfzijl.

Schone scheepvaart

Walstroom

Alle steigers voor de zee- en binnenvaart zijn voorzien van walstroomaansluitingen om emissies vanuit de scheepvaart te verminderen. Het walstroomgebruik is de afgelopen drie jaar gestegen met 94% naar 1.113 MWh en valt onder het energiecontract van Groningen Seaports, waarvoor 100% duurzame energie wordt ingekocht.

Liquified Natural Gas (LNG)

LNG is een schone brandstof voor zeeschepen en cruiseschepen. Afgelopen jaar heeft in de Eemshaven het bunkeren van het allereerste cruiseschip op LNG, de AidaNova van de MeyerWerft plaatsgevonden. Een primeur in Europa!

Scheepsafvalinzameling

Groningen Seaports zet zich in voor de verbetering van de inzameling van scheepsafval door meer gescheiden afgifte en inzameling te bevorderen. In 2018 is een pilot gestart voor het digitaliseren van de inzameling van scheepsafval, vooruitlopend op de actualisering van het Haven Afvalstoffen Plan (HAP) om de administratieve last te verminderen. Groningen Seaports is met deze pilot de trekker voor heel Nederland. In 2017 is 85.841 m³ scheepsafval ingezameld, afkomstig van 987 schepen. Het cijfer over 2018 is nog niet bekend.

Verduurzaming bedrijfsvoering Groningen Seaports

Ecoportscertificaat 2018-2020

Groningen Seaports heeft in 2018 voor de 6^e maal het Ecoports duurzaamheidscertificaat ontvangen en was hiermee de eerste Europese haven die voor de 6^e achtereenvolgende maal het certificaat ontving. In Europa hebben 30 havens een actueel Ecoportscertificaat, welke wordt verleend door de European Sea Ports Organisation (ESPO). Tijdens de trilaterale regeringsconferentie van de Waddenzee in Leeuwarden is het Ecoports certificaat uitgereikt en bij deze bijeenkomst zijn ook afspraken gemaakt met de Duitse en Deense waddenzeehavens om met elkaar op te trekken rondom duurzaamheid en zgn. 'best practices' met elkaar te delen.

Voordat ESPO een certificaat verleent, wordt de rapportage grondig door Lloyds Register beoordeeld op uitvoering van het milieu en duurzaamheid en de voortgang. Het Ecoports duurzaamheidscertificaat wordt echter alleen opnieuw verstrekt indien de organisatie aantoonbare vooruitgang boekt op het vlak van milieu en duurzaamheid. Een haven moet het certificaat elke twee jaar opnieuw halen en daarbij aantonen dat de beloofde afspraken ook zijn uitgevoerd.

Energieverbruik

Walstroom, openbare verlichting, camera- en radarvoorzieningen, het laden van elektrische auto's en het stroomgebruik van het kantoor zijn de grootste elektriciteitsverbruikers bij Groningen Seaports en brengen het totale gebruik op ruim 3.000 MWh.. Groningen Seaports heeft in 2018 een nieuw meerjarig energiecontract gesloten waarmee vanaf 1 januari 2019 het elektriciteitsgebruik volledig van in Nederland opgewekte groene stroom komt. Het totale elektriciteitsgebruik van Groningen Seaports, inclusief walstroomgebruik, is daarmee 100% CO₂ vrij.

In 2018 is alle openbare verlichting in de havens en industriegebieden in ledverlichting uitgevoerd, wat naar verwachting 60% kosten zal besparen op energiegebruik en onderhoud.

Duurzaam inkoopbeleid

Duurzaam inkopen

Bij alle inkoop van werken, diensten en goederen wordt rekening gehouden met zowel maatschappelijke aspecten als met duurzaamheid en streeft Groningen Seaports naar 100% duurzaam inkopen in alle fasen van het inkoopproces volgens de normen van PIANOo. PIANOo staat voor Professioneel en Innovatief Aanbesteden, Netwerk voor Overheidsopdrachtgevers.

Circulair werken

De inkoopvoorwaarden in het moederbestek van Groningen Seaports zijn zodanig opgesteld, dat circulair inkopen wordt gestimuleerd.

Social Return

In 2012 heeft Groningen Seaports een convenant afgesloten met de lokale overheden en het UWV Werkbedrijf over de inzet van mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt. In het convenant zijn afspraken vastgelegd over de inzet van werkzoekenden in de projecten in de grond-, weg- en waterbouwsector. De ingegane weg om werkzoekenden via deze manier perspectief, collegialiteit, nut en ervaring mee te geven heeft Groningen Seaports de afgelopen twee jaar in haar projecten gehandhaafd. Het thema social return is binnen Groningen Seaports geborgd binnen de werksystematiek, wat is te vinden in het moederbestek. Er waren in 2018 drie projecten van Groningen Seaports waarin social return werd toegepast onder andere in onderhoudswerkzaamheden binnen het havengebied. Daarbij zijn 6 mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt ingezet.

Dialoog met de stakeholders

De ontwikkelingen in de Eemsdelta veranderen daadwerkelijk het landschap, of dit nu ontwikkelingen zijn ten behoeve van natuur, energie, data of de havens. Het platform 'Economie en Ecologie in balans' is al jarenlang een gewaardeerd gremium om hierover gezamenlijk de discussie te voeren. Er is in 2018 tijdens de dialoogdagen van dit platform gediscussieerd over de aanpak van de industrie- en energiesector in het klimaatakkoord. Ook is er een open discussie gevoerd over zonneparken op landlocaties.

3 Nautisch beheer

Kerncijfers

Scheepvaart		
Zeeschepen Aantal 7.491 + 18,7 % t.o.v. 2017 (2017: 6.310)	Binnenvaart Aantal 4987 + 8,7 % t.o.v. 2017 (2017: 4.588)	Overslag 13,75 mln. ton + 10,3% t.o.v. 2017 (2017: 12,46 mln. ton, + 6,5% ten opzichte van 2016)
Scheepsincidenten in de havens 5 (2017: 4)	Ligplaatsen openbare kadelengete 7.320 m	Haveninkomsten -13 % t.o.v. 2017 (2017: + 14,3 % t.o.v. 2016)
Gebaggerde hoeveelheden	Delfzijl: 1,7 mln. m3 Eemshaven: 1,5 mln. m3 (2017: Delfzijl: 1,7 mln. m3 Eemshaven: 1,4 mln. m3)	

Groningen Seaports werkt aan een verdere digitalisering en automatisering van de processen om een veilige, vlotte, schone en beveiligde afwikkeling van het scheepvaartverkeer te garanderen. Dit is nodig vanwege de sterke toename van het scheepvaartverkeer in verband met de nieuwe en gewijzigde EU-richtlijnen en de eisen voor betere registratie en monitoring van ballastwater en scheepsafval. Verder is de borging van de veiligheid in de havens, op de kade en voor de scheepvaart, een belangrijke pijler in het nautisch beheer.

Uitvoering publieke nautische taken

Nieuwe havenmeester

In september 2018 is een nieuwe havenmeester aangesteld. De havenmeester wordt ondersteund door en geeft leiding aan het team Nautisch Service Centrum waar ook de havendienst is ondergebracht. De havenmeester is in dienst van Groningen Seaports N.V., maar is voor wat betreft de uitvoering van publieke taken verantwoording verschuldigd aan de Gemeenschappelijke Regeling en gemeenten Eemshaven (vanaf 1 januari 2019 gemeente Hogeland) en Delfzijl. De publieke taken betreffen het veilig, vlot, schoon en beveiligd afwikkelen van de scheepvaart, het samenwerken met Nederlandse en Duitse bevoegdheden, het toezichthouden op de faciliteiten in het kader van International Ship and Port Facility Security Code (ISPS) en op de registratie van scheepvaart en meldingen. De havenmeester doet jaarlijks, voor 1 maart, schriftelijk verslag over de uitvoering van de publieke taken aan deze organen.

Scheepsincidenten

In 2018 hebben zich vijf scheepsincidenten in de havens voorgedaan:

- Ponton gezonken in de monding van haven Delfzijl; door snel ingrijpen en het plaatsen van een oliescherm is geen vervuiling ontstaan (19 maart)
- Bijna gronding van een zeeschip bij de pieren in de Eemshaven; door accuraat optreden van de verkeersbegeleider is erger voorkomen en werd de waterpolitie geïnformeerd over het vaargedrag (17 juli)
- Melding van een hartstilstand van een opvarende van een crewtender in de Eemshaven (6 augustus)
- Giek gebroken op een hefvaartuig in de Eemshaven; vier gewonden (23 augustus)
- Brand op een cruiseschip in afbouw; geen gewonden en schade is beperkt gebleven (24 oktober).

Scheepsincidenten kunnen een grote impact hebben op het eigen vermogen van Groningen Seaports. Zij zijn daarom meegenomen in het risicoprofiel. Na elk incident wordt zowel intern als met externe partijen geëvalueerd en worden zonodig verbeteringen doorgevoerd. Daarnaast gebruikt Groningen Seaports een risico management tool om de risico's ook proactief beheersbaar te houden, en vooraf dus maatregelen te treffen. Deze tool wordt door meerder grote zeehavens in Nederland gebruikt.

Overleg met stakeholders

Voor de publieke taken vindt op regelmatige basis overleg plaats met verschillende gremia:

Havenoverleg (ieder kwartaal) met o.a. agentschappen, sleepbootmaatschappijen, loodsen, bootlieden en andere autoriteiten waarmee lopende operationele zaken worden besproken.

Operationeel kwartaaloverleg met Rijkswaterstaat en Nederlands Loodswezen (regio Noord) waarin de operationele zaken op de Eems en in de havens worden besproken.

Verkeersleiding Eems (twee maal per jaar) met Duitse verkeerscentrale en Rijkswaterstaat, waarmee de invulling van reglementen en verordeningen op de Eems worden besproken.

Protide Overleg (ieder kwartaal) met alle havenautoriteiten die protide (getijde poorten programma) gebruiken, om dit programma voortdurend te actualiseren.

Uitvoering privaatrechtelijke nautische taken

Ontwikkeling scheepsbewegingen en overslag

De sterke ontwikkeling in de offshore windsector zorgt ervoor dat steeds meer schepen de Eemshaven als uitvalsbasis gebruiken voor transport van windturbine onderdelen en van personeel voor bouw en onderhoud van de windparken op zee. Ook zijn de eerste biomassa-stromen op gang gekomen voor de bijstook in energiecentrale van RWE en als grondstof voor chemie. Dit heeft geleid tot meer scheepvaart en overslag. Het aantal zeeschepen is in 2018 gegroeid met 18,6%, de binnenvaart is gegroeid met 8,7% en de overslag is gegroeid met 10,3%.

Ontwikkeling havengelden

In tegenstelling tot de hiervoor beschreven ontwikkelingen zijn de haveninkomsten teruggelopen met 13%. De reden hiervoor ligt in een in 2017 aflopende havengeldgarantie en daarnaast speelde de beëindiging van projectladingen zand voor de aanleg van het strand en kwelder in het kader van project Marconi in Delfzijl. Deze projectladingen zorgden in 2017 voor een forse, maar incidentele, stijging van de inkomsten die in 2018 aflieden.

Ligplaatsplanning

Vooraf bij (verwacht) slecht weer is de haven druk bezet en is een goede ligplaatsplanning door het Nautisch Service Centrum van Groningen Seaports aan openbare kades essentieel voor een veilige en goed functionerende scheepvaartafhandeling in de haven. Door de weersomstandigheden op zee in september 2018 was de kadebezetting op enig moment 130%. Dat kan alleen door goede planning en communicatie. Naar verwachting zal een dergelijke situatie zich in de toekomst vaker voor gaan doen en daarom wordt er dan ook gewerkt aan een verdere optimalisering van het systeem voor ligplaatsplanning.

Medewerkers van het Nautisch Service Centrum, de afdeling IT en de GIS-specialisten hebben een werkbezoek gebracht aan de haven van Hamburg waarbij met name de innovatieve processen omtrent planning van getijdepoorten zijn besproken.

Dit jaar is het eerste cruiseschip op LNG, de Aida Nova, voor afbouw in de Eemshaven afgemeerd. Onder toezicht van onder andere het Nautisch Service Centrum heeft twee maal een bunkering van LNG plaatsgevonden. Hier is drie jaar werk aan voorafgegaan. Andere havens gebruiken nu de kennis die door het Nautisch Service Centrum van Groningen Seaports is opgebouwd met deze activiteiten. De Eemshaven is één van de twee havens in Europa waar dit mogelijk is.

Onderhoud en ontwikkeling van de haveninfrastructuur

In 2018 is in de Handelshaven van Delfzijl de vervanging van de drijvende steiger gerealiseerd en is de Farmsum steiger gerepareerd. Verder zijn de kegelligplaatsen in de Oosterhornhaven gerepareerd met duurzame epoxy in plaats van vervanging door hardhout. In zowel de haven van Delfzijl als de Eemshaven zijn de lichtopstanden en de kopbakens vervangen. Daarnaast zijn belangrijke voorbereidingen getroffen voor een nieuw assetmanagementsysteem dat in 2019 zal worden vervangen en geïmplementeerd.

4 Ontwikkeling organisatie

Kerncijfers

Organisatie		
88 medewerkers (84,2 Fte) (2017: 86 medewerkers, 81,1 Fte)	Gemiddelde leeftijd 48,5 (2017: 49)	Ziekteverzuim 4,6% (2017: 2,75%)
Medewerkerstevredenheid Betrokkenheid 7,9 Bevlogenheid 8,1 (uitgevoerd in 2017)	Diversiteit Aandeel vrouwen is 30% (2017: 29%) Aandeel vrouwen in seniorfuncties 22%	Mobiliteit Uit dienst: 4 personen In dienst: 6 personen
Contracttype Aandeel contract voor onbepaalde tijd 98% (2017: 98%) Tijdelijk contract 2 personen, 1,67 Fte (2017: 3 Fte) Externe inhuur 5 personen, 4,7 Fte (2017: 11,6 Fte) Beroepsbegeleidende leerweg 2 personen, 1,6 Fte (2017: 1,6 Fte) Stagiaires 15 studenten		

De wereld verandert. Klanten, aandeelhouders, overheden, partners en stakeholders verwachten van Groningen Seaports andere producten, resultaten, werkwijzen en een andere houding. Groningen Seaports ontwikkelt een nieuwe manier van werken waarin de klantvraag centraal staat en op efficiënte wijze integrale producten en oplossingen geleverd worden. In de organisatie worden medewerkers geïnspireerd en gefaciliteerd om meer samen te werken, vanuit eigen verantwoordelijkheid, én om maximaal gebruik te maken van elkaars talent en kunde. De tijdelijke inhuur van externe medewerkers is afgebouwd en er wordt gericht geïnvesteerd in de ontwikkeling van de benodigde vaardigheden en talenten van het eigen personeel.

In het najaar van 2018 is de directie van Groningen Seaports op volle sterkte gekomen met het aantreden van de CFO. De directie is gestart met een plan van aanpak voor de verdere ontwikkeling van de organisatie in het licht van nieuwe uitdagingen in de snel veranderende wereld. In 2019 wordt het plan van aanpak afgerond en uitgerold.

Medewerkers

- Eind 2018 bestond de organisatie van Groningen Seaports uit 88 medewerkers (84,2 fte's);
- Van alle GSP medewerkers heeft 98% een contract voor onbepaalde tijd (2017: 98%)
- Het aandeel vrouwen bij GSP is 30%
- De gemiddelde leeftijd van medewerkers is 48,5 jaar (2017: 49 jaar)
- Het ziekteverzuim was 4,6% (2017: 2,75%)

Diversiteit

Groningen Seaports vindt het belangrijk dat er een evenwichtige verdeling van mannen en vrouwen in de organisatie is. Eind 2018 was het aandeel vrouwen in de organisatie 30%. Van de werknemers in seniorfuncties bestond eind 2018 22% uit vrouwen. Het percentage vrouwelijke leden van de Raad van Commissarissen was 40%. De directie telde geen vrouwelijke leden. In de procedure voor de CFO was de intentie en bereidheid aanwezig om te komen tot een evenwichtige verdeling in de directie door vrouwen expliciet uit te nodigen te solliciteren. De beste kandidaat (man) is geselecteerd voor de directiefunctie. Groningen Seaports zal bij een vacature steeds streven naar diversiteit in alle lagen van de organisatie.

Groningen Seaports had het afgelopen jaar 2 mensen in dienst met een afstand tot de arbeidsmarkt. Daarnaast hanteert Groningen Seaports een verplichting voor leveranciers om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt of een arbeidsbeperking in te zetten. De verplichting voor social return wordt toegepast in contractafspraken en bij aanbestedingen. Zie ook hoofdstuk duurzaamheid.

Integriteit

Naar aanleiding van berichten in de media over grondtransacties in Eemshaven Zuidoost is nadrukkelijk aandacht besteed aan mogelijke onregelmatigheden in de handelwijze van Groningen Seaports met betrokken partijen. Directie en de Raad van Commissarissen hebben door een extern bureau een onderzoek laten

uitvoeren naar de handelwijze van de organisatie en naar de aanwezigheid van mogelijke belangenverstrengeling dan wel de aanwezigheid van onoorbaar handelen door de voormalig directeur bij grondtransacties in zijn rol als adviseur van een bedrijf dat gronden heeft aangekocht in een uitbreidingsgebied van Groningen Seaports. Uit dit onderzoek is niet gebleken dat er onoorbaar is gehandeld door de organisatie dan wel de voormalig directeur bij deze grondtransacties.

Klantgericht en resultaatgericht werken

Verbetering IT systemen, informatiebeveiliging en gegevensbescherming

Verbetering van IT systemen

Groningen Seaports heeft in 2018 de toegankelijkheid van informatie en systemen verbeterd door het uitbesteden van IT infrastructuur, nieuwe werkplekken, een nieuwe telefooncentrale en de scholing van medewerkers. Voor het laatste is een intern trainingsprogramma IT/digitaal samenwerken uitgevoerd.

Informatiebeveiliging

Per 1 april is 0,4 fte beschikbaar gemaakt voor een cyber information security officer (CISO) functie. De Ciso heeft een sleutelrol in de projecten informatiebeveiliging en gegevensbescherming.

Binnen het project informatiebeveiliging stonden in 2018 de volgende activiteiten centraal:

1. Inspelen op actuele dreigingen
2. Vaststellen van het informatiebeveiligingsbeleid met onder andere de proceduremelding en afhandeling datalekken
3. Vergroten van de bewustwording en kennis van medewerkers waarbij speciale aandacht is besteed aan CEO fraude, het gebruik van openbare netwerken en het wachtwoordbeleid.

Privacy

Overeenkomstig de Wet Bescherming Persoonsgegevens is de directie eindverantwoordelijk voor een goede naleving van de geldende privacywetgeving. Aan de verwerking van persoonsgegevens worden in toenemende mate hoge eisen gesteld. Vanaf 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van toepassing. Afgelopen jaar is daarom gestart met een implementatieprogramma om aan deze nieuwe wetgeving te voldoen. Hierbij wordt gekeken naar processen, organisatie, systemen en gedrag.

Verbondenheid en betrokkenheid bij de organisatie

Medewerkers onderzoek

Het succes van Groningen Seaports is voor een groot deel afhankelijk van het werkplezier en de bevoegenheid van betrokken medewerkers. Dit wordt periodiek getoetst met een medewerkers tevredenheidsonderzoek. De laatste was in november 2017. De respons was zeer hoog, 96%. De medewerkers voelen zich zeer betrokken (cijfer 7,9) en bevoegen (cijfer 8,1) bij de organisatie en in hun werk. Uiteraard zijn er verbeterpunten zoals interne samenwerking, communicatie en organisatieontwikkeling, welke de directie met verschillende teams heeft besproken. Met betrekking tot communicatie heeft de CEO een wekelijkse interne nieuwsbrief geïntroduceerd.

Opleiding en training

De wereld wordt steeds digitaler en medewerkers moeten in toenemende mate digitaal vaardig zijn. Deze ontwikkeling vindt ook binnen Groningen Seaports plaats. Medewerkers worden voor de verschillende systemen, pakketten en veranderingen getraind om hiermee te kunnen werken. Hiermee wordt ook de digitale samenwerking mogelijk gemaakt. In 2018 is het merendeel van de medewerkers dan ook extra geschoold in het gebruik van nieuwe interne IT systemen en programma's, ICT beveiliging en hulpprogramma's. Daarnaast hebben alle medewerkers deelgenomen aan de workshop ongewenste omgangsvormen en aan een interactieve workshop ter voorbereiding op de nieuwe Omgevingswet.

Ondernemingsraad en vakbonden

De directie heeft regelmatig overleg gevoerd met de ondernemingsraad. Het jaar 2018 stond voor de ondernemingsraad voor een belangrijk deel in het teken van de uitkomsten van het medewerkers onderzoek van eind 2017, een nieuwe wijze van beoordelen en belonen en de organisatieontwikkeling. De

ondernemingsraad had een belangrijke rol in het meedenken en adviseren over de keuzes en verbeterlagen die de directie wil gaan maken. Ook heeft de ondernemingsraad met de directie afspraken gemaakt over het vervolg van de pilot over beoordelen en belonen. Verder heeft de ondernemingsraad positief geadviseerd over de benoeming van de nieuwe CFO. De ondernemingsraad heeft tweemaal vergaderd met de raad van commissarissen. De contacten waren open van karakter en werden gevoerd op hoofdlijnen. De directie is verder in gesprek met de vakbonden over de aanpassingen in beoordelen en belonen en het salarisplafond. De ondernemingsraad fungeert daarin als klankbord voor de vakbonden.

5 Financiën

Kerncijfers

Financieel		
Resultaat voor belastingen € 2.010.000 (2017: € 11.078.000)	Investeringen € 35.131.000 (2017: € 18.622.000)	Opbrengst € 44.502.000 (2017: € 48.703.000)

Rendement en risico

Een solide en bestendige financiële huishouding is cruciaal voor het behalen van de doelen. Groningen Seaports streeft daarom naar een marktconform financieel rendement. Bij het maken van businesscases wordt daarbij met een nauwlettend oog gekeken naar de maatschappelijke doelstelling van het bedrijf. Groningen Seaports legt vooraf en achteraf verantwoording af over hoe positieve en negatieve afwijkingen op het beoogde financieel rendement samenhangen met de beoogde maatschappelijke doelstellingen zoals werkgelegenheid en duurzaamheid.

Projecten

De infrastructurele projecten binnen Groningen Seaports zijn binnen de afgesproken financiële rendementseisen afgesloten. Voor de toekomst vraagt de aandeelhouder dat werkgelegenheid als publieke doelstelling explicieter naar voren komt. Hiermee wordt nadrukkelijker invulling gegeven aan de missie van Groningen Seaports: ‘op verantwoorde en duurzame wijze de economische activiteiten – en dus de werkgelegenheid stimuleren’.

Groningen Seaports wil evenwicht brengen in de publieke doelstelling en het financieel rendement. Er wordt marktconform rendement nagestreefd. De aandeelhouders van Groningen Seaports zijn bereid het deel van het marktconforme rendement, dat in een private omgeving als dividend zou worden uitgekeerd (ongeveer de helft), in te zetten als afslag op het financieel rendement, om business cases ten behoeve van het publieke belang, rond te krijgen. Daarbij dient dan wel steeds heldere verantwoording voor- en achteraf plaats te vinden ten aanzien van de bijdrage aan de doelstellingen. Met deze ontwikkeling komt er meer aandacht voor maatschappelijk rendement en is er meer ruimte voor investeringen in duurzaamheid en werkgelegenheid.

Risicomanagement

Het beleid dat Groningen Seaports voert ten aanzien van risicomanagement is vastgelegd in een beleidsstuk waarin de werkwijze wordt beschreven. Het uitgangspunt daarbij is:

‘Continu actueel inzicht verkrijgen in de risico’s die we lopen bij het behalen van onze doelstellingen en het uitvoeren van onze processen en met dit inzicht de risico’s zodanig beheersen en beheren dat uitvoering van onze processen en de realisatie van onze doelen niet in gevaar komt.’

Beheersing

Voor beheersing van risico’s hanteert Groningen Seaports het ‘three lines of defence model’. De eerste linie bestaat uit directie, MT en lijnmanagement. Zij zijn verantwoordelijk voor het onderkennen, beheersen en eventueel bewust accepteren van risico’s. De tweede linie bestaat uit control, risicomanagement en juridische zaken. Zij treden op als sparringpartner voor de eerste linie en ondersteunen bij de dagelijkse beheersing van risico’s. De derde linie wordt gevormd door de Interne Audit Functie. Vanuit een objectieve en onafhankelijke positie toetst deze de beheersingsconstructie die door de 1e en 2e lijn is gevormd.

De Interne Audit Functie is daarmee niet verantwoordelijk voor risicomanagement, maar vormt een oordeel over de kwaliteit en effectiviteit van risicomanagement. De Interne Audit Functie voert onderzoeken uit naar governance, risicomanagement en interne beheersing van processen en is verantwoordelijk voor de voortgangsrapportage van het actieplan (uitkomsten van het onderzoek) en de toetsing van de door het management geïmplementeerde verbeteracties.

Risicoreserve

Waar de mogelijkheden tot beheersing van risico's gering zijn, zal er bij een incident sprake zijn van directe impact op het eigen vermogen. Om er voor te zorgen dat de bedrijfsvoering van Groningen Seaports niet in gevaar komt, is hiervoor een risicoreserve gevormd. De actualisatie van de risicoreserve vindt periodiek plaats door AON Global Risk Consulting. Onderstaand de risico's zoals deze zijn vastgesteld:

Risico	Kans (eens per x jaar)	Gevolg (in miljoen €)
Deel klantenportefeuille gaat failliet	5	1,8
Dijkdoorbraak / Dijkoverschrijding	4.000	50,0
Extreme weersomstandigheden	20	4,5
Aanwezigheid vervuilde grond	5	4,5
Ernstig milieu-incident	50	5,0
Verontreiniging baggerspecie	15	3,1
Aanvaring van een schip met kade	25	5,0
Vergunning Eems wordt ingetrokken	20	7,5
Stremming haven (verkeerde aanwijzing verkeersleiding)	200	35,0
Verzakking kade	20	10,0

Op basis van de actualisatie, uitgevoerd door AON Global Risk Consulting, hanteert Groningen Seaports een grote mate van financiële zekerheid, namelijk 99,5%, en een lage risicobereidheid. Doorberekening van de scenario's laat zien dat er een buffer benodigd is van € 25 miljoen.

Monitoring

Met het geheel aan werkzaamheden die Groningen Seaports uitvoert in het kader van risicobeheersing, is het van belang de overkoepelende rol verder uit te werken. Risicomanagement is bedrijfsbreed verankerd zoals in het hoofdstuk 'Beheersing' is beschreven en daarmee heeft het principe van de 'three lines of defence model' gestalte gekregen. Voor de eerder genoemde risico's zijn voor zover mogelijk beheersmaatregelen getroffen die in de onderstaande tabel zijn vermeld. Monitoring en actualisatie van de risico's en de beheersmaatregelen vinden continu plaats.

Tabel: Risicoprofiel

Groep	Risico	Beheersmaatregel
Financieel	Faillissement klanten	Vooraf solvabiliteitscheck en volgen
		Holdinggarantie vragen
	Faillissement deelneming	Toetsen deelnemingen a.d.h.v. beleid
Organisatie	Aanvaring schip en stremming haven	Verkeersmanagementsysteem
		Nautische begeleiding
	Onjuist ontwerp / bestek	Kompas
		Aansprakelijkheid vergroten
	Falen infrastructuur	Assetmanagement invoeren
Juridisch	Vervuilde grond	Contractuele borging
		T0-meting en monitoring
	Ernstig milieu-incident	Milieuverzekering, vergunning en inspectie
	Intrekken stortvergunning	Duurzaam waterbodembeheer
		Onderzoeken slibtoepassingen
Technisch	Bodembeschadiging Jack - up - schepen	Controleberekening vooraf/monitoring
		Ligplaats vaststellen
	Uitval ICT/internet	Redundantie systemen en glasvezel
		Back -up en recovery procedure

Risicogroepen

Het risicoprofiel en de risicobereidheid van de binnen Groningen Seaports bekende risico's zijn onderzocht. De hantering van een lage mate van risicobereidheid is een leidraad voor het al dan niet nemen van maatregelen ter beheersing van de risico's.

Organisatierisico's

Organisatierisico's op het gebied van projecten worden beheerst door richtlijnen die zijn vastgelegd in Groningen Seaports-Kompas. Daarnaast heeft de organisatie met assetmanagement een sterk middel in handen om uitval en kosten van assets beter te beheersen. Juridische risico's zijn binnen Groningen Seaports veelal te herleiden naar veranderende wetgeving. Om vroegtijdig op deze ontwikkelingen in te spelen wordt getracht het effect van deze veranderingen te beperken.

Technische risico's

De technische risico's worden door de organisatie met grote regelmatigheid geëvalueerd of het daarbij gaat om kadebelasting, ICT of brandgevaar. De komst van nieuwe schepen als kraanschepen zijn hiervan een voorbeeld waarop Groningen Seaports moet inspringen en haar risicobereidheid moet vaststellen. Op ICT-gebied wordt hard- en software toekomstbestendig gemaakt. Tevens wordt de digitale veiligheid gewaarborgd.

Financiële risico's

Het beleid ter afdekking van financiële risico's is in het Treasurystatuut vastgelegd en kent een aantal doelstellingen. Treasury is het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Het verkrijgen en handhaven van toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities en bescherming van de organisatie tegen ongewenste financiële risico's. Het beleid wordt ondersteund door het realiseren van adequate informatiestromen. De belangrijkste en meest relevante risico's voor Groningen Seaports worden hieronder beschreven.

Renterisico

In 2016 is de herfinanciering van Groningen Seaports gerealiseerd. Een groot gedeelte van de kasgeldleningen is daarbij omgezet in langlopende leningen van in totaal € 185 miljoen. Het renterisico is per ultimo 2018 voor ongeveer 75% van het vreemd vermogen afgedekt. Hiermee is de continuïteit van de financiering gegarandeerd. Voor afdekking van het renterisico is een derivaat afgesloten. De langlopende leningen en de kasgeldleningen worden volledig geborgd door de Gemeenschappelijke Regeling Groningen Seaports. Daarnaast is er een borgstelling van de Gemeenschappelijke Regeling Groningen Seaports voor de collateral storting die uit hoofde van het derivaat moet worden gedaan. In het afgelopen jaar hebben zich op het gebied van financiering geen noemenswaardige ontwikkelingen voorgedaan.

Liquiditeitsrisico

Voor beheersing van dit risico worden periodiek liquiditeitsbegrotingen opgesteld en door tussentijdse monitoring eventueel bijgesteld. In de liquiditeitsbegrotingen wordt rekening gehouden met beperkte beschikbaarheid van liquide middelen waaronder bankgaranties en de margin call met betrekking tot het afgesloten derivaat. Voor een toelichting op de liquiditeitsrisico's van de renteswap wordt verwezen naar de toelichting op de renteswap.

Kredietrisico

Groningen Seaports handelt enkel met kredietwaardige partijen en heeft procedures opgesteld om de kredietwaardigheid van deze partijen te controleren. Tevens zijn er richtlijnen opgesteld om de omvang van het kredietrisico bij elke financiële instelling en debiteur te beperken. Bovendien bewaakt Groningen Seaports voortdurend haar vorderingen en hanteert de vennootschap een strikte aanmaningsprocedure. Door de bovenstaande maatregelen is het kredietrisico voor Groningen Seaports beheersbaar. Binnen de vennootschap zijn geen belangrijke concentraties van kredietrisico.

Impairment

Groningen Seaports beoordeelt per balansdatum of een materieel actief of groep van materiële vaste activa een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Op grond van informatie uit externe bronnen en interne bronnen zijn er geen aanwijzingen bekend dat wel waarschijnlijk dat sprake is van een bijzondere waardevermindering. Een impairment toets heeft derhalve niet plaatsgevonden.

Financieel

Het resultaat voor belastingen in 2018 is uitgekomen op € 2 miljoen (2017: € 11 miljoen).

Ten opzichte van de gerealiseerde bedrijfsopbrengsten 2017 is er sprake van een daling van de opbrengsten van ca. € 4,2 miljoen. Het belangrijkste effect is de daling uit hoofde van de grondverkoop (ca. € 4.3 miljoen).

Ten opzichte van de gerealiseerde bedrijfslasten 2017 is er sprake van een stijging van de lasten van ca. € 5.1 miljoen. Dit wordt voornamelijk verklaard uit hogere project- en transactie gerelateerde kosten van € 4,5 miljoen als gevolg van onder meer aankopen van gronden.

De grootste infrastructurele investeringen in 2018 betroffen aanleg van de stoomleiding derde fase en de ophoging van gronden op het Energypark-west in de Eemshaven. Verder hebben er omvangrijke grondaankopen plaatsgevonden in de Eemshaven. In het gebied Eemshaven Zuidoost werd 45 hectare aangekocht en 8,7 hectare op het Energypark in de Eemshaven werd teruggekocht van Nuon. De investeringsomvang kwam daardoor ruim hoger uit dan in 2017.

In 2018 is een positieve operationele kasstroom gerealiseerd van € 10,9 miljoen (2017: € 44,2 miljoen).

Bovengenoemde strategische aankopen in de Eemshaven hebben met name geleid tot een hogere uitgaande investeringskasstroom van € 21,4 miljoen (2017: € 12 miljoen). Hiervoor is in totaal € 10,4 miljoen aan additionele (kasgeld)leningen aangetrokken. Per saldo resteert een kleine afname van de liquide middelen. Het saldo liquide middelen is in januari 2019 gebruikt voor het aflossen van kasgeldleningen en het betalen van crediteuren.

De current ratio bedraagt circa 0,85. De liquiditeit is mede gelet op de mogelijkheid tot geborgde kasgeldfinanciering toereikend. De solvabiliteitsratio is per ultimo 2018 41,8% (2017: 42,4%). Stabiel maar iets lager dan vorig jaar als gevolg van investeringen waarvoor vreemd vermogen is aangetrokken.

Financieel meerjarenplan 2019 – 2023

De cijfers met betrekking tot resultaten en kasstromen zijn ontleend aan het Bedrijfsplan 2019–2023. Uit het financieel meerjarenplan blijkt dat ook voor de jaren 2019 tot en met 2023 stabiele resultaten worden verwacht.

Bedragen x €1.000					
Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023
Resultaat voor belastingen	305	1.137	145	58	363-
Afschrijvingen	9.438	9.731	10.297	10.173	10.202
Mutatie vlottende activa	318-	241-	155-	95-	34-
Mutatie vlottende passiva	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600
Mutatie reserves & voorzieningen	480	1.161-	322	322	322
Bouwrente	161-	599-	0	0	0
Operationele kasstroom	11.345	10.468	12.208	12.058	11.727
Investeringskasstroom	40.970-	44.699-	1.299-	1.243-	1.219-
Financieringskasstroom	29.625	34.231	10.909-	10.815-	10.508-

Voor het komende verslagjaar wordt een stabiele groei verwacht van de omzet uit scheepvaart alsmede opbrengsten uit hoofde van aan derden in gebruik gegeven terreinen. Laatstgenoemde opbrengsten vloeien meestal voort uit meerjarige overeenkomsten. Op basis van contractuele afspraken met bedrijven die zich in het beheersgebied van Groningen Seaports willen vestigen, wordt vanaf 2020 een toename verwacht van de erfpachtopbrengsten alsmede de hiermee samenhangende omzet uit scheepvaart. Ten behoeve van deze ingerekende omzetstijging dient nog wel fors te worden geïnvesteerd in kades en infrastructuur.

Het resultaat zal verder afhankelijk zijn van de mate waarin Groningen Seaports nieuwe bedrijven weet te interesseren voor vestiging in Delfzijl dan wel de Eemshaven. Zowel de inkomsten uit terreinen als de hiermee

samenhangende scheepvaartopbrengsten worden hierdoor beïnvloed. Indien vestiging van een nieuw bedrijf geschiedt door middel van een grond-verkoop-transactie in plaats van erfpacht, zal de (eenmalige) invloed op het resultaat nog substantiëler zijn. Verwachte grondverkooptransacties zijn vooralsnog, op basis van ervaringscijfers, naar bescheiden omvang ingeboekt.

Groningen Seaports zal in de komende jaren focussen op kostenbeheersing. Ondanks het toenemend aantal taken voor de organisatie van Groningen Seaports is de verwachting dat de personele bezetting niet noemenswaardig zal wijzigen. De kosten zullen zich, behoudens trendmatige ontwikkeling, stabiliseren behoudens toename van de afschrijvingen als gevolg van investeringen in vraag gebonden infrastructuur.

Verslag van de Raad van Commissarissen Groningen Seaports N.V. 2018

Inleiding

De Raad van Commissarissen (hierna RvC) heeft kennis genomen van het verslag van de directie over het boekjaar 2018. De jaarrekening is opgesteld door de directie en de RvC. Ernst & Young (EY) heeft de jaarrekening gecontroleerd. De auditcommissie heeft de jaarrekening uitvoerig besproken met de CFO en de externe accountant. Vervolgens heeft de RvC de jaarrekening met de directie besproken en heeft de externe accountant de jaarrekening van een goedkeurende controleverklaring voorzien. Op 15 maart 2019 is de jaarrekening tijdens de Algemene vergadering ter vaststelling door de aandeelhouders voorgelegd. De RvC stelt voor om decharge te verlenen aan de directie voor het gevoerde beleid en dat aan de RvC decharge wordt verleend voor het gehouden toezicht en dat de jaarrekening wordt vastgesteld.

A. Strategie en toezicht

Bijeenkomsten Raad van Commissarissen (RvC)

De RvC houdt toezicht op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken in de vennootschap en staat de directie met raad ter zijde. De RvC kijkt bij de vervulling van zijn taak naar het belang van de vennootschap. De RvC neemt daarbij ook de maatschappelijke aspecten die voor de organisatie relevant zijn in aanmerking. De wijze waarop de RvC zijn taak uitoefent, is vastgelegd in de statuten van Groningen Seaports en het door de aandeelhouder vastgestelde Reglement van de RvC. In dit verslag licht de RvC toe hoe de toezichtrol het afgelopen jaar is ingevuld.

In 2018 heeft de RvC negen keer vergaderd, en heeft twee keer via een schriftelijke ronde een besluit goedgekeurd. Alle commissarissen zijn, op een enkele uitzondering na, bij alle vergaderingen aanwezig geweest. De RvC heeft één vaste commissie, de auditcommissie. Twee tijdelijke commissies zijn gevormd in de aanstellingsprocedure voor de CFO. Naast de reguliere vergaderingen heeft de RvC in een heisessie bij de start van 2018 gesproken over de agenda voor de komende jaren en de voorbereiding die daarvoor nodig is. Het jaar 2018 stond onder andere in het licht van veranderingen in de top van het bedrijf met de effectuering van het besluit tot een tweehoofdige directie en de benoeming van de heer H.V. Sanders als CFO naast de CEO de heer C.L. König. De RvC kijkt op 2018 terug als een jaar waarin een nieuwe directie aan het roer staat en meer dan voorgaande jaren aandacht is voor verdere verduurzaming en vergroening van de industrie en energiesector in de havens, mede door de afspraken rondom het klimaatakkoord en de uitvoering van de aandeelhouderstrategie en de doelstellingen in de Havenvisie 2030.

Hoofdpunten van aandacht

CFO

De RvC heeft na de aanstelling van de nieuwe CEO in september 2017, in januari de procedure voor een CFO op zich genomen. Uitgangspunt vormde de profielschets die op 1 juni 2016 in de RvC is besproken. De heer H.V. Sanders is op 12 juli 2018 benoemd door de Algemene Vergadering als CFO. De OR heeft positief geadviseerd over zijn aanstelling.

VPB dossier

De RvC heeft net als in 2017 nauwgezet de voortgang van het vennootschapsbelasting dossier (VPB dossier) gevolgd, omdat belastingheffing grote gevolgen kan hebben op de liquiditeit en de exploitatie van de onderneming. In dit dossier wordt samen met de andere zeehavens opgetrokken. Eind 2018 is nog steeds onduidelijk hoe de langverwachte uitspraak door het Europese Hof op 25 oktober 2017 doorwerkt in de belastingheffing en welke effecten deze heeft op de onderneming. Om deze reden is in de jaarrekening 2018 de thans meest gerede schatting van de directie opgenomen, welke gegeven de stand van zaken met betrekking tot de afstemming met de Belastingdienst, onzeker is. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de toelichting op de fiscale positie in de jaarrekening.

Besluiten

De RvC heeft in 2018 zes directiebesluiten voor grondtransacties goedgekeurd. Er zijn drie besluiten voor grondtransacties doorgeleid voor goedkeuring door de aandeelhouder. Voorts heeft de RvC de liquidatie van een deelneming goedgekeurd. Voor dit besluit was eveneens goedkeuring van de aandeelhouder nodig en is verkregen.

Strategische onderwerpen en projecten

De RvC heeft begin 2018 in haar jaarlijkse heisessie een basis gelegd voor meerdere strategische onderwerpen die door de directie worden uitgewerkt en voor goedkeuring worden voorgelegd aan de RvC. De uitwerkingen zullen worden afgestemd met de aandeelhouder. Een overzicht:

- De RvC heeft met de directie discussie gevoerd over de inzet van de verkoopopbrengsten, de verhouding tussen koop en erfpacht en over de verbetering van de exploitatie van de onderneming. De adviezen van de RvC zijn door de directie meegenomen voor verdere uitwerking.
- De RvC heeft gesproken over de samenwerking met andere havens, zoals de havenbedrijven Rotterdam en Amsterdam en grensoverschrijdende samenwerking met Duitsland. De voorzitter van de RvC en de directie hebben een werkbezoek aan Haven Amsterdam gebracht rondom het thema samenwerking. Deze wordt door beide directies verder uitgewerkt in de loop van 2019. Uit de verkenning naar de samenwerkingsmogelijkheden met Havenbedrijf Rotterdam is geconcludeerd dat deze niet heeft geleid tot een formele samenwerking.
- Er is veel aandacht besteed aan de mogelijkheden voor gebiedsontwikkeling en uitbreiding en strategische grondaankopen. De RvC heeft zich door de directie uitgebreid laten informeren over de procedure grondaankopen naar aanleiding van negatieve berichtgeving in de media, met onder meer een slepende rechtszaak waarin Groningen Seaports de gedaagde is. De rechtbank heeft eind 2018 de vordering afgewezen. Een voorstel om in Eemshaven Zuidoost grondaankopen te kunnen doen zonder een klantovereenkomst is door de aandeelhouder goedgekeurd. Deze stap heeft geleid tot de aankoop van 45 ha terrein. Verwacht wordt dat in 2019 zich een klant zal vestigen in dit gebied. De aandeelhouder heeft de N.V. verzocht om in brede zin een kader voor strategisch aankoopbeleid aan hen voor te leggen in 2019.
- De RvC heeft zich laten bijpraten over de ontwikkelingen met betrekking tot de digitale haven en data analytics, grensoverschrijdende samenwerking en de waterstof backbone.
- Tot slot heeft de RvC aandacht gevraagd voor zorgvuldige interne procedures en beveiliging tegen cybercrime en CEO-fraude.

Geen tegenstrijdig belang

In 2018 waren er geen transacties waarbij zich tegenstrijdige belangen van bestuurders, commissarissen, aandeelhouder of de externe accountant voordeden die van materiële betekenis zijn voor de vennootschap en/of de betreffende partijen. De RvC heeft in 2018 door een extern bureau onafhankelijk onderzoek laten doen naar mogelijke betrokkenheid van de voormalig directeur, bij grondtransacties in zijn rol van adviseur van een bedrijf dat gronden heeft aangekocht in een uitbreidingsgebied van Groningen Seaports. Uit het onderzoek zijn geen aanwijzingen gevonden dat de voormalig directeur gebruik heeft gemaakt van vertrouwelijke of bedrijfsgevoelige informatie in zijn hoedanigheid als adviseur.

Financiële rapportage

De directie verstrekt de RvC kwartaalrapportages waarin de actuele financiële resultaten zijn opgenomen, die afgezet zijn tegen het budget voor 2018, de jaarverwachting 2018 en de resultaten van 2017. In de auditcommissie en de RvC is hierover gesproken. Er is aandacht besteed aan de operationele kosten en resultaten, de rendementsontwikkeling en de financierings- en liquiditeitspositie van de onderneming en het streven naar een resultaat neutrale exploitatie.

Overige onderwerpen die aan de orde kwamen zijn: de ontwikkeling van de operationele kosten, acties bij tegenvallende resultaten en aandacht voor risicomanagement.

Jaargesprek met de directie

In het kader van de werkgeversrol van de RvC hebben voorzitter Bruggeman en RvC-lid Meijer een jaargesprek gevoerd met de directie.

B. Kwaliteitsborging

Samenstelling en taakverdeling van de RvC

De verhouding man/vrouw in de RvC is ultimo het boekjaar 3 mannelijke en 2 vrouwelijke leden. Alle leden hebben de Nederlandse nationaliteit. De RvC bestaat ultimo 2018 uit de volgende leden:

- De heer L.C. (Bert) Bruggeman
- De heer H. (Herman) Roose (voordracht Ondernemingsraad)
- De heer J. (Joop) Atsma (voordracht provincie Groningen)
- Mevrouw D. (Dertje) Meijer (voordracht gemeente Delfzijl)
- Mevrouw J. (Jantje) Schiphorst (voordracht gemeente Eemshaven)

Binnen de RvC bekleedt de heer Bruggeman de functie van voorzitter. De RvC wordt ondersteund door de secretaris van de vennootschap, mevrouw W.J.A (Monique) van den Dungen. Commissarissen worden benoemd voor een periode van 4 jaren. Ze kunnen eenmaal worden herbenoemd.

Aftreden en benoemingen

Bij de benoeming van zijn leden streeft de RvC naar een complementaire samenstelling wat betreft kennisgebieden en een divers mogelijke verdeling van zetels. De RvC was in 2018 het gehele jaar op volle sterkte. Er zijn geen commissarissen afgetreden. De heren Bruggeman en Roose vervullen het commissariaat voor de tweede termijn, de dames Meijer en Schiphorst en de heer Atsma voor de eerste termijn. Alle leden van de RvC zijn onafhankelijk in de zin van de Corporate Governance Code.

Permanente educatie

Nieuwe commissarissen ontvangen alle bedrijfsrelevante informatie en worden geïntroduceerd in de activiteiten binnen het havengebied. Daarnaast worden de commissarissen regelmatig bijgepraat over actuele ontwikkelingen. De RvC heeft dit jaar geen bedrijfsbezoek afgelegd.

Nevenfuncties en introductie

De leden van de RvC vervullen een reeks nevenfuncties. Deels zijn dat functies die ze vanuit hun hoofdwerkzaamheden op formele grond verrichten. Overige nevenfuncties worden vervuld vanuit diverse motieven, zoals de wens specifieke deskundigheid in te brengen of maatschappelijke betrokkenheid te tonen. Een volledige lijst van nevenfuncties is als bijlage aan dit verslag toegevoegd.

Zelfevaluatie

De RvC evalueert regelmatig haar functioneren (als geheel en dat van de individuele leden) en de wijze van toezicht houden door de voltallige raad en van de auditcommissie. Dit komt ook terug bij de tussentijdse contacten en mondelinge evaluaties tussen de leden buiten de formele vergaderingen, passend bij het streven van de RvC naar voortdurende verbetering. In november 2018 heeft de RvC een zelfevaluatie uitgevoerd met externe begeleiding. De evaluatie helpt de RvC haar samenstelling en rol te optimaliseren. De RvC heeft de kwestie van de zogenaamde CEO-fraude besproken waar één van de commissarissen bij betrokken was. De RvC heeft geconcludeerd dat, mede op basis van het onderzoek van een recherchebureau, er geen sprake is dat de integriteit van de commissaris in het geding is.

Ondernemingsraad

De RvC en de Ondernemingsraad (OR) hebben in 2018 twee maal met elkaar gesproken. Bij dit overleg waren de voorzitter en de voorzitter van de auditcommissie aanwezig. De commissarissen hebben het overleg als constructief en informatief ervaren. Besproken is de algemene gang van zaken van Groningen Seaports, de organisatieontwikkeling en de introductie van de CFO. De OR heeft positief geadviseerd over de benoeming van de heer H.V. Sanders als CFO.

Algemene vergadering en aandeelhouder

De RvC had in 2018 regulier en goed contact met de aandeelhouder. De enig aandeelhouder van Groningen Seaports N.V. is de gemeenschappelijke regeling Groningen Seaports. In de Algemene vergadering van Aandeelhouders op 28 juni 2018 is door de aandeelhouder de jaarrekening over 2017 vastgesteld en is over dat

boekjaar decharge verleend aan RvC en directie. Verder zijn de commissarissen op uitnodiging aanwezig geweest bij, en hebben als zodanig deelgenomen aan, vergaderingen van het Algemeen Bestuur (AB) van de Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports. In deze AB-vergaderingen werd besloten over het stemrecht van de Gemeenschappelijke Regeling als (enig) aandeelhouder van de vennootschap. Tevens zijn de Dagelijks Bestuursleden van de Gemeenschappelijke Regeling op uitnodiging aanwezig geweest bij enkele informele overleggen van RvC en directie. De voorzitter van de RvC heeft regelmatig voortgangs- en agenda overleggen gevoerd met de directie. Ook heeft de voorzitter van de RvC op incidentele basis individuele gesprekken gevoerd met leden van het management team.

Commissies

In lijn met de gedachten rond de professionalisering van intern toezicht en uitvoering van de governance-richtlijnen functioneert binnen de RvC een auditcommissie conform een door de RvC vastgesteld reglement. De auditcommissie heeft een adviserende functie voor de RvC. De auditcommissie bestaat uit de heer H. Roose (voorzitter en financieel expert binnen de RvC) en mevrouw J. Schiphorst (financieel expert). De auditcommissie ziet toe op interne risicobeheersings- en controlesystemen, de financiële informatieverschaffing door de directie en op de rol van de interne auditfunctie. Ook let de auditcommissie erop dat de aanbevelingen van de accountant worden opgevolgd en beoordeelt de commissie het beleid m.b.t. ICT. In 2018 heeft de auditcommissie vijf keer vergaderd en twee maal een schriftelijk advies uitgebracht. Ze heeft de jaarrekening besproken in aanwezigheid van de accountant, de kwartaalrapportages, het auditplan en de voorgenomen transacties besproken en hierover geadviseerd aan de RvC, alsmede over de begroting en het bedrijfsplan. Tevens heeft de auditcommissie overlegd met de accountant. In 2018 is de auditcommissie nauw geïnformeerd over de gesprekken met de Belastingdienst betreffende de Vpb-verplichting. Bij deze vergaderingen zijn standaard ook de directieleden aanwezig.

Beloningsbeleid

Het beloningsbeleid van Groningen Seaports N.V. is in 2018 in de vergaderingen van de RvC niet als onderwerp behandeld. De bezoldiging van de directie en commissarissen valt binnen de normen van de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Hierop wordt indexering toegepast. Deze norm geldt overigens wettelijk niet voor Groningen Seaports N.V., maar heeft de aandeelhouder als uitgangspunt aangegeven.

Dankwoord

De RvC bedankt de medewerkers en leiding voor het vele werk dat in 2018 met succes is verricht. De gesprekken die de leden individueel of als RvC hebben gevoerd in de organisatie zijn open en transparant geweest. Veel aandacht is daarbij besteed aan een robuuste en toekomstbestendige financiële basis onder de vennootschap. De RvC wil zich met de organisatie richten op een toekomst waarin met vertrouwen wordt gewerkt aan de realisatie van de doelstellingen van Groningen Seaports N.V.

Bert Bruggeman

Voorzitter Raad van Commissarissen Groningen Seaports N.V.

Hoofd- en nevenfuncties leden Raad van Commissarissen 2018

Dhr. L.C. (Bert) Bruggeman

Hoofdfunctie

- Toezichthouder en adviseur

Nevenfuncties

- Voorzitter Raad van Toezicht Noordwest Ziekenhuisgroep Alkmaar/Den Helder
- Vicevoorzitter Raad van Toezicht Stichting Dimence Groep Deventer
- Lid Raad van Commissarissen Maastricht Health Campus

Dhr. H. (Herman) Roose

Hoofdfunctie

- CEO Steel Tower Europe Group B.V.
- COO/CFO Holthausen Clean Energy Solutions BV

Nevenfuncties

- Bestuurder Uturn Holding B.V. (tot juni 2018)
- Lid Raad van Advies H&S Groep
- Bestuurslid Stichting Drenthe Kunst Cultuur & Natuur
- Bestuurslid Stichting Noordelijk Cultuur Fonds

Dhr. J. (Joop) Atsma

Hoofdfunctie

- Lid Eerste Kamer der Staten-Generaal

Nevenfuncties

- Voorzitter Stichting Brancheorganisatie Kalversector (SBK)
- Voorzitter Vereniging van Tankopslagbedrijven (VOTOB)
- Voorzitter Stichting TVM Foundation
- Voorzitter vereniging SPaVO Surhuisterveen
- Voorzitter Stichting Fraude Aanpak Detailhandel en Afrekenen met Winkeldieven
- Lid Raad van Advies Arriva
- Lid Raad van Commissarissen Payroll Company

Mw. D. (Dertje) Meijer

Hoofdfunctie

- Algemeen Directeur Pathé Theatres Nederland (tot mei 2018)

Nevenfuncties

- Lid bestuur Amsterdam Museum Fonds
- Lid Raad van Advies Jinc
- Lid Raad van Advies Emma at work

Mw. J. (Jantje) Schiphorst

Hoofdfunctie

- CFO NDC Mediagroep

Nevenfuncties

- Commissaris Economic Board Groningen
- Bestuurslid VNO-NCW en MKB-Groningen

Deel 2: JAARREKENING

A. Balans

Voor winstbestemming

Bedragen x € 1.000

	Ref.	31-12-2018	31-12-2017
ACTIVA			
Vaste activa			
Materiële vaste activa	1	466.830	454.419
Financiële vaste activa	2	3.119	2.767
Totaal Vaste activa		469.949	457.186
Vlottende activa			
Vorderingen	3	62.514	62.162
Liquide middelen	4	13.041	13.177
Totaal Vlottende activa		75.555	75.340
TOTAAL ACTIVA		545.504	532.526
PASSIVA			
Eigen Vermogen			
Geplaatst aandelenkapitaal	5	198.058	198.058
Overige reserves	5	27.827	19.453
Resultaat verslagjaar	5	1.558	8.375
Totaal Eigen Vermogen		227.444	225.886
Voorzieningen	6	8.261	6.915
Langlopende schulden	7	219.606	220.856
Kortlopende schulden	8	90.194	78.869
TOTAAL PASSIVA		545.504	532.526

B. Winst-en-verliesrekening

Bedragen x € 1.000

	Ref.	2018	2017
Bedrijfsopbrengsten			
Netto omzet	10	41.133	45.548
Overige opbrengsten	11	3.369	3.155
Totaal Bedrijfsopbrengsten		44.502	48.703
Bedrijfslasten			
Salarissen	12	7.739	7.094
Sociale lasten	12	1.729	1.598
Afschrijvingen	13	8.684	8.416
Overige kosten	14	16.980	12.853
Totaal Bedrijfslasten		35.133	29.961
OPERATIONEEL RESULTAAT		9.369	18.742
Resultaat Deelnemingen	15	-319	-606
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	16	487	412
Financiële lasten	16	-7.526	-7.470
Totaal Financiële baten en lasten		-7.039	-7.058
RESULTAAT VOOR BELASTINGEN		2.010	11.078
Belastingen	17	452	2.703
NETTO RESULTAAT NA BELASTINGEN		1.558	8.375

C. Overzicht van het totaalresultaat 2018

	Bedragen x € 1.000	
	2018	2017
Netto-resultaat na belastingen	1.558	8.375
Geen mutaties	-	-
Totaal van de rechtstreekse mutaties in het eigen vermogen	-	-
Totaalresultaat	1.558	8.375

D. Kasstroomoverzicht

Bedragen x € 1.000

	2018	2017
Operationeel bedrijfsresultaat	9.369	18.742
Afschrijvingen	8.684	8.416
Mutatie werkkapitaal	115	33.021
Mutatie voorzieningen / deelnemingen	211	-8.844
Uit bedrijfsactiviteiten	18.379	51.335
Ontvangen rente	128	73
Betaalde rente	-7.631	-7.239
	-7.503	-7.166
Kasstroom uit operationele activiteiten	10.876	44.169
Investeringsactiviteiten		
Investerings in materiele vaste activa	-36.381	-18.622
Desinvesteringen in materiele vaste activa	7.899	8.587
Bijdragen derden	6.137	0
Investerings in financiële vaste activa	-827	-2.965
Desinvesteringen in financiële vaste activa	1.810	1.004
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-21.362	-11.996
Financieringsactiviteiten		
Ontvangsten uit leningen	35.600	14.000
Aflossingen leningen	-25.250	-47.650
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	10.350	-33.650
Mutatie liquide middelen	-136	-1.477
Saldo liquide middelen begin verslagperiode	13.177	14.654
Saldo liquide middelen einde verslagperiode	13.041	13.177
Mutatie liquide middelen	-136	-1.477

E. Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Verslaggevingskader

De jaarrekening over 2018 is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Aanpassing vergelijkende cijfers

Als gevolg van nieuwe inzichten zijn wijzigingen aangebracht in de presentatie van bepaalde posten, te weten de materiële vaste activa en voorzieningen. De vergelijkende cijfers zijn dienovereenkomstig aangepast.

Activiteiten

Groningen Seaports is een naar Nederlands recht opgerichte Naamloze Vennootschap, statutair gevestigd te Delfzijl (KvK-nummer 58141057). De voornaamste activiteiten bestaan uit: het beheren, ontwikkelen en exploiteren van de havens in Delfzijl en de Eemshaven met bijbehorende haventerreinen en niet haven-gebonden terreinen, het aan derden uitgeven van deze terreinen, het ondersteunen van het Havenschap bij de uitoefening van haar taken, het verrichten of doen verrichten van alle andere werkzaamheden op industrieel, commercieel en financieel gebied. De jaarrekening is opgesteld op basis van het continuïteitsbeginsel.

Oordelen en schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van de grondslagen en de gerapporteerde waarde van de activa en verplichtingen en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in de toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Lijst van kapitaalbelangen

Niet geconsolideerde maatschappijen en kapitaalbelangen, gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde:

- N.V. Ontwikkelingsmaatschappij RSCG (Groningen Railport) te Veendam: 65,92%-deelneming (2017: 65,92%-deelneming);
- Fivelpoort Beheer B.V. te Delfzijl: 100%-deelneming (2017: 100%-deelneming);
- Fivelpoort C.V. te Delfzijl: 0%-deelneming (2017: 29,33%-deelneming).
Doordat Groningen Seaports NV zich binnen Fivelpoort CV als beherend vennoot opstelde werd dit verwerkt als 100% deelneming. Per 31-12-2018 is Fivelpoort CV ontbonden en opgenomen binnen Fivelpoort Beheer BV.

Hoewel bovenstaande deelnemingen allen zijn gekwalificeerd als groepsmaatschappijen van Groningen Seaports, worden deze groepsmaatschappijen op grond van artikel 2:407 lid 1 BW niet geconsolideerd, omdat de gezamenlijke betekenis van deze groepsmaatschappijen te verwaarlozen is ten opzichte van Groningen Seaports als geheel.

Salderen

Een actief en een post van het vreemd vermogen worden gesaldeerd in de jaarrekening opgenomen uitsluitend indien en voor zover:

- een deugdelijk juridisch instrument beschikbaar is om het actief en de post van het vreemd vermogen gesaldeerd en simultaan af te wikkelen en het stellige voornemen bestaat om het saldo als zodanig of beide posten simultaan af te wikkelen.

Algemeen

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Activa

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met afschrijvingen en bijdragen van derden. De onder de materiële vaste activa opgenomen 'Materiële vaste activa in aanbouw' zijn opgenomen voor zover de prestatie door de tegenpartij is gerealiseerd.

De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten. In de vervaardigingsprijs van projecten wordt de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend opgenomen. Op vaste activa met een beperkte gebruiksduur wordt jaarlijks afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur.

De in erfpacht uitgegeven gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs minus eventuele investeringssubsidies en indien van toepassing cumulatieve bijzondere waarde-vermindervingsverliezen. In de jaren voor de verzelfstandiging werden de in erfpacht uitgegeven gronden gewaardeerd tegen eerste uitgifteprijs. Per verzelfstandigingsdatum (14 juni 2013) is verondersteld dat de boekwaarde van de in erfpacht uitgegeven gronden de historische kostprijs betreft ("deemed cost") rekening houdend met eventuele lagere opbrengstwaarde.

Ten behoeve van periodiek groot onderhoud baggerwerk is een voorziening gevormd. Het overige groot onderhoud wordt geactiveerd en afgeschreven op basis van de verwachte levensduur. De reguliere jaarlijkse onderhoudskosten worden op het moment van realisatie ten laste van het resultaat gebracht. Indien de verwachting omtrent de afschrijvings-methode, gebruiksduur en/of restwaarde in de loop van de tijd wijzigingen ondergaat, worden zij als een schattingswijziging verantwoord. Een materieel vast actief wordt niet langer in de balans opgenomen na vervreemding of wanneer geen toekomstige prestatie-eenheden van het gebruik of de vervreemding worden verwacht. De bate of last die voortvloeit uit de desinvestering wordt in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Bijzondere waardeverminderingen van materiële vaste activa

Groningen Seaports beoordeelt op elke balansdatum of een materieel vast actief of groep van materiële vaste activa een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Groningen Seaports onderkent één groep van materiële vaste activa/kasstroom genererende eenheden, namelijk de gezamenlijke havens van Delfzijl (zeehaven en de binnenhavens) en de Eemshaven.

Voor alle categorieën materiële vaste activa (kastroom genererende eenheden) die tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs worden gewaardeerd, wordt bij aanwezigheid van objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen een impairmenttoets uitgevoerd. Indien uit deze toets blijkt dat sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt de omvang van dit verlies bepaald en als bijzondere waardevermindering in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Terugneming

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardevermindervingsverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardevermindervingsverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van

het actief (kasstroom genererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderverslies voor het actief zou zijn verantwoord.

Financiële vaste activa

Niet geconsolideerde deelnemingen waarin Groningen Seaports invloed van betekenis uitoefent op het zakelijke en financiële beleid worden tegen de vermogensmutatiemethode gewaardeerd. Overeenkomstig deze methode worden de deelnemingen in de balans opgenomen tegen het aandeel van Groningen Seaports in de nettovermogenswaarde vermeerderd met haar aandeel in de resultaten en haar aandeel in de directe mutaties in het eigen vermogen vanaf het moment van verwerving verminderd met haar aandeel in de dividenduitkeringen. In de winst-en-verliesrekening wordt het aandeel van Groningen Seaports in het resultaat van de deelnemingen opgenomen.

Indien de waarde van de deelneming volgens de vermogensmutatiemethode nihil is geworden, wordt deze methode niet langer toegepast en blijft de deelneming bij ongewijzigde omstandigheden op nihil gewaardeerd. Hierbij worden andere langlopende belangen in de deelneming die feitelijk worden aangemerkt als een onderdeel van de netto-investering, ook meegenomen. Indien en voor zover geheel of ten dele voor de schulden van de deelneming wordt ingestaan respectievelijk een feitelijke verplichting bestaat de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt zo nodig een voorziening opgenomen.

Een vervolgens verkregen aandeel in de winst van de deelneming wordt pas weer verwerkt indien en voor zover het cumulatief niet-verwerkte aandeel in het verlies is ingelopen.

De langlopende vorderingen worden opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderverschillen. Baten en lasten worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt zodra de vorderingen aan een derde worden overgedragen of een bijzondere waardevermindering ondergaan, alsmede via het amortisatieproces.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde, vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs minus een eventuele benodigde voorziening voor oninbaarheid.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Onder liquide middelen worden verstaan kasmiddelen en de tegoeden op bankrekeningen.

Passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit Geplaatst aandelenkapitaal, Overige reserves en Resultaat boekjaar.

Voorzieningen

Een voorziening wordt gevormd indien de groep op balansdatum een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting heeft waarvan het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang betrouwbaar is te schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen. Tenzij anders vermeld, worden voorzieningen gewaardeerd tegen nominale waarde. Deze grondslag van waardering geldt voor de opgenomen voorzieningen baggeren Oosterhornkanaal, nazorg slibdepots, geluidsisolatie, jubileum personeel, personele regelingen en sanering terreinen.

Indien het waarschijnlijk is dat voor uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen een vergoeding van een derde zal worden ontvangen, wordt deze vergoeding gepresenteerd als een afzonderlijk actief.

Langlopende schulden

Bij de eerste opname van langlopende schulden worden deze opgenomen tegen reële waarde verminderd met de direct daaraan toe te rekenen transactiekosten. De langlopende schulden worden na de eerste waardering gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs volgens de effectieve-rentemethode. Winst of verlies worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen zodra de verplichtingen niet langer op de balans worden opgenomen, alsmede via het amortisatieproces.

De geamortiseerde kostprijs is het bedrag waarvoor een financieel actief of financiële verplichting bij de eerste verwerking in de balans wordt opgenomen, verminderd met aflossingen op de hoofdsom, vermeerderd of verminderd met de via de effectieve-rentemethode bepaalde cumulatieve amortisatie van het verschil tussen dat eerste bedrag en het aflossingsbedrag en verminderd met eventuele afboekingen (direct, dan wel door het vormen van een voorziening) wegens bijzondere waardeverminderingen of oninbaarheid.

Kortlopende schulden

De overige kortlopende schulden worden na de eerste waardering gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs volgens de effectieve-rentemethode. Winst of verlies worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen zodra de verplichtingen niet langer op de balans worden opgenomen, alsmede via het amortisatieproces.

Financiële instrumenten

Groningen Seaports maakt gebruik van een afgeleid financieel instrument (renteswap) ter afdekking van de gelopen risico's betreffende renteschommelingen. Ten aanzien van het rentederivaat wordt hedgeaccounting toegepast. In geval sprake is van kostprijs-hedge-accounting en voor zover sprake is van ineffectiviteit (de nominale waarde van de renteswap overstijgt de afgedekte positie, zijnde de te betalen rente over de toekomstige nog op te nemen kasgeldleningen), is de lagere marktwaarde van de renteswap tot waardering gebracht. De marktwaarde van de renteswap worden onder meer bepaald door de marktrente en de verwachte ontwikkeling daarvan in relatie tot de contractuele rente.

Derivaten met toepassing van kostprijs-hedge-accounting

De afdekkingen worden volgens kostprijs-hedge-accounting verwerkt, indien voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:

- documentatie van de algemene hedge-strategie, hoe de hedge-relaties passen in de doelstellingen van risicobeheer en de verwachting aangaande de effectiviteit van deze hedge-relaties;
- documentatie van de in het soort hedge-relatie betrokken hedge-instrumenten en afgedekte posities;
- verwerking van de ineffectiviteit in de winst-en-verliesrekening.

De afdekkingen die aan deze strikte voorwaarden voor hedge accounting voldoen, worden als volgt verantwoord.

De waardering van het derivaat is afhankelijk van de afgedekte post en is als volgt:

- Indien de afgedekte (geamortiseerde) post tegen kostprijs in de balans wordt verwerkt, dan wordt ook het derivaat tegen kostprijs gewaardeerd.
- Zolang de afgedekte post in de kostprijs-hedge nog niet in de balans is verwerkt, wordt ook het hedge-instrument niet geherwaardeerd. Indien de afgedekte post een monetaire post in vreemde valuta betreft, wordt het derivaat ook gewaardeerd tegen de contante koers op balansdatum. Indien het derivaat valuta-elementen in zich heeft, wordt het verschil tussen de contante koers die geldt op het moment van afsluiten van het derivaat en de termijankoers waartegen het derivaat zal worden afgewikkeld, verdeeld over de looptijd van het derivaat.

De resultaatbepaling is als volgt:

- Op elke balansdatum wordt bepaald of er sprake is of is geweest van ineffectiviteit.
- Indien de kritische kenmerken van het hedge-instrument en van de afgedekte positie niet aan elkaar gelijk zijn of zijn geweest, is dit een indicatie dat de kostprijs-hedge een ineffectief deel bevat.
- Indien en voor zover de ineffectiviteit per balansdatum op cumulatieve basis in een verlies resulteert, wordt de ineffectiviteit verwerkt in de winst-en-verliesrekening.
- Indien de afgedekte positie van een verwachte toekomstige transactie leidt tot een financieel actief of een financiële verplichting, dan worden de daarmee verbonden nog niet in het resultaat verwerkte winsten of verliezen in dezelfde periode(n) in de winst-en-verliesrekening verantwoord als waarin het verkregen actief/aangegane verplichting van invloed is op het resultaat. Indien wordt verwacht dat een (deel van een) verlies dat nog niet in de winst-en-verliesrekening is verwerkt, in de toekomst niet met een tegengestelde winst uit de afgedekte positie wordt gecompenseerd, dan wordt dit verlies direct in de winst-en-verliesrekening opgenomen.

Kostprijs-hedge-accounting wordt beëindigd indien:

- Het hedge-instrument afloopt, wordt verkocht, beëindigd of uitgeoefend. Het cumulatieve gerealiseerde resultaat op het hedge-instrument dat nog niet in de winst-en-verliesrekening was verwerkt toen er sprake was van een effectieve hedge, wordt afzonderlijk in de overlopende posten in de balans verwerkt tot de afgedekte transactie plaatsvindt.
- De hedge-relatie niet meer voldoet aan de criteria voor hedge-accounting. Indien de afgedekte positie een in de toekomst verwachte transactie betreft, vindt de verwerking van de hedge-resultaten als volgt plaats:
 - Indien de verwachte transactie naar verwachting nog plaatsvindt, wordt hedge-accounting vanaf dat moment stopgezet. Het hiermee samenhangende cumulatieve resultaat op het hedge-instrument dat in de periode waarin de hedge effectief was buiten de winst-en-verliesrekening of off-balance was gehouden, blijft afhankelijk van de situatie off-balance of op de balans.
 - Indien de verwachte transactie naar verwachting niet meer plaatsvindt, wordt het hiermee samenhangende cumulatieve resultaat op het hedge-instrument dat in de periode waarin de hedge effectief was buiten de winst-en-verliesrekening of off-balance was gehouden, naar de winst-en-verliesrekening overgebracht.

Een financieel instrument wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie er toeleidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot de positie aan een derde zijn overgedragen.

Leasing

De beoordeling of een overeenkomst (waaronder een erfpachtovereenkomst) een lease bevat, vindt plaats op grond van de economische realiteit op het tijdstip van het aangaan van het contract. Het contract wordt aangemerkt als een leaseovereenkomst als de nakoming van de overeenkomst afhankelijk is van het gebruik van een specifiek actief of de overeenkomst het recht van het gebruik van een specifiek actief omvat.

Groningen Seaports als lessee

Groningen Seaports is lessee ten aanzien van een aantal financial lease contracten. In geval van financiële leasing (waarbij de voor- en nadelen verbonden aan de eigendom van het lease-object geheel of nagenoeg

geheel door de lessee worden gedragen) worden het lease-object en de daarmee samenhangende schuld bij het aangaan van de overeenkomst in de balans verwerkt tegen de reële waarde van het lease-object op het moment van het aangaan van de leaseovereenkomst of, indien dit lager is, tegen de contante waarde van de minimale leasebetalingen. De initiële directe kosten van de lessee worden opgenomen in de eerste verwerking van het actief. De leasebetalingen worden gesplitst in rentelasten en aflossing van de uitstaande verplichting, waarmee een constante rentevoet wordt bereikt over de resterende netto-verplichting.

Het geactiveerd lease-object wordt afgeschreven over de kortste termijn van de leaseperiode of de gebruiksduur van het object, in geval er geen redelijke zekerheid is dat de lessee aan het einde van de leaseperiode eigenaar wordt. In geval van operationele leasing worden de leasebetalingen lineair over de leaseperiode ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Groningen Seaports als lessor

Groningen Seaports is lessor ten aanzien van een aantal operational lease-contracten. Bij operationele lease worden de leasebaten op tijdsevenredige basis over de leaseperiode ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Initiële directe kosten worden toegerekend over de leaseperiode tegenover de leasebaten. De uitgegeven erfpachtcontracten worden gekwalificeerd als operationele leasing.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Netto-omzet

Onder netto omzet wordt verstaan de omzet die rechtstreeks aan het jaar zijn toe te rekenen en die in het jaar als gerealiseerd kunnen worden beschouwd onder aftrek van kortingen en van over de omzet geheven belastingen. De omzet heeft voornamelijk betrekking op in rekening gebrachte havengelden en inkomsten uit exploitatie van terreinen en faciliteiten.

Scheepvaart

De opbrengsten uit hoofde van exploitatie van de havens (waaronder havengelden, kadegelden en ligplaatsgelden) worden toegerekend aan het jaar waarin de prestatie door Groningen Seaports is geleverd.

Exploitatie van terreinen

De opbrengsten uit hoofde van de exploitatie van terreinen (waaronder uitgifte van gronden in erfpacht, verhuur van gronden en verlening van opstalrechten) worden verwerkt naar rato van de verrichte prestaties.

Verkoop van gronden

Opbrengst uit verkoop van gronden wordt in de winst-en-verliesrekening verwerkt als alle belangrijke rechten op economische voordelen alsmede alle belangrijke risico's met betrekking tot de gronden zijn overgedragen aan de koper, het bedrag van de opbrengst op betrouwbare wijze kan worden bepaald en ontvangst van de opbrengst waarschijnlijk is.

Verlenen van diensten aan derden

Indien het resultaat van een transactie aangaande het verlenen van een dienst betrouwbaar kan worden geschat en ontvangst van de opbrengst waarschijnlijk is, wordt de opbrengst met betrekking tot die dienst verwerkt naar rato van de verrichte prestaties.

Rente

Renteopbrengsten worden tijdsevenredig in de winst-en-verliesrekening verwerkt rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost, indien hun bedrag bepaalbaar is en hun ontvangst waarschijnlijk.

Exploitatiesubsidies

Exploitatiesubsidies worden ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde uitgaven komen, waarin de opbrengsten zijn gederfd dan wel waarin het exploitatietekort zich heeft voorgedaan. Subsidies en bijdragen met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa

worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en per saldo als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Kosten

De kosten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. (Voorzienbare) verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden en overigens wordt voldaan aan de voorwaarden voor het opnemen van voorzieningen.

Personeelslasten

De uit de arbeidsvoorwaarden voortvloeiende kosten voor lonen, salarissen, pensioenen en sociale lasten worden verantwoord in de winst-en-verliesrekening.

Rente

Rente wordt toegerekend aan de opeenvolgende verslagperioden naar rato van de resterende hoofdsom. (Dis)agio en aflossingspremies worden als rentelast aan de opeenvolgende verslagperioden toegerekend zodanig dat tezamen met de over de lening verschuldigde rentevergoeding de effectieve rente in de winst-en-verliesrekening wordt verwerkt en in de balans de amortisatiewaarde van de schuld. Periodieke rentelasten en soortgelijke lasten komen ten laste van het jaar waarover zij verschuldigd worden.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op materiële vaste activa worden gebaseerd op de verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Afschrijvingen vinden plaats volgens de lineaire methode op basis van de verwachte economische levensduur. Afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Indien extra wordt afgeschreven, wordt dit toegelicht. Indien sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt de omvang van het verlies (bijzondere waardevermindering) bepaald en in de winst-en-verliesrekening verwerkt in het jaar waarin de bijzondere waardevermindering haar oorsprong vindt.

Vennootschapsbelasting

Alle aandelen van Groningen Seaports worden gehouden door een publieksrechtelijk rechtspersoon (GR Havenschap Groningen Seaports). Op grond van art. 2 lid 3 en 7 van de wet op de Vennootschapsbelasting waren de activiteiten van Groningen Seaports tot en met 31 december 2016 vrijgesteld van de heffing van vennootschapsbelasting. Vanaf 1 januari 2017 is dit artikel vervallen en is Groningen Seaports wel vennootschapsbelastingplichtig.

Uitvloeisel van de invoering van de belastingplicht ingaande 1 januari 2017 is dat een fiscale openingsbalans naar de situatie per 1 januari 2017 moet worden opgesteld. De onderscheiden balansposten dienen op de fiscale openingsbalans te worden gewaardeerd naar de waarde in het economisch verkeer. Groningen Seaports is reeds geruime tijd doende om ten behoeve van de waardering van de balansposten informatie te verzamelen en op basis hiervan, mede met behulp van externe deskundigheid op het gebied van waardering en taxatie, te komen tot een bepaling van de waarde van de activa en passiva van Groningen Seaports per 1 januari 2017 in het economisch verkeer.

Uit de tot en met heden uitgevoerde werkzaamheden ten behoeve van het opstellen van de fiscale openingsbalans per 1 januari 2017 blijkt dat met name ten aanzien van de volgende balansposten (aanzienlijke) afwijkingen ontstaan ten opzichte van de commerciële waardering van deze posten op de balans per 31 december 2016 volgens de jaarrekening 2016:

Balanspost	Referentie Toelichting	Commerciële boekwaarde per 1 januari 2017 (x € 1.000.000)
1. Voorraad gronden (in erfpacht uit te geven/te verkopen)	1	32
2. In erfpacht uitgegeven gronden, Infrastructuur, Gebouwen, Materiële vaste activa in aanbouw en Overige activa	1	420
3. Voorziening Groot onderhoud infrastructuur	-	(15)
4. Marktwaaarde derivaat	G.	-

Voor de in bovenstaand overzicht onder 1 t/m 3 genoemde balansposten is de waardering gebaseerd op een netto contante waarde berekening, welke afhankelijk is van uitgangspunten en veronderstellingen ten aanzien van onder meer de toekomstige kasstromen en de te hanteren disconteringsvoet (WACC). Om deze reden heeft de bepaling van de waarde in het economisch verkeer van deze balansposten soms een meer arbitrair karakter. Voor het onder 4 genoemde derivaat (zie ook onder hoofdstuk G, Niet in de balans opgenomen verplichtingen) is de waarde in het economisch verkeer relatief eenvoudig te bepalen op basis van marktinformatie.

De bepaling van de waarde in het economisch verkeer per separate balanspost zal voor “Marktwaaarde derivaat” leiden tot een passiefpost op de fiscale openingsbalans. Bepaling van de waarde in het economisch verkeer van de onder 1 t/m 3 genoemde balansposten zal naar de huidige inschatting leiden tot een hogere actiefpost op de fiscale openingsbalans die tenminste de passiefpost inzake “Marktwaaarde derivaat” compenseert. Uitgevoerde gevoeligheidsanalyses ten aanzien van de categorieën 1 t/m 3 laten zien dat in de bepaling van de fiscale waarden van deze categorieën thans aanzienlijke schattingsintervallen aanwezig zijn (indicatief € 300 miljoen).

De fiscale openingsbalans is ten tijde van het opmaken van de jaarrekening 2018 nog onderwerp van bespreking met de Belastingdienst, in gezamenlijkheid met de overige Nederlandse zeehavens. Omdat de fiscale openingsbalans ten tijde van het opmaken van de jaarrekening 2018 nog onderwerp van bespreking is met de Belastingdienst, is in de jaarrekening 2018 de thans meest gerede schatting van de directie opgenomen. Deze schatting is onzeker gegeven de stand van zaken met betrekking tot de afstemming met de Belastingdienst. De thans meest gerede schatting leidt tot actieve en passieve belastinglatenties die naar verwachting gesaldeerd en gelijktijdig afgewikkeld kunnen worden. Het saldo van deze belastinglatenties wordt thans ingeschat op circa nihil, derhalve zijn geen belastinglatenties verantwoord in de jaarrekening 2018. Dientengevolge is in de jaarrekening 2018 voor het berekenen van de belastingen over het resultaat uitgegaan van het huidige geldende tarief voor de vennootschapsbelasting van 25 procent berekend over het resultaat voor belastingen, rekening houdend met hierin begrepen permanent vrijgestelde bedragen. Voor Groningen Seaports N.V. betreft dit de deelnemingsvrijstelling inzake N.V. Ontwikkelingsmaatschappij Rail Service Centrum Groningen.

Acute belastingen

De belastingen worden berekend op basis van het verantwoorde resultaat uitgaande van het geldende belastingtarief, rekening houdend met fiscaal vrijgestelde posten en geheel of gedeeltelijk niet-afrekbare kosten. De belastingvorderingen en belastingverplichtingen worden gesaldeerd indien is voldaan aan de algemene voorwaarden voor saldering. Tussen de vennootschap en haar Nederlandse groepsmaatschappijen bestaat geen fiscale eenheid.

Latente belastingen

Voor alle belastbare tijdelijke verschillen tussen de commerciële en fiscale balanswaardering, wordt een latente belastingverplichting opgenomen. Voor alle verrekenbare tijdelijke verschillen tussen de commerciële en fiscale balanswaardering en voor beschikbare voorwaartse verliescompensatie wordt een latente belastingvordering opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er fiscale winst beschikbaar zal zijn voor verrekening. De latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden opgenomen onder de financiële vaste activa respectievelijk voorzieningen.

De waardering van latente belastingverplichtingen en -vorderingen wordt gebaseerd op de fiscale gevolgen van de door de vennootschap, per balansdatum, voorgenomen wijze van realisatie of afwikkeling van activa, voorzieningen, schulden of overlopende passiva. Hierbij wordt uitgegaan van het geldende belastingtarief. De latente belastingverplichtingen en vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

De latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden gesaldeerd indien de vennootschap een in rechte afdwingbaar recht heeft om actuele belastingvorderingen te salderen met actuele belastingverplichtingen en de uitgestelde belastingvorderingen en de uitgestelde belasting-verplichtingen verband houden met winstbelastingen die betrekking hebben op dezelfde fiscale eenheid en door dezelfde belastingautoriteit worden geheven.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

F. Toelichting op de balans

1. Materiele vaste activa

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Gronden en erfpachtterreinen	Infra-structuur	Materiële vaste activa in aanbouw	Gebouwen	Overig	Totaal
Aanschafwaarde 31-12-2017	169.817	326.772	9.271	6.663	11.333	523.856
Cumulatieve afschrijvingen		-59.260		-1.430	-8.747	-69.437
Boekwaarde 31-12-2017	169.817	267.512	9.271	5.233	2.586	454.419
Investeringsen	21.982	1.234	11.916			35.131
Desinvesteringsen	-6.306	-104	-1.489			-7.899
Bijdragen derden		-6.137				-6.137
Overboekingen	10.271	-4.228	-6.300	13	244	0
Afschrijvingen		-7.843		-212	-629	-8.684
Boekwaarde 31-12-2018	195.763	250.434	13.398	5.034	2.201	466.830
Cumulatieve afschrijvingen	0	-67.103		-1.642	-9.376	-78.121
Aanschafwaarde 31-12-2018	195.763	317.537	13.398	6.676	11.577	544.951

Gronden en erfpachtterreinen

De gronden en erfpachtterreinen hebben betrekking op de nog in erfpacht uit te geven / te verkopen gronden en de in erfpacht uitgegeven gronden.

De verdeling van de post gronden en erfpachtterreinen is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	31-12-2018	31-12-2017
Uit te geven gronden	692 ha.	57.503
Terreinen uitgegeven in erfpacht	362 ha.	138.260
	195.763	169.817

Voorraad gronden (nog in erfpacht uit te geven/te verkopen)

Van de voorraad grond met een boekwaarde van € 57.503.000 (2017 € 32.387.000) is Groningen Seaports NV geen juridisch, maar wel economisch eigenaar door middel van financiële leasecontracten (erfpachtcontracten). Voor een nadere toelichting op deze contracten wordt verwezen naar de toelichting op financiële lease onder de niet in de balans opgenomen regelingen. Als gevolg van grondaankopen in 2018 en het afwickelen van het project natuurcompensatie is de boekwaarde verhoogd.

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven gronden betreffen operationele leaseovereenkomsten. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de toelichting op operationele lease onder de niet in de balans opgenomen regelingen.

Infrastructuur

Onder infrastructuur zijn de in gebruik genomen infrastructurele werken opgenomen. Het betreft hier met name havenbekken, kaden, wegen, steigers en utilitaire voorzieningen zoals stoomleidingen. De jaarlijkse onderhoudskosten komen ten laste van de exploitatie.

Materiële vaste activa in aanbouw

Onder Materiële vaste activa in aanbouw zijn de investeringsprojecten opgenomen die nog niet gereed dan wel nog niet in gebruik zijn genomen. De infrastructurele werken die gereed zijn dan wel in gebruik zijn genomen worden opgenomen onder de post 'Infrastructuur'. Ook in 2018 is om die reden een deel van de Materiële vaste activa in aanbouw overgeboekt naar Infrastructuur. De grootste projecten welke worden verantwoord onder de Materiële vaste activa in aanbouw betreffen de aanleg van de stoomleiding fase 3 en de ophoging van Energypark West. In de vervaardigingsprijs van projecten wordt rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend opgenomen. De toegerekende bouwrente is gebaseerd op de werkelijk betaalde rente en de cumulatieve investering in de projecten en bedraagt voor 2018 € 112.000. De overige betaalde rente is ten laste gebracht van het resultaat.

Bedrijfsgebouwen

De bedrijfsgebouwen betreft met name het kantoorgebouw aan de Handelskade Oost in Delfzijl. De jaarlijkse onderhoudskosten komen ten laste van de exploitatie.

Afschrijvingen

De afschrijvingen worden berekend op basis van een vast percentage van de kosten van aanschaf of vervaardiging (lineaire afschrijving) waarbij rekening wordt gehouden met de geschatte economische gebruiksduur en de restwaarde. Bij infrastructurele werken vindt de eerste afschrijving plaats in het jaar waarop het actief beschikbaar is voor beoogd gebruik. Op overige investeringen wordt afgeschreven vanaf het moment van levering of bij ingebruikname. Op gronden wordt niet afgeschreven. Op materiële vaste activa in aanbouw vindt afschrijving plaats op projecten indien deelprojecten gereed zijn gekomen en in gebruik zijn genomen.

Afschrijvingstermijnen:

Gronden en terreinen	0,00% - 10,00%
Bedrijfsgebouwen	2,50% - 3,33%
Materiële vaste activa in aanbouw	2,00% - 33,33%
Overige materiële vaste activa	6,67% - 33,33%

Impairment

Groningen Seaports beoordeelt per balansdatum of een materieel actief of groep van materiële vaste activa een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Op grond van informatie uit externe bronnen en interne bronnen zijn er geen aanwijzingen bekend dan wel waarschijnlijk dat sprake is van een bijzondere waardevermindering. Een impairment toets heeft derhalve niet plaatsgevonden.

2. Financiële vaste activa

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	31-12-2018	31-12-2017
Deelnemingen	2.256	2.099
Langlopende vorderingen	863	668
Totaal Financiële vaste activa	3.119	2.767

Deelnemingen

Bedragen x € 1.000

Deelneming	31-12-2017	Aandeel in resultaat	Dividend-uitkeringen	31-12-2018
- N.V. Ontwikkelingsmij Rail Service Center				
Groningen (65,92%) (Groningen Railport) te Veendam	2.099	201	44	2.256
- Fivelpoort C.V. te Delfzijl (31-12-2017: 29,33%, 31-12-2018: 0%)	0	0	0	0
- Fivelpoort Beheer B.V. te Delfzijl (100%)	0	0	0	0
Totaal deelnemingen	2.099	201	44	2.256

Het aandeel in het resultaat van Groningen Railport betreft het verwachte resultaat van 2018 en de verwerking van het definitieve resultaat van 2017.

De negatieve vermogenswaarde van Fivelpoort CV en Fivelpoort Beheer BV bedroeg per 1-1-2018 € 8.986.000. In 2018 is het definitieve resultaat van 2017 en het verwachte resultaat over 2018 verwerkt, samen bedraagt dit € 521.000 negatief. De netto vermogenswaarde per 31-12-2018 komt hiermee uit op € 9.507.000 negatief.

In verband met het uittreden van de vennoten uit Fivelpoort CV wordt deze deelneming per 31-12-2018 ontbonden. Per deze datum vallen de activa en passiva toe aan Fivelpoort Beheer BV. Vanuit deze entiteit zullen tevens de activiteiten plaatsvinden die voorheen door Fivelpoort CV werden verricht. De negatieve netto vermogenswaarde betreft hierdoor per 31-12-2018 alleen de deelneming in Fivelpoort Beheer BV. Deze negatieve netto vermogenswaarde is gesaldeerd met de vordering vanuit rekening-courant met Fivelpoort beheer BV, onderdeel van de kortlopende vorderingen.

De deelnemingen zijn niet geconsolideerd in de jaarrekening van Groningen Seaports omdat de feitelijke betekenis te verwaarlozen is voor het geconsolideerde geheel.

Langlopende vorderingen

Bedragen x € 1.000

Vordering	31-12-2017	Verstrekte leningen	Ontvangen aflossingen	Voorziening oninbaar	31-12-2018
Termijndebiteuren	3.575	827	1.766	0	2.636
Voorziening dubieuze debiteuren	-2.907	0	0	1.134	-1.773
Totaal langlopende vorderingen	668	827	1.766	1.134	863

De post Termijndebiteuren betreft betalingsafspraken welke met klanten zijn overeengekomen, veelal bij verkoop van terreinen. De looptijd van de vorderingen wordt met de verschillende debiteuren in een overeenkomst vastgelegd. De voorziening dubieuze debiteuren heeft met name betrekking op de openstaande vordering op Aldel, uit de periode van voor de herstart van Aldel. Verder is er in 2018 één nieuwe betalingsovereenkomst afgesloten.

Onder de aflossingen is ook een bedrag opgenomen dat naar verwachting in 2019 wordt ontvangen, in totaal € 482.000. Dit bedrag is opgenomen onder de Overige vorderingen.

Het verloop van de voorziening dubieuze debiteuren op langlopende vorderingen is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Stand 01-01-2018	2.907
Mutaties in 2018:	
Toevoeging	
Ten gunste van het resultaat vrijgevallen	1.134-
Stand 31-12-2018	1.773

3. Vorderingen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	31-12-2018	31-12-2017
1. Handelsdebiteuren	1.856	2.706
2. Vorderingen op groepsmaatsch. deelnemingen	6.284	6.291
3. Omzetbelasting	3.875	286
4. Overige vorderingen	49.249	51.604
5. Overlopende activa	1.250	1.275
Totaal Vorderingen	62.514	62.162

1. De post debiteuren is inclusief de voorziening dubieuze debiteuren van € 2.418.000. Tegen een aantal debiteuren loopt een juridische procedure om inning te bewerkstelligen.

Het verloop van de voorziening dubieuze debiteuren is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Stand 31-12-2017	2.112
Mutaties in 2018:	
Toevoeging	526
Afboeking	
Ten gunste van het resultaat vrijgevallen	-220
Stand 31-12-2018	2.418

2. De vorderingen op groepsmaatschappijen en deelnemingen bestaan uit de volgende rekening-courant verhoudingen (bedragen x € 1.000):

Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports	191
Fivelpoort CV	-
Fivelpoort Beheer BV	15.600
Stand 31-12-2018	15.791

Conform de rekening-courant overeenkomst met Fivelpoort wordt er rente in rekening gebracht over de gemiddelde stand van het rekening-courant saldo. Over 2018 is 2,81% rente in rekening gebracht. De renteopbrengst is verantwoord onder 'financiële baten en lasten' in de Winst- en- verliesrekening.

In verband met het uittreden van de vennoten uit Fivelpoort CV is deze deelneming per 31-12-2018 ontbonden. Per deze datum vallen de activa en passiva toe aan Fivelpoort Beheer BV, waaronder ook de rekening-courant verhouding. Per 31-12-2018 heeft Groningen Seaports alleen nog een vordering op Fivelpoort Beheer BV.

Groningen Seaports is hoofdelijk aansprakelijk voor de vermogenstekorten van de deelneming in Fivelpoort Beheer BV. Om deze reden is een voorziening gevormd voor het volledige vermogenstekort van Fivelpoort Beheer BV. Deze voorziening is in mindering gebracht op het te vorderen bedrag rekening-courant verhouding met Fivelpoort Beheer BV.

Het verloop van de voorziening deelneming Fivelpoort is als volgt:

Bedragen x € 1.000	
Stand 31-12-2017	8.986
Mutatie in 2018:	
Bij: negatief resultaat 2018 deelneming	
Fivelpoort	521
Dotatie	
Stand 31-12-2018	9.507

3. Per eind 2018 is er een te vorderen bedrag omzetbelasting.

4. De specificatie van de 'Overige vorderingen' is als volgt:

Bedragen x € 1.000	
- Vordering in verband met de gestorte borg als gevolg van de negatieve waarde van een afgesloten derivaat. Groningen Seaports heeft geen recht van onderpand. In het hoofdstuk 'Financiële instrumenten' is deze zogenaamde CSA verder toegelicht.	38.010
- Vordering in verband met een grondtransactie in 2018. Deze opbrengst zal worden ontvangen in 2019.	7.562
- Vordering op de GR Havenschap Groningen Seaports voor de dienstenvergoeding 2018	2.573
- De verwachte aflossing van de termijndebiteuren	482
- Overige vorderingen	622
Stand 31-12-2018	49.249

5. De post overlopende activa heeft betrekking op vooruitbetaalde kosten voor 2019.

4. Liquide middelen

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	31-12-2018	31-12-2017
Kas	2	1
Bank	13.039	13.176
Totaal Liquide middelen	13.041	13.176

Bankrekeningen met een positief saldo zijn onder de liquide middelen opgenomen. De liquide middelen staan ter vrije beschikking aan de vennootschap.

5. Eigen Vermogen

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	31-12-2018	31-12-2017
Geplaatst aandelenkapitaal	198.058	198.058
Overige reserves	27.827	19.453
Resultaat verslagjaar	1.558	8.375
Totaal Eigen vermogen	227.444	225.885

Bedragen x € 1.000	
Geplaatst aandelenkapitaal	
Stand 31-12-2017	198.058
Mutatie 2018	0
Stand 31-12-2018	198.058

Groningen Seaports NV is opgericht op 14 juni 2013 door de Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports (voorheen Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Eemshaven/Delfzijl). Het maatschappelijk kapitaal bedraagt € 600 miljoen, verdeeld over 600 miljoen aandelen met een nominale waarde van € 1. Het geplaatst kapitaal bedraagt bij oprichting en einde boekjaar € 198.058.000, verdeeld in 198.058.000 gewone aandelen van € 1 nominaal. Volstorting van het geplaatst kapitaal heeft plaatsgevonden door inbreng (in natura) van de onderneming van GR Havenschap Groningen Seaports.

Overige reserves	Bedragen x € 1.000
Stand 31-12-2017	19.453
Bij: verdeling resultaat boekjaar 2017	8.375
Stand 31-12-2018	27.827

Resultaat	Bedragen x € 1.000	
Omschrijving	31-12-2018	31-12-2017
Resultaat boekjaar 2017		8.375
Resultaat boekjaar 2018	1.558	
Resultaat verslagjaar	1.558	8.375

Voorstel winstbestemming 2018

Aan de algemene vergadering wordt voorgesteld om het resultaat ad. € 1.558.000 toe te voegen aan de overige reserves.

6. Voorzieningen

	Bedragen x € 1.000	
Omschrijving	31-12-2018	31-12-2017
1 Baggeren Oosterhornkanaal	420	280
2 Nazorg slibdepots	2.719	2.379
3 Geluidsisolatie	220	170
4 Jubileum personeel	58	59
5 Personele regelingen	1.144	328
6 Sanering terreinen	3.700	3.700
Totaal voorzieningen	8.261	6.915

Het verloop van de voorzieningen is als volgt:

1. Voorziening baggeren Oosterhornkanaal

	Bedragen x € 1.000
Stand 31-12-2017	280
Mutaties in 2018:	
Toevoeging	140
Onttrekking	
Ten gunste van het resultaat vrijgevallen	
Stand 31-12-2018	420

De voorziening baggeren Oosterhornkanaal is gevormd om de kosten voor toekomstig groot onderhoud baggerwerk te kunnen dekken. De voorziening is gebaseerd op een actueel groot onderhoudplan. De voorziening is gewaardeerd op nominale waarde. Het saldo van de voorziening per 31 december 2018 tezamen met de toekomstige dotaties zal naar verwachting toereikend zijn voor de genoemde uitgaven.

De reguliere baggerkosten worden direct ten laste van het resultaat gebracht. In 2019 zal naar verwachting geen onttrekking vanuit de voorziening plaatsvinden. In de komende 5 jaren zal naar verwachting eveneens geen onttrekking vanuit de voorziening baggeren Oosterhornkanaal plaatsvinden.

2. Voorziening nazorg slibdepots

	Bedragen x € 1.000
Stand 31-12-2017	2.379
Mutaties in 2018:	
Toevoeging	340
Onttrekking	
Ten gunste van het resultaat vrijgevallen	
Stand 31-12-2018	2.719

De voorziening nazorg slibdepots is gevormd om de kosten voor de nazorgregelingen te kunnen dekken. De voorziening is gebaseerd op de Verordening op de instelling en invordering van de nazorgheffing stortplaatsen provincie Groningen. De voorziening is gewaardeerd op nominale waarde. Het saldo van de voorziening per 31 december 2018 tezamen met de toekomstige dotaties zal naar verwachting toereikend zijn voor de genoemde uitgaven.

In 2019 zal naar verwachting geen onttrekking vanuit de voorziening plaatsvinden. In de komende 5 jaren zal naar verwachting € 1,4 miljoen worden aangewend ten laste van de voorziening nazorg slibdepots.

3. Voorziening Geluidsisolatie

Bedragen x € 1.000	
Stand 31-12-2017	170
Mutaties in 2018:	
Toevoeging	50
Onttrekking	0
Ten gunste van het resultaat vrijgevallen	0
Stand 31-12-2018	220

Eind januari 2010 is in de Stuurgroep Geluid (Provincie, Gemeente Delfzijl, EZ Noord, Groningen Seaports en SBE) een akkoord bereikt over een nieuwe geluidszone voor het haven- en industriegebied van Delfzijl. Dit akkoord behelst onder meer een nieuwe geluidszone Havens/Industrie Delfzijl, die voldoende ruimte biedt aan zowel wonen als werken. Ook over de verdeling van de kosten van de nieuwe geluidszone hebben de betrokken partijen een akkoord gesloten. Groningen Seaports voorziet € 1 per uitgegeven m² in Delfzijl vanaf 2010.

Naar verwachting zal in 2019 geen onttrekking plaatsvinden ten laste van deze voorziening. In de komende 5 jaren zal naar verwachting € 220.000 worden aangewend ten laste van deze voorziening.

4. Voorziening Jubileum personeel

Bedragen x € 1.000	
Stand 31-12-2017	59
Mutaties in 2018:	
Toevoeging	12
Onttrekking	-13
Stand 31-12-2018	58

Deze voorziening is gevormd in verband met de betaling van een jubileumuitkering bij een dienstverband van 12,5, 25 of 40 jaar. In 2018 is een bedrag van € 13.000 onttrokken aan de voorziening jubileum personeel in verband met betaling van jubileumuitkeringen. In 2019 zal naar verwachting € 6.000 worden aangewend voor jubilea-uitkering en in de komende 5 jaren zal naar verwachting € 21.000 worden aangewend ten laste van deze voorziening.

5. Voorziening Personele regelingen

Bedragen x € 1.000	
Stand 31-12-2017	328
Mutaties in 2018:	
Toevoeging	869
Onttrekking	-53
Stand 31-12-2018	1.144

Deze voorziening is gevormd in verband met verplichtingen aan personeel in het kader van uittreden wegens ziekte, toekomstige bijdragen in reïntegratietrajecten tweede spoor en overige uitgestelde beloningen. Naar verwachting heeft € 924.000 van de voorziening personele regelingen betrekking op een looptijd korter dan een jaar, € 80.000 heeft betrekking op de periode tot 5 jaar. Het resterende deel is langlopend.

6. Voorziening sanering terreinen

Bedragen x € 1.000	
Stand 31-12-2017	3.700
Mutaties in 2018:	
Toevoeging	0
Onttrekking	0
Stand 31-12-2018	3.700

In 2017 is een voorziening gevormd voor het saneren van terreinen die onder het beheer van Groningen Seaports vallen. De voorziening is onder andere gevormd in verband met een dreigende discontinuïteit van gebruikers van terreinen. Op de terreinen zijn afvalstoffen opgeslagen welke verwijderd dienen te worden. Deze verplichting zal na faillissement van een gebruiker van een terrein bij Groningen Seaports komen te liggen. Naar verwachting zal de gehele voorziening in 2019 worden aangewend.

De omvang van de voorziening is bepaald door de beste schatting van de kosten die noodzakelijk zijn om saneringen uit te voeren, welke afhankelijk zijn van bepaalde ingeschatte parameters. Deze parameters omvatten onder meer de hoeveelheid af te voeren afvalstoffen en de hiermee gepaard gaande verwerkingskosten en transportkosten, alsmede de mate van verontreiniging van de grond en grondwater. Deze parameters kunnen in werkelijkheid in belangrijke mate afwijken van de schatting. Om deze reden kunnen de kosten in werkelijkheid in positieve of in negatieve zin substantieel afwijken van de opgenomen voorziening.

7. Langlopende schulden

Bedragen x € 1.000					
Omschrijving	31-12-2017	Opname	Aflossing	Aflossings-verplichting	31-12-2018
Schulden aan kredietinstellingen	198.850	0	0	1.250	197.600
Schulden aan verbonden partijen	22.006	0	0	0	22.006
Totaal Langlopende schulden	220.856	0	0	1.250	219.606

Schulden aan kredietinstellingen

De schulden aan kredietinstellingen bestaat uit Vaste geldleningen, Roll-over leningen en een Lening projectspecifiek.

Vaste geldleningen

De vaste geldleningen bestaan uit twee leningen van respectievelijk € 35 miljoen (rente 0,3%) en € 50 miljoen (rente 0,69%). De looptijd van de leningen is respectievelijk vier jaar en zeven jaar. De lening van € 35 miljoen wordt geheel afgelost op 17 februari 2020. De lening van € 50 miljoen wordt afgelost op 16 februari 2023. De GR Havenschap Groningen Seaports staat 100% borg voor de terugbetaling van deze lening.

Roll-over leningen

De roll-over leningen bestaan uit twee leningen van elk € 50 miljoen. De looptijd van de leningen is respectievelijk tien jaar en twaalf jaar. De rente over de 10-jaars lening bedraagt de 3-maands euribor met een opslag van 56 basispunten. De rente over de 12-jaars lening bedraagt de 3-maands euribor met een opslag van 60 basispunten. De 10-jaars lening wordt geheel afgelost op 2 januari 2026. De 12-jaars lening wordt geheel afgelost op 3 januari 2028. De GR Havenschap Groningen Seaports staat 100% borg voor de terugbetaling van deze leningen.

Lening projectspecifiek

De projectspecifieke lening betreft een lening welke is aangetrokken ten behoeve van de aanleg van openbare industriële infrastructuur. De looptijd van de lening is twaalf jaar, de rente gedurende deze periode bedraagt 3,9%. De lening wordt in twaalf jaar afgelost, bovendien kan jaarlijks 5% van de hoofdsom boetevrij worden afgelost. In 2019 zal € 1,25 miljoen worden afgelost. Zekerheid is gesteld vanuit verpanding van huidige en toekomstige opbrengsten uit hoofde van gesloten huurcontracten tussen Groningen Seaports NV enerzijds en de gebruikers van de openbare industriële infrastructuur anderszijds.

Schulden aan verbonden partijen

De schulden aan verbonden partijen betreft een lening bij de Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports (GR).

Groningen Seaports is niet verplicht om af te lossen op de hoofdsom van de lening gedurende de looptijd. Wel is Groningen Seaports bevoegd om jaarlijks 5% af te lossen op de hoofdsom. Voor 2019 is niet uitgegaan van een aflossing op de hoofdsom. De lening is aangegaan per 1-1-2013 en heeft geen einddatum. De verkregen langlopende lening is direct opeisbaar indien:

- Groningen Seaports tekort schiet in enige betalingsverplichting jegens de GR en/of
- de overige schulden direct opeisbaar zijn en Groningen Seaports hierbij in verzuim is en/of
- Groningen Seaports zonder voorafgaande toestemming van de GR partij is of zal zijn bij een fusie of splitsing en/of
- Groningen Seaports als rechtspersoon wordt ontbonden, nietig wordt verklaard, in staat van faillissement is verklaard dan wel voorlopige surseance van betaling wordt verleend en/of
- de dienstverleningsovereenkomst /erfpachten tussen de GR en de NV eindigen.

Groningen Seaports heeft ter nakoming van haar verplichtingen uit hoofde van de verkregen langlopende lening geen zekerheden verstrekt aan de GR. Over de hoofdsom is een jaarlijkse rente van 3% verschuldigd.

8. Kortlopende schulden

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	31-12-2018	31-12-2017
1. Schulden aan leveranciers	4.521	5.706
2. Te betalen vennootschapsbelasting	3.155	2.703
3. Belastingen/premies sociale verzekeringen	412	385
4. Pensioenpremies	102	94
5. Overige schulden	769	754
6. Aflossingsverplichting langlopende leningen	1.250	1.200
7. Overlopende passiva	7.485	7.127
8. Bankkrediet	72.500	60.900
Totaal Kortlopende schulden	90.194	78.869

1. De post 'Schulden aan leveranciers' bestaat uit te betalen bedragen aan crediteuren.

2. Met ingang van 1 januari 2017 is Groningen Seaports belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting.

Een uitgebreide toelichting ter zake is opgenomen onder de "Grondslagen voor de resultaatbepaling" onder de kop "Vennootschapsbelasting". Hier is uiteengezet dat voor de bepaling van de belastingen over het resultaat is uitgegaan van het huidige geldende tarief van 25 procent over het resultaat voor belastingen, rekening houdend met hierin begrepen permanent vrijgestelde bedragen. De aldus berekende verschuldigde vennootschapsbelasting bedraagt voor 2017 € 2.703.000 en voor 2018 € 452.000 en is opgenomen als kortlopende schuld in de jaarrekening.

3. De schuld 'Belastingen en premies sociale verzekeringen' betreft de nog te betalen aanslag loonheffing over de maand december 2018.

4. De schuld 'Pensioenpremies' betreft de nog te betalen pensioenpremies over de maand december 2018.

5 De post 'Overige schulden' betreft de reservering voor het vakantiegeld en het restant verlofuren van medewerkers van Groningen Seaports.

6. Dit betreft de aflossing op de langlopende lening welke in 2019 zal plaatsvinden.

7. De post 'Overlopende passiva' betreft facturen die in 2019 binnen zijn gekomen maar betrekking hebben op 2018. Het betreft voor een groot deel rentelasten die Groningen Seaports betaald aan de GR Havenschap Groningen Seaports. Verder betreft het ontvangen vooruitbetalingen, het gaat hierbij om facturen welke in 2018 zijn uitgegaan maar betrekking hebben op 2019.

8. Vanaf 16 februari 2016 heeft Groningen Seaports het grootste deel van de benodigde externe financiering middels langlopende leningen vastgelegd onder volledige borgstelling van de GR Havenschap Groningen Seaports. Ook het bankkrediet (kasgeldleningen) vallen onder deze volledige borgstelling. De huidige kasgeldleningen zijn onder andere aangetrokken ten behoeve van de financiering van de bijstortingsverplichting (€ 38.000.000) voor de CSA in verband met de negatieve waarde van het derivaat.

G. Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Hieronder worden de niet in de balans opgenomen belangrijke financiële rechten en verplichtingen vermeld waaraan Groningen Seaports voor toekomstige jaren is verbonden.

- Groningen Seaports heeft contractuele verplichtingen inzake leaseauto's. Voor de leaseauto's zijn contracten aangegaan met een gemiddelde looptijd van 60 maanden. De jaarlijkse verplichting bedraagt gemiddeld € 325.000.
- De lopende verplichtingen uit 2018 op projecten in uitvoering bedraagt € 2,1 miljoen.
- Op een aantal locaties in ons beheersgebied is bodemverontreiniging aangetroffen. Deze gronden worden gesaneerd en tegenpartijen zijn aansprakelijk gesteld. Sanering van gronden die in erfpacht zijn uitgegeven is een verantwoordelijkheid van de erfpachter. In geval van faillissement bestaat het risico dat de verplichting voor sanering van de gronden bij Groningen Seaports komt te liggen. In 2017 is voor één terrein binnen het beheersgebied een voorziening getroffen voor sanering in verband met een dreigende discontinuïteit van een huurder.
- In februari 2014 is met een bedrijf dat windturbines heeft geplaatst een opstalovereenkomst getekend. In deze overeenkomst is vastgelegd dat indien Groningen Seaports het betreffende terrein voor andere doeleinden wenst te gebruiken, zij verplicht is tot het betalen van een schadebedrag van maximaal € 8,5 miljoen. Deze verplichting loopt in 14 jaar lineair af tot € 0.
- In 2017 is een koopoptie overeengekomen met een gevestigd bedrijf in de haven waarbij dit bedrijf het recht heeft ruim 23 hectare tegen een overeengekomen (geïndexeerde) prijs te kopen. Dit bedrijf kan deze koopoptie op elk moment vanaf 1 januari 2018 tot uiterlijk 31 december 2026 uitoefenen, waarbij Groningen Seaports verplicht is de grond te leveren.
- In 2018 is een verkoopovereenkomst gesloten waarin dit bedrijf het recht heeft om de grond te verkopen aan Groningen Seaports, of aan derden, indien dit bedrijf er niet in slaagt een project te verwerven in een specifieke sector. Groningen Seaports is verplicht de grond terug te kopen indien aan de gestelde voorwaarde is voldaan.

Financiële lease - Groningen Seaports als lessee

Groningen Seaports heeft bij de verzelfstandiging als lessee de terreinen in het beheersgebied in erfpacht gekregen (financiële leasecontracten) van de Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports. De toekomstige minimale leasebetalingen bedragen nihil. Deze gronden zijn voor onbepaalde tijd in erfpacht gegeven aan Groningen Seaports, tegen een jaarlijkse erfpachtcanon van nihil waarbij het economisch eigendom bij Groningen Seaports ligt. De Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports bezit derhalve het juridische eigendom.

Indien Groningen Seaports grond verkoopt dient eerst het bloot-eigendom van de Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports aan Groningen Seaports te worden geleverd. Vervolgens kan Groningen Seaports de volle eigendom aan de nieuwe eigenaar leveren. De erfpacht van deze grond gaat door vermenging teniet op het moment dat Groningen Seaports het bloot-eigendom van de Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports geleverd krijgt.

Operationele lease – Groningen Seaports als lessor

Groningen Seaports heeft als lessor operationele leasecontracten voor erfpachtgronden afgesloten. Voor een verloopoverzicht van de in erfpacht uitgegeven gronden wordt verwezen naar de toelichting op de materiële vaste activa.

De toekomstige minimale leasebetalingen (erfpachtcanon) van deze contracten (niet tussentijds opzegbaar) zijn als volgt te specificeren:

Bedragen x € 1.000		
2018		
Periode < 1 jaar	€	12.635
1 jaar <= periode <= 5 jaar	€	39.550
Periode > 5 jaar	€	858.173

De aangegane erfpachtcontracten (leaseovereenkomsten) betreffen overeenkomsten met een variabele looptijd. De looptijden hangen sterk af van de specifieke wensen van de klant en variëren van enkele jaren tot meer dan 100 jaar. Jaarlijks worden leasebetalingen ontvangen waarvan de erfpachtcanon in de contracten vastliggen. De gemiddelde resterende looptijd van de leasecontracten per balansdatum is tot 2059, waarvan de lengte sterk verschilt per contract.

Financiële instrumenten

De in deze toelichting opgenomen gegevens verschaffen informatie die behulpzaam is bij het schatten van de omvang van risico's die verbonden zijn aan zowel de in de balans opgenomen als de niet in de balans opgenomen financiële instrumenten. De actuele waarde wijkt niet significant af van de boekwaarde.

Groningen Seaports heeft een derivaat (renteswap), om het renterisico af te dekken dat ontstaat uit de financieringsactiviteiten van de vennootschap. Het beleid van de vennootschap is om niet te handelen in financiële instrumenten voor speculatieve doeleinden. De belangrijkste risico's uit hoofde van de financiële instrumenten van Groningen Seaports zijn het kredietrisico, het liquiditeitsrisico, het kasstroomrisico, het valutarisico en het renterisico.

Kredietrisico

Groningen Seaports handelt enkel met kredietwaardige partijen en heeft procedures opgesteld om de kredietwaardigheid te bepalen. Tevens heeft Groningen Seaports richtlijnen opgesteld om de omvang van het kredietrisico bij elke financiële instelling en debiteur te beperken.

Bovendien bewaakt Groningen Seaports voortdurend haar vorderingen en hanteert de vennootschap een strikte aanmaningsprocedure. Door de bovenstaande maatregelen is het resterende kredietrisico voor Groningen Seaports minimaal. Het maximale kredietrisico aangaande vorderingen, liquide middelen en niet in de balans opgenomen financiële activa is weergegeven onder de desbetreffende toelichtingen. Het maximale kredietrisico aangaande derivaten is weergegeven onder de toelichting op de hedges. Binnen de vennootschap zijn geen belangrijke concentraties van kredietrisico.

Liquiditeitsrisico

Periodiek worden liquiditeitsbegrotingen opgesteld en door tussentijdse monitoring en eventuele bijsturing worden liquiditeitsrisico's beheerst. In de liquiditeitsbegrotingen wordt rekening gehouden met beperkte beschikbaarheid van liquide middelen waaronder bankgaranties en margin calls (uit hoofde van een afgesloten Credit Support Annex) met betrekking tot afgesloten derivaten. Voor een toelichting van de liquiditeitsrisico's van de renteswaps wordt verwezen naar de toelichting op de renteswaps.

Reële waarde

De reële waarde van de financiële instrumenten is bepaald met behulp van beschikbare marktinformatie en schattingsmethoden. De reële waarde van de renteswaps is bepaald door een contante waardeberekening met als disconteringsvoet de 3-maands Euribor, die op 31 december 2018 gelijk is aan -0,309%.

Rente- en kasstroomrisico

Renterisico is het risico dat de reële waarde van toekomstige kasstromen van een financieel instrument fluctueert als gevolg van wijzigingen in markttrentetarieven. Het door Groningen Seaports gelopen risico wegens fluctuaties in de markttrentes heeft voornamelijk betrekking op de te betalen rente over de toekomstige nog op te nemen kasgeldleningen.

Groningen Seaports beheerst haar renterisico door een evenwichtig portfolio van vast en variabel rentende leningen aan te houden. In 2016 is een groot gedeelte van de variabele rentende leningen omgezet naar vast rentende leningen. De vennootschap heeft zich ten doel gesteld een deel van haar opgenomen leningen tegen vaste rentetarieven aan te houden. Hiertoe heeft Groningen Seaports een renteswap afgesloten waarvan ultimo 2018 nog één actief is. De renteswap is afgesloten bij ABN AMRO en heeft als einddatum 1 januari 2042 met een tussentijdse opzegging. De te betalen rente is gesteld op 3,575% en wordt via de winst- en verliesrekening worden verwerkt.

Groningen Seaports heeft de komende jaren het renterisico voor gemiddelde 63% afgedekt middels vaste leningen en een renteswap. Dit betekent dat over ongeveer 37% van het rentedragend vreemd vermogen de markttrente (3-maands Euribor) moet worden betaald. Wanneer deze rente stijgt, zullen de rentelasten van Groningen Seaports toenemen en indien de markttrente daalt zullen de rentelasten van Groningen Seaports afnemen.

Hedges

Op de renteswap wordt kostprijs-hedge-accounting toegepast.

Renteswap

Per 31 december 2018 heeft Groningen Seaports een rente instrument uitstaan met een marktwaarde van - € 48,88 miljoen en een boekwaarde van € 0. Deze is ingegaan op 2 januari 2014 en heeft een resterende looptijd van 23 jaar.

Code	Type	Afgedekt	Te betalen	Te ontvangen	31-12-2018	31-12-2017
ABN1	IRS	€ 100.000.000	3,575%	3-mnd-Euribor	€ 48.881.901-	€ 48.093.937-

Het rente instrument dient ter dekking van het renterisico dat Groningen Seaports loopt over de kasgeldleningen waarvoor een variabele rente wordt betaald. De te betalen rente hangt af van de markttrente (Euribor) op het moment van opname en de voor Groningen Seaports geldende kredietopslag. Deze kasgeldleningen hebben een gemiddelde looptijd van één maand.

In het financieel meerjarenplan 2019–2042 van Groningen Seaports, welke is vastgesteld door de directie, is de toekomstige hoogte van de benodigde kasgeldleningen bepaald. Hierin zijn, mede op basis van de ervaringen van Groningen Seaports in de afgelopen jaren, aannames gemaakt over de verwachte opbrengsten, kosten en investeringen. De in het financieel meerjarenplan begrepen investeringen, welke bepalend zijn voor de

toekomstige vreemd vermogensbehoefte, betreffen voornamelijk geaccordeerde projecten (projecten welke in de komende jaren zeker zullen worden uitgevoerd) en reguliere vervangingsinvesteringen. Toegevoegd zijn de niet-reguliere vervangingsinvesteringen. De daaruit voortvloeiende verwachte vreemd vermogen vermogensbehoefte overstijgt de hoogte van het derivaat gedurende de gehele looptijd van het derivaat waarmee het derivaat is gehedged.

Credit Support Annex ABN-1 (margin calls)

Vanaf het moment dat de reële waarde van rente instrument ABN-1 meer dan € 7,5 miljoen negatief is, kan de contractpartij zekerheden vereisen via zogenaamde 'margin calls'. Dit kan ontstaan als de variabele rente lager is dan de vaste rente van 3,575%. Wanneer de variabele rente, gebaseerd op de 3-maands Euribor gaat dalen, moet er weer worden bijgestort. Middels het aantrekken van vreemd vermogen heeft Groningen Seaports naar verwachting voldoende liquide middelen beschikbaar om deze margin calls te kunnen betalen. Op grond van de overeenkomst met ABN AMRO wordt bij beëindiging van het rente instrument de marktwaarde verrekend. Op grond van de afgesloten Credit Support Annex is per ultimo 2018 € 38,01 miljoen als borg gestort bij ABN AMRO, dit is gebaseerd op de waarde per ultimo september 2018. Begin januari 2019 is op basis van de waarde per ultimo 2018 € 3,38 miljoen aan ABN AMRO als borg gestort.

H. Toelichting op de winst-en-verliesrekening

In het navolgende overzicht worden de verschillen tussen de gerealiseerde kosten en opbrengsten over het boekjaar 2018 vergeleken met de gerealiseerde kosten en opbrengsten over het boekjaar 2017.

Bedrijfsopbrengsten

In het navolgende overzicht worden de verschillen tussen de gerealiseerde opbrengsten over het boekjaar 2018 vergeleken met de gerealiseerde opbrengsten over het boekjaar 2017.

10. Netto omzet

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2018	2017
Scheepvaart	8.439	9.673
Scheepvaartgerelateerd	1.513	1.418
Terreinen core business	13.761	13.555
Terreinen non-core business	8.458	7.651
Opbrengsten grondverkoop	8.962	13.253
Totaal Netto Omzet	41.133	45.548

Scheepvaart

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2018	2017
Zeeschepen		
Delfzijl	2.543	1.324
Eemshaven	4.163	6.722
Totaal zeeschepen	6.706	8.046
Binnenschepen		
Delfzijl	424	453
Eemshaven	171	159
Totaal binnenschepen	594	613
Ligplaatsgelden		
Delfzijl	111	92
Eemshaven	1.027	923
Totaal ligplaatsgelden	1.138	1.014
Totaal scheepvaart	8.439	9.673

Scheepvaartgerelateerd

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2018	2017
Kadegelden		
Delfzijl	258	244
Eemshaven	782	772
Totaal kadegelden	1.040	1.016
Steigers / Ligplaatsen		
Steigers / Ligboxen Delfzijl	35	42
Steigers Eemshaven	153	136
Totaal steigers/ligplaatsen	188	177
Retributie wateroppervlak		
Delfzijl	93	92
Eemshaven	-	-
Totaal retributie wateroppervlak	93	92
Opbrengst water en stroom scheepvaart		
Totaal water en stroom leveranties	192	132
Totaal scheepvaartgerelateerd	1.513	1.418

Terreinen core business		Bedragen x € 1.000	
Omschrijving	2018	2017	
Erfpachtopbrengsten			
Industrieterreinen Delfzijl	5.368	5.384	
Industrieterreinen Eemshaven	7.192	6.921	
Totaal erfpachtopbrengsten	12.560	12.304	
Tijdelijk verhuur			
Huuropbrengst terreinen Delfzijl	773	668	
Huuropbrengst terreinen Eemshaven	4	213	
Totaal tijdelijke verhuur	777	880	
Optievergoedingen			
Terrein Delfzijl	-	-	
Terrein Eemshaven	292	293	
Totaal optievergoedingen	292	293	
Vergoeding overslag faciliteiten	132	77	
Totaal terreinen core business	13.761	13.555	

Terreinen non-core business		Bedragen x € 1.000	
Omschrijving	2018	2017	
Huur landerijen en opstallen			
Delfzijl	126	126	
Eemshaven	15	15	
Totaal huur landerijen en opstallen	141	141	
Vent- en jachtvergunningen	1	3	
Recognities (vergunningen)	15	15	
Opbrengsten (nuts)infrastructuur	8.300	7.492	
Totaal terreinen non-core business	8.458	7.651	

		Bedragen x € 1.000	
Opbrengsten grondverkoop	8.962	13.253	

De kostprijs van de grondverkoop is opgenomen in de overige kosten onder 'project en transactie'.

11. Overige opbrengsten

		Bedragen x € 1.000	
Omschrijving	2018	2017	
Dienstverlening t.b.v. derden	2.814	2.915	
Overige opbrengsten	555	240	
Totaal overige opbrengsten	3.369	3.155	

Het grootste deel van de opbrengst vanuit werkzaamheden/dienstverlening ten behoeve van derden bestaat uit de dienstenvergoeding (2018: € 2,573 miljoen) welke door GR Havenschap Groningen Seaports betaald wordt aan Groningen Seaports voor het uitvoeren van de publieke taken.

De overige opbrengsten vallen in 2018 ruim hoger uit als gevolg van een ontvangen vergoeding van de NAM in verband met kosten en monitoring van schade als gevolg van aardbevingen.

Bedrijfslasten

In het navolgende overzicht worden de verschillen tussen de gerealiseerde kosten over het boekjaar 2018 vergeleken met de gerealiseerde kosten over het boekjaar 2017.

12. Salarissen en sociale lasten

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2018	2017
Salarissen	7.739	7.094
Sociale lasten	1.729	1.598
Totaal Salarissen en sociale lasten	9.467	8.691

Salarissen Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2018	2017
Salarissen	5.845	5.597
Secundaire kosten personeel	1.481	777
Externe loonkosten	414	720
Totaal Salarissen	7.739	7.094

Sociale lasten Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2018	2017
Pensioenlasten	913	835
Overige sociale lasten	816	763
Totaal Sociale lasten	1.729	1.598

Medewerkers	2018	2017
Aantal fte (in dienst)	84	81
Ziekteverzuim	4,60%	2,75%

Bedragen x € 1.000

Externe loonkosten	2018	2017
Projectmedewerkers	188	268
Ziektevervanging	-	35
Overige personeelskosten derden	620	920
Doorbelaast naar investeringsprojecten	-394	-503
Totaal	414	720

Beloning commissarissen en bestuurders

De bezoldiging van de Raad van Commissarissen (RvC) over 2018 bedraagt € 85.200 (2017: €62.500). In 2017 waren er 4 betaalde RvC-leden, vanaf 2018 zijn er 5 betaalde RvC-leden.

De bezoldiging, inclusief pensioenlasten en sociale lasten, van de bestuurders over 2018 bedraagt € 238.000. Dit betreft de bezoldiging voor de heer C.L. König (CEO) en de heer H.V. Sanders (CFO, vanaf 1-10-2018). In 2017 heeft de vennootschap gebruikgemaakt van de vrijstelling als bedoeld in art. 2:383 lid 3 BW.

Pensioenen

Groningen Seaports NV heeft de pensioenen ondergebracht bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP). Aan het personeel is een pensioen toegezegd op basis van een middelloonregeling. Geen rekening is gehouden met eventuele actuariële risico's die verband houden met de voornoemde pensioenregeling. Omdat er naast de betaling van pensioenpremies geen verplichting bestaat ten aanzien van de pensioenregeling is geen voorziening getroffen. De dekkingsgraad van het ABP bedroeg per 31-12-2018 97%. Wettelijk is bepaald dat de dekkingsgraad 128% dient te zijn en dat de dekkinggraad niet langer dan 5 jaar onder de 104,2% mag liggen. Groningen Seaports NV heeft geen verplichting tot het doen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het ABP, anders dan het voldoen van toekomstig hogere premiebijdragen. Om deze reden worden de op een periode betrekking hebbende premiebijdragen in die periode ten laste van het resultaat gebracht.

13. Afschrijvingen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2018	2017
Infrastructuur	7.843	7.392
Bedrijfsgebouwen	212	211
Overige materiele vaste activa	629	813
Totaal Afschrijvingen	8.684	8.416

14. Overige kosten

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2018	2017
Core business	835	1.189
Project en transactiegerelateerde kosten	7.908	3.385
Structurele onderhoudskosten	5.763	5.135
Voorzieningen	530	534-
Overige kosten	1.945	3.678
Totaal Overige kosten	16.980	12.853

Core business	Bedragen x € 1.000	
Omschrijving	2018	2017
Marketing en Public Relations	810	1.122
Ontwikkeling projecten	25	67
Totaal core business	835	1.189

Project en transactiegerelateerde kosten	Bedragen x € 1.000	
Omschrijving	2018	2017
Projectgerelateerde bijdragen	1.289	1.687
Transactiegerelateerde kosten	6.620	1.698
Totaal project- en transactie	7.908	3.385

De projectgerelateerde bijdragen betreft onder andere kosten voor projecten in de voorbereidende fase. Het gaat hierbij onder meer om kosten voor onderzoek naar optimalisering van het gebruik van utiliteiten en sedimentmanagement. Verder bestaan de kosten in 2018 in belangrijke mate uit kosten voor Weiwerd. Vanuit maatschappelijk en landschappelijk oogpunt heeft GSP er indertijd voor gekozen om de ernstig verwaarloosde wierde om te zetten in een bedrijvenparkje waarin de oude radiale wierden structuur weer zichtbaar is. Hiermee kwam GSP tegemoet aan de wensen van de Stichting Behoud Weiwerd en de gemeente Delfzijl om het oude karakter in het landschap te bewaren voor het nageslacht. Doordat is voldaan aan deze maatschappelijke wensen en door het nieuwe bestemmingsplan zijn de commerciële mogelijkheden voor het desbetreffende gebied echter aanzienlijk verminderd.

De transactiegerelateerde kosten betreft met name de kostprijs van de gronden die in het boekjaar zijn verkocht.

Structurele onderhoudskosten		Bedragen x € 1.000
Omschrijving	2018	2017
Baggerkosten	2.902	2.643
Onderhoud infrastructurele werken	1.963	1.808
Beheerskosten	898	684
Totaal structurele onderhoudskosten	5.763	5.135

Voorzieningen		Bedragen x € 1.000
Omschrijving	2018	2017
Voorziening infrastructuur		-6.667
Voorziening bagg. Oosterhornkanaal	140	160
Voorziening nazorg slibdepots	340	955
Voorziening geluidsisolatie	50	18
Voorziening r/c Fivelpoort		1.300
Voorziening sanering terreinen		3.700
Totaal voorzieningen	530	-534

In 2018 heeft ten behoeve van toekomstig baggerwerk, kosten voor nazorg slibdepots in Delfzijl en kosten voor geluidsisolatie voor woningen rondom het industriegebied in Delfzijl een dotatie aan de voorziening plaatsgevonden.

Overige kosten		Bedragen x € 1.000
Omschrijving	2018	2017
Huisvestingskosten	428	405
Middelen en materialen	1.221	875
Kantoorkosten	237	253
Administratie en algemene kosten	-200	1.864
Kosten GR Groningen Seaports	259	282
Totaal Overige kosten	1.945	3.678

De Administratie en algemene kosten zijn in 2018 positief uitgevallen als gevolg van een vrijval vanuit de voorziening dubieuze debiteuren. Deze vrijval is met name het gevolg van een betaling door Aldel op een openstaande vordering welke is voorzien, uit de periode van voor de herstart van Aldel.

Onder de administratie en algemene kosten is € 121.000 aan accountantskosten verantwoord, op basis van het stelsel van baten en lasten. De accountantskosten kunnen als volgt worden verbijzonderd:

Bedragen x € 1.000		
Kosten Accountant	2018	2017
Onderzoek van de jaarrekening	115	133
Adviesdiensten op fiscaal terrein	6	4
Totaal	121	137

De 'Kosten GR Groningen Seaports' bestaan uit rente deelnemers 2018, accountantskosten en personele inhuur. In 2015 is besloten dat Groningen Seaports NV deze kosten vanaf het moment van verzelfstandiging draagt.

15. Resultaat deelnemingen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2018	2017
RSCG (Groningen Railport)	202	266
Fivelpoort CV	-521	-872
Kosten	0	0
Totaal Resultaat deelnemingen	-319	-606

16. Financiële baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2018	2017
Financiële baten	487	412
Financiële lasten	-7.526	-7.470
Totaal Financiële baten en lasten	-7.039	-7.058

Financiële baten	Bedragen x € 1.000	
Omschrijving	2018	2017
Rente diversen	487	412
Totaal Financiële baten	487	412

Financiële lasten	Bedragen x € 1.000	
Omschrijving	2018	2017
Rente langlopende leningen	-4.551	-4.430
Rente kasgeldleningen	-402	-416
Rente lening GR	-660	-660
Borgstellingspremie GR	-1.913	-1.963
Totaal Financiële lasten	-7.526	-7.470

Een deel van de betaalde rente is als bouwrente aan een aantal projecten toegerekend en geactiveerd. De toegerekende bouwrente is gebaseerd op het werkelijk betaalde rente en de cumulatieve investering in de projecten. Voor 2018 gaat het om een rentepercentage van 2,81% waarbij € 112.000 is geboekt als bouwrente. De overige betaalde rente is ten laste gebracht van het resultaat. De borgstellingspremie heeft betrekking op de aan Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports (GR) betaalde vergoeding voor de verkregen borgstelling voor de financiering op basis van de afgesloten borgstellingsovereenkomst tussen de GR en Groningen Seaports NV.

17. Belastingen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2018	2017
Vennootschapsbelasting	452	2.703
Totaal Belastingen	452	2.703

Met ingang van 1 januari 2017 is Groningen Seaports belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting.

Een uitgebreide toelichting ter zake is opgenomen onder de "Grondslagen voor de resultaatbepaling" onder de kop "Vennootschapsbelasting". Hier is uiteengezet dat voor de bepaling van de belastingen over het resultaat is uitgegaan van het huidige geldende tarief van 25 procent over het resultaat voor belastingen ad € 2.010.000, rekening houdend met hierin begrepen permanent vrijgestelde bedragen ad € 202.000. De aldus berekende verschuldigde vennootschapsbelasting bedraagt € 452.000.

I. Gebeurtenissen na balansdatum

Na 31 december 2018 hebben zich geen gebeurtenissen voorgedaan welke belangrijke financiële gevolgen hebben voor Groningen Seaports:

J. Ondertekening van de jaarrekening

Delfzijl, 7 februari 2019

Directie:

De heer C.L. König
CEO

De heer H.V. Sanders
CFO

Raad van commissarissen:

De heer L.C. Bruggeman

De heer H. Roose

De heer J.J. Atsma

Mevrouw D. Meijer

Mevrouw J. Schiphorst

Deel 3: OVERIGE GEGEVENS

A. Statutaire winstbestemmingsregeling

De winstbestemming vindt plaats overeenkomstig artikel 26 van de statuten. Daarin is bepaald dat het resultaat ter beschikking staat van de algemene vergadering.

B. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de aandeelhouder en de raad van commissarissen van Groningen Seaports N.V.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Groningen Seaports N.V. te Delfzijl gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Groningen Seaports N.V. op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

De jaarrekening bestaat uit:

- ▶ de balans per 31 december 2018;
- ▶ de winst-en-verliesrekening over 2018;
- ▶ het overzicht van het totaalresultaat over 2018;
- ▶ het kasstroomoverzicht over 2018;
- ▶ de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Groningen Seaports N.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- ▶ het bestuursverslag, bestaande uit:
 - ▶ voorwoord directie;
 - ▶ scope van het jaarverslag (leeswijzer);
 - ▶ hoofdstuk 1 tot en met 5;
 - ▶ het verslag van de raad van commissarissen Groningen Seaports N.V. 2018;
- ▶ de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van commissarissen dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Groningen, 11 februari 2019

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. B.W. Littel RA

Corsanr: 2019.0xxxx

AANDEELHOUDERSBESLUIT

(inzake jaarrekening 2018)

Besluit van de enig aandeelhouder van de naamloze vennootschap: **Groningen Seaports N.V.**, statutair gevestigd te Delfzijl en kantoorhoudend te 9934 AR Delfzijl, Handelskade Oost 1 (postadres: Postbus 20004, 9930 PA Delfzijl), ingeschreven in het handelsregister onder nummer 58141057; hierna ook te noemen: **Vennootschap**.

DE ONDERGETEKENDE:

Havenschap Groningen Seaports, gevestigd te Delfzijl, kantoorhoudende te 9934 AR Delfzijl, Handelskade Oost 1 (postadres: Postbus 20004, 9930 PA Delfzijl), zijnde een rechtspersoonlijkheid bezittend openbaar lichaam als bedoeld in de Wet gemeenschappelijke regelingen, voorheen genaamd: Havenschap Delfzijl/Eemshaven, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van zeven april negentienhonderdnegenentachtig, nummer 89.008542, en in werking getreden op één januari negentienhonderdnegentig; hierna ook te noemen: **Aandeelhouder**;

NEEMT HET VOLGENDE IN AANMERKING:

- A. de Aandeelhouder is de houder van alle aandelen op naam in het geplaatste kapitaal van de Vennootschap;
- B. de Vennootschap heeft geen aandelen aan toonder uitgegeven;
- C. met medewerking van de Vennootschap zijn geen certificaten van aandelen uitgegeven en is geen recht van vruchtgebruik of pandrecht op de aandelen van de Vennootschap gevestigd ten gevolge waarvan de vruchtgebruiker of pandhouder de rechten heeft die de wet toekent aan de houders van met medewerking van de Vennootschap uitgegeven certificaten;
- D. de statutaire directeuren en de commissarissen van de Vennootschap hebben de gelegenheid gehad advies uit te brengen;
- E. artikel 20.5 van de statuten van de Vennootschap opent de mogelijkheid tot het nemen van aandeelhoudersbesluiten buiten vergadering;

Corsanr: 2019.0xxxx

EN BESLUIT HIERBIJ BUITEN VERGADERING:

1. De jaarrekening van Groningen Seaports N.V. over 2018 vast te stellen;
2. kwijting en decharge te verlenen aan de directie van Groningen Seaports N.V. voor het door hen in 2018 gevoerde beleid;
3. kwijting en decharge te verlenen aan de commissarissen voor het door hen in 2018 uitgeoefende toezicht;
4. en het resultaat ad € 1.558.000,- toe te voegen aan de overige reserves.

Bovenstaand aandeelhoudersbesluit is genomen nadat het Algemeen Bestuur van de Aandeelhouder op 15 maart 2019 heeft besloten over de wijze waarop het stemrecht op de aan de Aandeelhouder toekomende aandelen in de Vennootschap zal worden uitgeoefend, bij welk besluit werd besloten om bedoeld stemrecht uit te oefenen op de wijze zoals hiervoor vermeld.

ONDERTEKENING

Dit besluit is ondertekend in de plaats en op de datum zoals hieronder bij de handtekening is vermeld.

.....
naam : P.H.R. Brouns
functie : Voorzitter van het
Algemeen Bestuur
plaats : _____
datum : _____

AVA GRONINGEN SEAPORTS NV

ONDERWERP	UITGIFTE IN ONDERERFPACHT AAN VAN MERKSTEIJN STEELWORKS HOLDING B.V.		
DATUM VERGADERING	15 maart 2019		
AGENDAPUNT		STATUS	☐ Ter informatie ☐ Ter advies ☒ Ter goedkeuring
CORSA-NR.	2019.00677		
DIRECTIEBESLUIT D.D.	18-02-2019	PARAAF	

VOORSTEL	De Aandeelhouder wordt gevraagd goedkeuring te verlenen aan het directiebesluit: • Conform art. 15.3.7 van de statuten uitgifte in ondererfpacht van een terrein groot 32,9 ha aan Van Merksteijn Steelworks Holding B.V. met een contractperiode van eeuwigdurend met een gekapitaliseerde waarde groter dan € 5.000.000,- • Conform art 15.3.7 van de statuten het optieterrein om te zetten in uitgifte in ondererfpacht van 26.6 ha aan Van Merksteijn Steelworks Holding B.V. met een contractperiode van eeuwigdurend met een gekapitaliseerde waarde groter dan € 5.000.000,- • Conform art 15.3.7 een recht tot koop van het terrein door Van Merksteijn te effectueren gedurende de contractperiode met een waarde groter dan € 5.000.000,- • Conform art 15.3.5 van de Statuten het investeringsbudget € 22,5 mln. goed te keuren en hiermee de businesscase van industrieterrein Energypark op te hogen naar € 140 mln. • Besluit om algemene volmacht te verlenen aan de algemeen directeuren van Groningen Seaports N.V., de heren C.L. König en H.V. Sanders, voor de uitgifte van gronden t.b.v. de bedrijfsvoering van Groningen Seaports N.V. en voor het ondertekenen van alle nodige akten en stukken en om in verband hiermee alles te doen, wat de gevolmachtigden nuttig, nodig of gewenst mochten achten. De gevolmachtigden hebben het recht om een ander in hun plaats te stellen.
BIJDRAGE AAN DE DOELSTELLINGEN	• CO₂ - De beoogde activiteiten van Van Merksteijn zullen zeer beperkt bijdragen aan de CO₂-uitstoot op regionaal niveau. Een flinke CO₂-reductie (471 Kton CO₂) zal in de keten worden behaald. Op dit moment wordt veel schroot via de Rotterdamse en Amsterdamse haven geëxporteerd naar landen als bijvoorbeeld Rusland en Turkije. In deze landen wordt het schroot omgezet naar (draad)staal in verouderde installaties en vervolgens terug verscheept als draadstaal naar VMGSM. De uitstoot van CO₂ ten gevolge van transport zal derhalve sterk afnemen omdat de schroot nu (ook) rechtstreeks uit Nederland kan worden aangevoerd. De installatie van Van Merksteijn zal een 'state of the art' installatie zijn waar emissies naar de omgeving op alle manieren zal worden beperkt. Het smeltproces zal elektrisch zijn, niet middels gasbranders waardoor binnen het primaire proces geen CO₂-uitstoot zal zijn. De CO₂-uitstoot vanuit de installatie zal voornamelijk afkomstig zijn vanaf de gasbranders die de 'billets' staal staven uit de oven warm houden alvorens hiervan draadstaal zal worden getrokken. • Werkgelegenheid - Tijdens de bouw zijn er ca.1000 mensen aan het werk. Voor de langere termijn, in operatie, gaat het om ca. 280 FTE directe werkgelegenheid vnl. op LBO- en MBO-niveau. Samen met het Werkplein, de afdelingen EZ van de gemeenten en de scholen zijn we met hen in gesprek om tijdig de juiste hoeveelheid mensen en

AVA GRONINGEN SEAPORTS NV

ONDERWERP	UITGIFTE IN ONDERERFPACHT AAN VAN MERKSTEIJN STEELWORKS HOLDING B.V.		
DATUM VERGADERING	15 maart 2019		
AGENDAPUNT		STATUS	☐ Ter informatie ☐ Ter advies ☒ Ter goedkeuring
CORSA-NR.	2019.00677		
DIRECTIEBESLUIT D.D.	18-02-2019	PARAAF	

	competenties beschikbaar te hebben. De totale investeringssom bedraagt circa € 340 mln. • Rendement – De businesscase voldoet aan de rendementseis in de Aandeelhouderstrategie. Contractueel heeft Van Merksteijn de mogelijkheid om gedurende de contractperiode jaarlijks op 1 januari het terrein te kopen. De uit verkoop vrijgekomen middelen kunnen worden bestemd om te worden geherinvesteerd in nieuwe verdienmodellen waarmee, naast verbetering van het vestigingsklimaat in ons beheersgebied, een duurzame versterking van het resultaat en aldus EBITDA kan worden gerealiseerd. • Publieke Functie – Het aanbieden van ligplaatsen om te kunnen laden en/of lossen en de veilige afwikkeling van scheepvaart voor onze klanten is een publieke taak van GSP. Het faciliteren van klanten op GSP terrein t.b.v. circulaire industrie past binnen de aandeelhoudersstrategie en de wens vanuit GSP en overheden om de duurzame economie breed te borgen in het werkgebied. Schroot verwerkende industrie past in de ambitie van de Eemshaven om op termijn een plek te zijn waar materiaal van offshore windparken verwerkt zal kunnen worden.
TOTALE FINANCIËLE WAARDE	De transactie met Van Merksteijn Steelworks Holding B.V. maakt onderdeel uit van de business case voor het industrieterrein Energypark. Deze business case is op 4 december 2008 goedgekeurd door het toenmalige Algemeen Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Groningen Seaports. De afspraken zijn herbevestigd door de Aandeelhouder in juli 2013. Opbrengsten De verwachte totale opbrengsten kadegeld en ondererfpacht voor de businesscase bedragen ruim € 2 mln. per jaar. De gekapitaliseerde waarde van de uitgifte met een contractperiode van eeuwigdurend behoeft daarom goedkeuring door de Aandeelhouder conform art 15.3.7 van de statuten (> 5 mln.). Investeringsen GSP De investeringen voor bouwrijp maken, aanleg kade, aanleg van kabels en infrastructuur worden geschat op € 22,5 mln. Conform art 15.3.5 behoeft deze investering goedkeuring door de Aandeelhouder (> 5 mln.).
PLANNING EN TIJDPAD	• Overeenkomst – De ‘overeenkomst tot vestiging ondererfpacht’ is getekend op 22 december 2017 onder voorbehoud van goedkeuring door RvC en AvA van Groningen Seaports N.V. Beoogde transactiedatum 1 juni 2019 • MT besluit - 18 februari 2019 • RvC – 22 februari 2019 • AvA – 15 maart 2019 • Realisatie – Vergunningen gereed eind 2019, start bouw 2020

AVA GRONINGEN SEAPORTS NV

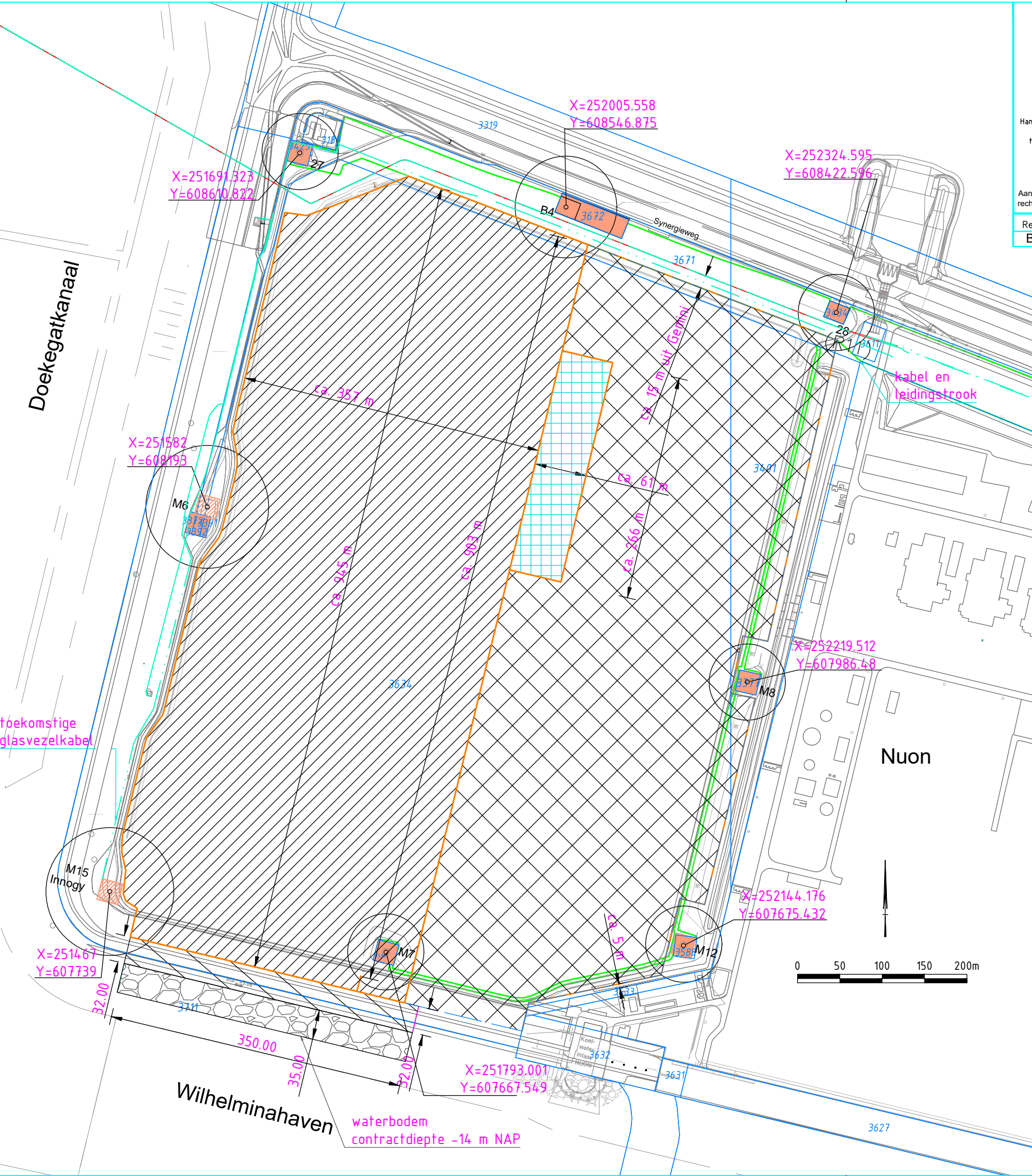
ONDERWERP	UITGIFTE IN ONDERERFPACHT AAN VAN MERKSTEIJN STEELWORKS HOLDING B.V.		
DATUM VERGADERING	15 maart 2019		
AGENDAPUNT		STATUS	☐ Ter informatie ☐ Ter advies ☒ Ter goedkeuring
CORSA-NR.	2019.00677		
DIRECTIEBESLUIT D.D.	18-02-2019	PARAAF	

TOELICHTING	Van Merksteijn International Het bedrijf Van Merksteijn International is een familiebedrijf uit Almelo. Het bedrijf Steel produceert staalconstructies voor gewapend beton. Het bedrijf Fences produceert en distribueert hekwerken en gegalaniseerd draadstaal. Deze producten worden voornamelijk in NW-Europa verkocht aan bedrijven als Heras en AB-hekwerk. Tot op heden wordt voor de productie van hekwerken draadstaal op rol ingekocht bij verschillende leveranciers. Als gevolg van gewijzigde marktomstandigheden heeft Van Merksteijn besloten te gaan investeren in een nieuwe productielocatie voor draadstaal op basis van schroot. Project Van Merksteijn gaat de productielocatie voor draadstaal in de Eemshaven bouwen in 2 fases. In fase 1 zal op een terrein van 32,9 hectare een 'state of the art' draadstaal fabriek worden gebouwd met een totale productiecapaciteit van 800.000 ton draadstaal. Deze capaciteit is volledig afgestemd op de verwerkingscapaciteit van de fabriek in Almelo. Staalschroot zal met zeeschepen en coasters worden aangevoerd. Het product (draadstaal) zal met binnenvaartschepen worden afgevoerd naar Almelo. In fase 2 zal Van Merksteijn mogelijk extra productiecapaciteit voor de productie van draadstaal gaan realiseren. Hiervoor is in de overeenkomst een optie genomen op een terrein van 26,6 ha. Investerings bouwrijp maken en aanleg kade Voor de ontwikkeling en inrichting van de gehele Oostlob van de Eemshaven is in 2008 door het toenmalige Algemeen Bestuur een investeringsbudget voor het industrieterrein Energypark beschikbaar gesteld van € 147,9 mln. De totale oppervlakte van het industrieterrein Energypark bedraagt 174,8 hectare: Het gaat daarbij om bouwrijp maken, kabels en leidingwerken, kades en infrastructuur. Door lagere kosten dan geraamd is het budget in 2011 verlaagd naar € 117,5 mln. De aandeelhouder heeft de afspraken met het Algemeen Bestuur over project Energypark in juli 2013 binnen de Vennootschap herbevestigd. Van Merksteijn gaat zich vestigen binnen de grenzen van industrieterrein Energypark dat nog niet is ontwikkeld en ingericht. Groningen Seaports moet investeren in een kade van 350m , bouwrijp maken en ophogen van de terreinen en de aanleg van kabels en infrastructuur. De totale kosten worden geraamd op € 22,5 mln. Aanpassing businesscase industrieterrein Energypark Het huidige projectbudget is ontoereikend voor de ontwikkeling van het terrein van Merksteijn. Derhalve ligt het voorstel voor om het projectbudget op te hogen naar € 140 mln. Met de verwachte totale opbrengsten van ruim € 2 mln. per jaar blijft de businesscase energypark positief met een verwacht rendement van minimaal 6,5% conform de aandeelhouderstrategie.
--------------------	---

AVA GRONINGEN SEAPORTS NV

ONDERWERP	UITGIFTE IN ONDERERFPACHT AAN VAN MERKSTEIJN STEELWORKS HOLDING B.V.		
DATUM VERGADERING	15 maart 2019		
AGENDAPUNT		STATUS	☐ Ter informatie ☐ Ter advies ☒ Ter goedkeuring
CORSA-NR.	2019.00677		
DIRECTIEBESLUIT D.D.	18-02-2019	PARAAF	

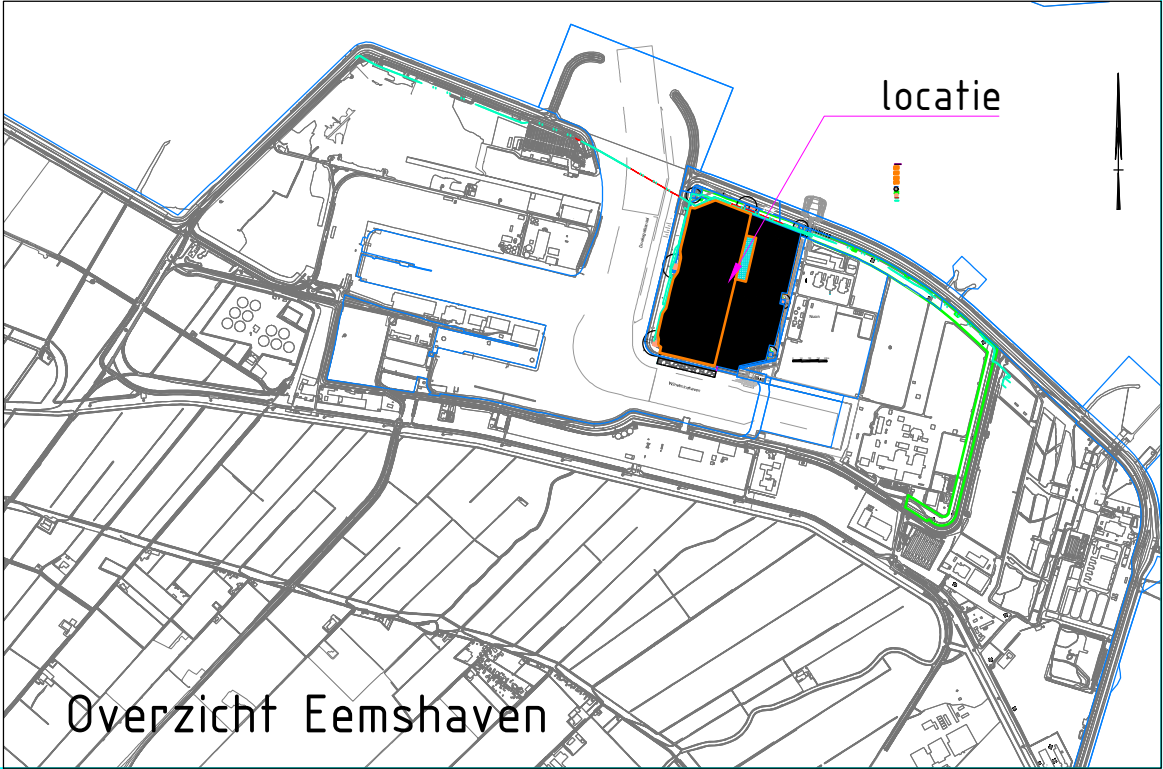
AANDACHTSPUNTEN	De getekende overeenkomst met Van Merksteijn is onder voorbehoud van instemming AvA en kent daarnaast een tweetal ontbindende voorwaarden: 1) een onherroepelijke omgevingsvergunning; en 2) een passende financiering voor het gehele project. Groningen Seaports heeft contractueel een inspanningsverplichting op zich genomen om ten behoeve van Van Merksteijn een financieel pakket uit te werken. Hiervoor ontvangt u een separaat vertrouwelijk voorstel.
BEOOGD EFFECT	Groei van economische activiteiten.
BIJLAGEN	Tekening

 GRONINGEN SEAPORTS Havenschap Delfzijl/Eemshaven Elskade Oost 1 – Postbus 20004 – 9930 PA Delfzijl Havennummer: 1001 t. +31(0) 596 64 04 00 – fax +31(0) 596 63 04 64 www.groningen-seaports.com De gegevens op dit document kunnen geen rechten worden ontleend	Lokatie:	EEMSHAVEN			GSP:	15510-17		
	Onderwerp:	Uitgifte			Revisie:	B		
	Status:	Contract			Reg:	15-4	Formaat:	A3
	Omschrijving:	Ondererpacht VMI Energiepark Eemshaven			Projectnr.:	3104		
					Schaal:	1 : 5.000		
	Getekend: I. Uilhoorn	dd: 20 juni 2017	Gecontroleerd:					
Rev.	Datum	Aard der wijziging				Get.	Gec.	Par.
B	29-01-2019	Contractorspark VMI aangegeven.				KvdV		

Legenda

- Ondererpacht VMI Oppervlakte ca. 32,8984ha
Kadastraal bekend; Gemeente Uithuizermeeden,
Sectie 2A, Percelen 3634 en 3671 gedeeltelijk
- Kade VMI Oppervlakte ca. 1,120ha
Kadastraal bekend; Gemeente Uithuizermeeden,
Sectie 2A, Percelen 3634 en 3711 gedeeltelijk
- Contractorspark VMI Oppervlakte ca. 1,6362ha
Kadastraal bekend; Gemeente Uithuizermeeden,
Sectie 2A, Percelen 3634 gedeeltelijk
- Optie terrein VMI Oppervlakte ca. 25,0142 ha
Kadastraal bekend; Gemeente Uithuizermeeden,
Sectie 2A, Percelen 3634, 3671 en 3401 gedeeltelijk
- kadastrale grens met nummers
- windturbine met 50 m contour 10(-5) cirkel
- kabel en leidingstrook
- toekomstige windturbine
- Gemini kabel

Corsanr.: 2019.00680

AANDEELHOUDERSBESLUIT

(inzake uitgifte in ondererfpacht aan Van Merksteijn Steelworks Holding BV)

Besluit van de enig aandeelhouder van de naamloze vennootschap: **Groningen Seaports N.V.**, statutair gevestigd te Delfzijl en kantoorhoudend te 9934 AR Delfzijl, Handelskade Oost 1 (postadres: Postbus 20004, 9930 PA Delfzijl), ingeschreven in het handelsregister onder nummer 58141057; hierna ook te noemen: **Vennootschap**.

DE ONDERGETEKENDE:

Havenschap Groningen Seaports, gevestigd te Delfzijl, kantoorhoudende te 9934 AR Delfzijl, Handelskade Oost 1 (postadres: Postbus 20004, 9930 PA Delfzijl), zijnde een rechtspersoonlijkheid bezittend openbaar lichaam als bedoeld in de Wet gemeenschappelijke regelingen, voorheen genaamd: Havenschap Delfzijl/Eemshaven, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van zeven april negentienhonderdnegenentachtig, nummer 89.008542, en in werking getreden op één januari negentienhonderdnegentig; hierna ook te noemen: **Aandeelhouder**;

NEEMT HET VOLGENDE IN AANMERKING:

- A. de Aandeelhouder is de houder van alle aandelen op naam in het geplaatste kapitaal van de Vennootschap;
- B. de Vennootschap heeft geen aandelen aan toonder uitgegeven;
- C. met medewerking van de Vennootschap zijn geen certificaten van aandelen uitgegeven en is geen recht van vruchtgebruik of pandrecht op de aandelen van de Vennootschap gevestigd ten gevolge waarvan de vruchtgebruiker of pandhouder de rechten heeft die de wet toekent aan de houders van met medewerking van de Vennootschap uitgegeven certificaten;
- D. de statutaire directeur heeft de gelegenheid gehad advies uit te brengen over de uitgifte in ondererfpacht aan Van Merksteijn en het investeringsbudget;

Corsanr.: 2019.00680

- E. de Raad van Commissarissen van de Vennootschap heeft de uitgifte in ondererfpacht aan Van Merksteijn en het investeringsbudget goedgekeurd;
- F. artikel 20.5 van de statuten van de Vennootschap opent de mogelijkheid tot het nemen van aandeelhoudersbesluiten buiten vergadering;

EN BESLUIT HIERBIJ BUITEN VERGADERING:

- Conform art. 15.3.7 van de statuten uitgifte in ondererfpacht van een terrein groot 32,9 ha aan Van Merksteijn Steelworks Holding B.V. met een contractperiode van eeuwigdurend met een gekapitaliseerde waarde groter dan € 5.000.000,-.
- Conform art 15.3.7 van de statuten het optieterrein om te zetten in uitgifte in ondererfpacht van 26.6 ha aan Van Merksteijn Steelworks Holding B.V. met een contractperiode van eeuwigdurend met een gekapitaliseerde waarde groter dan € 5.000.000,- .
- Conform art 15.3.7 een recht tot koop van het terrein door Van Merksteijn te effectueren gedurende de contractperiode met een waarde groter dan € 5.000.000,-.
- Conform art 15.3.5 van de Statuten het investeringsbudget € 22,5 mln. goed te keuren en hiermee de businesscase van industrieterrein Energypark op te hogen naar € 140 mln.
- Besluit om algemene volmacht te verlenen aan de algemeen directeuren van Groningen Seaports N.V., de heren C.L. König en H.V. Sanders, voor de uitgifte van gronden t.b.v. de bedrijfsvoering van Groningen Seaports N.V. en voor het ondertekenen van alle nodige akten en stukken en om in verband hiermee alles te doen, wat de gevolmachtigden nuttig, nodig of gewenst mochten achten.

De gevolmachtigden hebben het recht om een ander in hun plaats te stellen.

ONDERTEKENING

Dit besluit is ondertekend in de plaats en op de datum zoals hieronder bij de handtekening is vermeld.

.....

naam : P.H.R. Brouns

functie : Voorzitter van het
Algemeen Bestuur

plaats : Delfzijl

datum : 15 maart 2019

Voorstel aan Algemeen Bestuur

Datum AB-vergadering: 15 maart 2019

Nummer:

Agendapunt:

Voor akkoord

Datum

Paraaf

Secretaris: A.A. Swart

22 februari 2019

Onderwerp:

- Definitieve vaststelling dienstverleningsvergoeding 2018 en voorlopige vaststelling 2019.

Inleiding

De vergoeding die jaarlijks door de GR aan Groningen Seaports NV verschuldigd is voor de werkzaamheden als omschreven in artikel 3 van de Dienstverleningsovereenkomst, wordt jaarlijks vóór 1 juli voor dat betreffende jaar door Partijen in onderling overleg vastgesteld. Hierbij is het uitgangspunt dat de vergoeding gelijk zal zijn aan de integrale kostprijs van de door Groningen Seaports NV in dit kader te verrichten diensten, vermeerderd met een door Partijen in onderling vast te stellen winst- en risico-opslag. Dit is geregeld in artikel 4.1. van de dienstverleningsovereenkomst.

Op 8 april 2016 is in overleg met de RvC besloten om het bedrag dat vóór 1 juli in overleg wordt vastgesteld als een voorlopig bedrag aan te merken en de definitieve vergoeding te bepalen na afsluiting van het betreffende boekjaar.

De vergoeding

Zodoende ontvangt u nu een notitie van de directie van Groningen Seaports N.V. met twee voorstellen:

1. Het definitief vaststellen van de dienstverleningsvergoeding over 2018
2. Het voorlopige bedrag van de dienstverleningsvergoeding over 2019

Wanneer u instemt met de notitie van de directeur zijn beide bedragen “in onderling overleg” vastgesteld.

Ad1. Het bedrag over 2018 betreft het feitelijke bedrag op basis van de jaarrekening 2018

Ad2. Bij de berekening van dit bedrag wordt uitgegaan van de verwachte behoefte aan eigen vermogen over het jaar 2019, inclusief CSA en het daarover verschuldigde safe harbourpremie. De vergoeding voor de borgstelling bedraagt 0,8 procent en gebaseerd op het geregelde in de borgstellingsovereenkomst (art. 14)¹. Bij de verzelfstandiging is dit percentage afgesproken en sindsdien niet gewijzigd.

Voorstel: instemmen met bijgevoegde notitie van de directeur van de NV

Mandaat:

Bijlage: Voorstel directeur NV

¹ Groningen Seaports NV is aan de GR voor de Bestaande Leningen (met ingang van 1 januari 2013, de Nieuwe Leningen (vanaf het moment dat de GR deze aangaat en aan de NV ter beschikking stelt) en de door de GR afgegeven Borgtochten (vanaf het moment dat de GR een Borgtocht afgeeft) jaarlijks een marktconforme vergoeding verschuldigd. Voor het jaar 2013 zijn deze vergoedingen achteraf verschuldigd en wel uiterlijk op 31 december 2013. Vanaf 1 januari 2014 zijn deze vergoedingen per jaar achteraf verschuldigd, telkens uiterlijk op 31 december van het betreffende jaar. Betaling van de vergoedingen vindt plaats via verrekening in rekening-courant. Partijen zullen jaarlijks vóór 1 juli in onderling overleg de vergoedingen voor het lopende jaar vaststellen.

Van: directeur NV

Aan: DB GR

Betreft: voorlopige vaststelling dienstenvergoeding 2019 en definitieve vaststelling dienstenvergoeding 2018

25 januari 2019

Aan de GR wordt voorgesteld:

- De dienstenvergoeding over 2019 te bepalen op € 2.849.135
- De definitieve dienstenvergoeding 2018 vast te stellen op € 2.573.180.

Dienstenvergoeding 2018

Conform artikel 4.1 van de dienstverleningsovereenkomst (d.d.14 juni 2013) dienen beide partijen telkenjare vóór 1 juli in onderling overlegde dienstenvergoeding vast te stellen. De grondslag voor de in de dienstenvergoeding opgenomen kosten is omschreven in voornoemde dienstverleningsovereenkomst.

Voor de vaststelling van de hoogte van de dienstverleningsovereenkomst wordt de rente van de uitstaande lening genomen (3 procent over 22 mln. euro) en een safe harborpremie van 0,8 procent over het geprognostiseerde vreemd vermogen waarvoor de GR borg staat gedurende het lopende boekjaar. Het betreft dus het vreemd vermogen nodig voor de projecten van vóór de verzelfstandiging en het vreemd vermogen ter dekking van de verplichtingen uit hoofde van de CSA van het rentebeheersingsinstrument. De berekening van de safe harbor is gebaseerd op de stand van het vreemd vermogen ultimo jaar en de bijstortverplichting CSA per ultimo van het voorgaande jaar.

Voor 2019 is de volgende prognoses gemaakt voor de genoemde vreemd vermogensbehoefte:

	<i>2019</i>
Vreemd vermogen ultimo jaar	232.730.000
Bijstortverplichting ivm CSA	38.873.750
Totaal vreemd vermogen onder borging	273.600.000

<i>Financieringslasten</i>	<i>2019</i>
Rente Lening	660.180
Safe harbor	2.188.955
Totaal	2.849.135

De GR wordt voorgesteld de dienstenvergoeding over het jaar 2019 conform bovenstaande voorlopig vast te stellen op € 2.849.135,--

Indachtig de rapportageverplichting van de NV over het verloop van de borgstelling (zoals vastgesteld in de besluitvorming omtrent de lange termijn financiering en novatie van het rentebeheersingsinstrument) stelt de NV voor om de dienstenvergoeding (€ 2.849.135) als een begrootte vergoeding te interpreteren en bij afsluiting van het jaar op basis van de werkelijke cijfers de werkelijke safe harborpremie vast te stellen en op basis daarvan ook de uiteindelijke dienstenvergoeding. Zowel de NV als de GR kunnen dit dan op juiste wijze in de jaarrekening verwerken. De daadwerkelijk verschuldigde premie zal dan ook goed aansluiten bij de rapportages over het verloop van de borgstelling op de projecten.

Definitieve dienstenvergoeding 2018

Aangezien de vaststelling van de dienstenvergoeding wordt gebaseerd op een geprognoseerde vreemd vermogensbehoefte ultimo het lopende boekjaar bestaat de mogelijkheid dat bij afsluiting van het jaar een afwijking ontstaat a.g.v. de dan actuele vreemd vermogens positie van de NV. Voor 2018 was de dienstenvergoeding vastgesteld op € 2.922.700, de werkelijke dienstenvergoeding is uitgekomen op € 2.573.180.

De GR wordt voorgesteld de dienstenvergoeding over het jaar 2018 definitief vast te stellen op € 2.573.180,--

Voorstel aan Algemeen Bestuur

Datum AB-vergadering: 15 maart 2019

Nummer:

Agendapunt:

Voor akkoord

Datum

Paraaf

Secretaris: A.A. Swart

1 maart 2019

Onderwerp: Rapportage geborgde financiering 2018

Conform artikel 8 van de overeenkomst houdende volledig geborgde financiering, zoals die is gesloten tussen de Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports en Groningen Seaports N.V., d.d. 12 februari 2016, wordt u de rapportage geborgde financiering 2018 aangeboden.

De volgende informatie wordt in deze rapportage verder toegelicht:

1. De omvang van de financieringsbehoefte van de NV in relatie tot het Borgtochtenplafond (zoals omschreven in voornoemde overeenkomst);
2. De aard en omvang van de geldleningen waarvan de looptijd eindigt in het lopende en komende boekjaar en die geherfinancierd moeten worden;
3. De omvang van de geldleningen waarvoor de GR borgtochten heeft afgegeven in relatie tot de geldleningen waarvoor de GR geen borgtochten heeft afgegeven; en
4. De aard en omvang van zekerheden die door de NV aan derden zijn verstrekt.

De GR heeft twee akten van borgtocht verstrekt aan Bank Nederlandse Gemeenten namelijk;

- Financieringsovereenkomst met een maximaal krediet van € 265 miljoen voor de geborgde projecten
- Financieringsovereenkomst met een maximaal krediet van € 84,5 miljoen voor de bijstortingsverplichting van het derivaat met ABN AMRO

De GR heeft een borgtocht getekend met ABN AMRO voor de verplichtingen uit hoofde van het derivaat. Tevens wordt in deze rapportage de omvang aangegeven van de geldleningen ten behoeve van de bijstortingsverplichting derivaat ABN AMRO.

Om ook in de toekomst inzicht in het verloop van de borg te blijven behouden, hebben wij de NV verzocht in het vervolg ook inzicht te verschaffen in de ontwikkeling van de geborgde projecten zelf. Deze zijn in een separate brief en bijlage toegevoegd aan de rapportage. Wij verzoeken de NV dit op deze wijze jaarlijks te herhalen.

Voorstel:

De rapportage ter kennisgeving aan te nemen.

Ons kenmerk: 2019.00474
Onderwerp: Rapportage borgstelling

GR Havenschap Groningen Seaports
T.a.v. de heer A. Swart
Handelskade Oost 1
9934 AR DELFZIJL

Projectnr: -
Behandelaar: -

Bijlage(n): 1
Uw brief d.d.: -
Uw kenmerk: -

Delfzijl, 8 februari 2019

Geachte heer Swart,

Conform artikel 8 van de overeenkomst houdende volledig geborgde financiering, zoals die is gesloten tussen de Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports en Groningen Seaports N.V., d.d. 12 februari 2016, biedt de directie de GR de rapportage geborgde financiering 2018 aan.

1. De omvang van de financieringsbehoefte van de NV in relatie tot het nieuwe Borgtochtenplafond (zoals omschreven in voornoemde overeenkomst);
2. De aard en omvang van de geldleningen waarvan de looptijd eindigt in het lopende (2018) en komende boekjaar (2019) en die geherfinancierd moeten worden;
3. De omvang van de geldleningen waarvoor de GR borgtochten heeft afgegeven in relatie tot de geldleningen waarvoor de GR geen borgtochten heeft afgegeven;
4. De aard en omvang van zekerheden die door de NV aan derden zijn verstrekt; en
5. Inspanningsverplichting ten behoeve van vervroeging financiële zelfstandigheid
6. Materiele wijzigingen die de GR kunnen raken

De GR heeft twee akten van borgtocht verstrekt aan Bank Nederlandse Gemeenten namelijk:

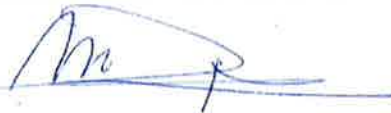
- Financieringsovereenkomst met referentie 1780799 met een maximaal krediet van € 265 miljoen voor de geborgde projecten
- Financieringsovereenkomst met referentie 1828267 met een maximaal krediet van € 84,5 miljoen voor de bijstortingsverplichting van het derivaat met ABN AMRO

De GR heeft een borgtocht getekend met ABN AMRO voor de verplichtingen uit hoofde van het derivaat. Tevens wordt in deze rapportage de omvang aangegeven van de geldleningen ten behoeve van de bijstortingsverplichting derivaat ABN AMRO.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

GRONINGEN SEAPORTS NV

M. van den Dungen
directiesecretaris

C.c.: DIM, CK, HS, MD

Port Authority Delfzijl/Eemshaven

Handelskade Oost 1 • P.O. Box 20004 • 9930 PA Delfzijl • The Netherlands

Portnummer: 1001

phone +31 (0)596 64 04 00 • info@groningen-seaports.com • www.groningen-seaports.com

Rabobank 30.63.73.025 • IBAN: NL 85 RABO 0306.3730.25 • BIC: RABONL2U • V.A.T. nr. NL 85 28 93 048 B 01 • KvK nr. 58141057

Rapportage geborgde financiering 2018

Inleiding

Op 12 februari 2016 is de overeenkomst houdende volledig geborgde financiering getekend door de Gemeenschappelijke regeling Groningen Seaports (GR) en Groningen Seaports NV (NV). In deze overeenkomst is afgesproken dat jaarlijks over de borgstelling wordt gerapporteerd.

Voor u ligt de rapportage geborgde financiering over 2018. De volgende informatie wordt in deze rapportage verder toegelicht:

1. De omvang van de financieringsbehoefte van de NV in relatie tot het Nieuwe Borgtochtenplafond (zoals omschreven in voornoemde overeenkomst);
2. De aard en omvang van de geldleningen waarvan de looptijd eindigt in het lopende (2018) en komende boekjaar (2019) en die geherfinancierd moeten worden;
3. De omvang van de geldleningen waarvoor de GR borgtochten heeft afgegeven in relatie tot de geldleningen waarvoor de GR geen borgtochten heeft afgegeven;
4. De aard en omvang van zekerheden die door de NV aan derden zijn verstrekt; en
5. Inspanningsverplichting ten behoeve van vervroeging financiële zelfstandigheid
6. Materiele wijzigingen die de GR kunnen raken

De GR heeft twee akten van borgtocht verstrekt aan Bank Nederlandse Gemeenten namelijk:

- Financieringsovereenkomst met referentie 1780799 met een maximaal krediet van € 265 miljoen voor de geborgde projecten
- Financieringsovereenkomst met referentie 1828267 met een maximaal krediet van € 84,5 miljoen voor de bijstortingsverplichting van het derivaat met ABN AMRO

De GR heeft een borgtocht getekend met ABN AMRO voor de verplichtingen uit hoofde van het derivaat. Tevens wordt in deze rapportage de omvang aangegeven van de geldleningen ten behoeve van de bijstortingsverplichting derivaat ABN AMRO.

1 Omvang financieringsbehoefte

In de overeenkomst van 12 februari 2016 is een Nieuw Borgtochtenplafond vastgesteld van € 268 miljoen. Tevens is vastgesteld dat per 12 februari 2016 de actuele financieringsbehoefte voor de projecten van de NV uitkwam op € 221 miljoen. Ultimo 2018 was deze financieringsbehoefte € 219,5 miljoen. Het saldo liquide middelen was ultimo 2018 € 12 miljoen.

2 Aard en omvang geldleningen

In februari 2016 zijn vier vaste leningen afgesloten en maandelijks worden variabele (kasgeld)leningen afgesloten.

Vaste leningen:

Bedragen x € 1 mln.

Vreemd vermogen	Ultimo 2018
7-jaars lening	50
4-jaars lening	35
Roll-over-faciliteit 12 jaars	50
Roll-over-faciliteit 10 jaars	50
Totaal vaste leningen	185

Kasgeldleningen ten behoeve van geborgde projecten

Bedragen x € 1 mln.

Ingangs datum	Eind datum	Tegen partij	Hoofd som	Rente	Euribor	Opslag	Dagen
18-01-18	15-02-18	BNG	15,0	-0,170%	-0,369%	0,199%	28
15-02-18	15-03-18	BNG	20,0	-0,170%	-0,369%	0,199%	28
15-03-18	19-04-18	BNG	12,0	-0,170%	-0,371%	0,201%	35
19-04-18	17-05-18	BNG	11,0	-0,170%	-0,371%	0,201%	28
17-05-18	14-06-18	BNG	11,0	-0,170%	-0,371%	0,201%	28
14-06-18	19-07-18	BNG	11,0	-0,160%	-0,369%	0,209%	35
19-07-18	16-08-18	BNG	10,0	-0,150%	-0,369%	0,219%	28
16-08-18	13-09-18	BNG	9,0	-0,150%	-0,370%	0,220%	28
13-09-18	18-10-18	BNG	9,0	-0,150%	-0,372%	0,222%	35
18-10-18	15-11-18	BNG	7,0	-0,150%	-0,369%	0,219%	28
15-11-18	20-12-18	BNG	8,0	-0,150%	-0,369%	0,219%	35
29-11-18	20-12-18	BNG	15,0	-0,170%	-0,368%	0,198%	21
13-12-18	17-01-19	BNG	11,5	-0,130%	-0,368%	0,238%	35
20-12-18	17-01-19	BNG	23,0	-0,170%	-0,369%	0,199%	28

De blauw gearceerde regel sluiten aan met de uitstaande kasgeldleningen van de geborgde projecten per 31 december 2018. Het totaal vaste leningen (€ 185 miljoen) en de kasgeldlening (€ 34,5 miljoen) tellen in totaal op tot de al eerder genoemde financieringsbehoefte van € 219,5 miljoen.

Ten behoeve van de bijstortingsverplichting derivaat ABN AMRO zijn de volgende kasgeldleningen aangegaan:

Bedragen x € 1 mln.

Ingangs datum	Eind datum	Tegen partij	Hoofd som	Rente	Euribor	Opslag	Dagen
04-01-18	05-04-18	BNG	40,5	-0,130%	-0,329%	0,199%	91
05-04-18	05-07-18	BNG	39,5	-0,130%	-0,328%	0,198%	91
05-07-18	04-10-18	BNG	41,0	-0,130%	-0,321%	0,191%	91
04-10-18	04-01-19	BNG	38,0	-0,130%	-0,318%	0,188%	92

De blauw gearceerde regel is de uitstaande kasgeldlening ten behoeve van de bijstortingsverplichting per 31 december 2018.

Naar verwachting zullen in 2019 geen geldleningen geherfinancierd worden.

3 Omvang geldleningen geborgd en ongeborgd

De omvang van de geborgde geldleningen per ultimo 2018 zijn:

Bedragen x € 1 mln.

Vreemd vermogen	Ultimo 2018
Rekening courant	13
Stand liquide middelen	13
Kasgeld geborgde projecten	34,5
7-jaars lening	50,0
4-jaars lening	35,0
Roll-over-faciliteit 12 jaars	50,0
Roll-over-faciliteit 10 jaars	50,0
Stand geborgde financiering excl. bijstortingsverplichting derivaat	219,5
Kasgeld bijstortingsverplichting derivaat	38,0
Stand geborgde financiering incl. bijstortingsverplichting derivaat	257,5

De leningen zijn in hoofdstuk 2 toegelicht. Daarnaast is een ongeborgde geldlening afgesloten door de NV. Dit betreft een vaste lening voor de aanleg van de stoomleiding Eneco/EEW/Akzo. Deze lening heeft per ultimo 2018 een hoofdsom van € 13,85 miljoen. De aflossing in 2018 was € 1,2 miljoen. Van dit bedrag staat ultimo 2018 € 0,59 miljoen ongebruikt in depot.

4 Zekerheden die door de NV aan derden zijn verstrekt

De NV heeft in 2018 geen zekerheden verstrekt aan derden.

5 Inspanningsverplichting ten behoeve van vervroeging financiële zelfstandigheid

In het vierde kwartaal 2017 is een traject met BNG gestart om € 50 miljoen op eigen boek van BNG te financieren. Dit heeft positief effect op de vervroegde afbouw van de geborgde financiering. Op dit moment is de NV met de BNG in gesprek om hier vorm aan te geven.

6 Materiële wijzigingen die de GR kunnen raken

Ultimo 2017 is een intentieovereenkomst gesloten met een grote klant in de Eemhaven die forse voorinvesteringen van GSP NV zullen vergen. Bij voorlegging van de definitieve besluitvorming wordt aan de aandeelhouder inzichtelijk gemaakt of, en zo ja op welke wijze, deze voorinvesteringen van effect zullen zijn op de positie van de GR als borgsteller.

Ons kenmerk: 2019.00567
Onderwerp: Stand van zaken projecten onder de borgstelling

Dagelijks Bestuur van de GR Havenschap Groningen Seaports
T.a.v. de heer A. Swart
Handelskade Oost 1
9934 AR DELFZIJL

Projectnr: -
Behandelaar: -

Bijlage(n): 1
Uw brief d.d.: -
Uw kenmerk: -

Delfzijl, 21 februari 2019

Geachte heer Swart,

Het Dagelijks Bestuur heeft gevraagd om inzicht in de ontwikkeling van de geborgde financiering inclusief de stand van zaken ten aanzien van de geborgde projecten.

Achtergrond

Ten tijde van de verzelfstandiging zijn met de GR afspraken gemaakt over de borgstelling door de GR, aangezien GSP op dat moment niet de mogelijkheid had voor de door de GR ingebrachte projecten zelfstandige financiering, dus op naam van de NV, aan te trekken. Daarvoor is een borgstellingsovereenkomst gesloten. In de overeenkomst zijn de volgende afspraken gemaakt over de rapportage:

Groningen Seaports NV zal de GR jaarlijks, uiterlijk vóór 15 mei van elk kalenderjaar en voorts telkens wanneer de GR daarom verzoekt, aan de GR inzicht geven in:

1. de omvang van de Financieringsbehoefte respectievelijk de Financieringscurve in relatie tot het Borgtochtenplafond;
2. de aard en omvang van de geldleningen waarvan de looptijd eindigt in het lopende en komende boekjaar en die hergefinancierd moeten worden;
3. de omvang van de geldleningen waarvoor door de GR Borgtochten heeft afgegeven in relatie tot de geldleningen waarvoor de GR geen Borgtochten heeft afgegeven;
4. de aard en omvang van zekerheden die door Groningen Seaports NV aan derden zijn verstrekt.

De rapportages geborgde financiering worden door de NV elk jaar voor 15 mei aan de GR verstrekt. De rapportages geven informatie en toelichting conform de overeenkomst. In de voorliggende rapportage die onlangs ter informatie aan u is verzonden is tevens een toelichting verstrekt op de inspanningsverplichting ten behoeve van vervroeging van de financiële zelfstandigheid en op materiële wijzigingen die de GR kunnen raken. Deze heeft betrekking op gesprekken met de BNG over herfinanciering van € 50 mln. waarmee de borgstelling verder kan worden afgebouwd.

In de verzelfstandigingsdocumentatie hoofdstuk 4 Financiële en Fiscale paragraaf is een toelichting gegeven op de financiering na verzelfstandiging. Hierin is uitleg gegeven op de noodzakelijke borgstelling door de GR omdat Groningen Seaports NV niet financieel onafhankelijk is. De GR heeft zich middels de overeenkomst "Geborgde financiering" op 14 juni 2013 borg gesteld voor de financieringsverplichtingen van GSP NV met een plafond van (afgerond) € 290 mln.

Port Authority Delfzijl/Eemshaven

Handelskade Oost 1 • P.O. Box 20004 • 9930 PA Delfzijl • The Netherlands

Portnummer: 1001

phone +31 (0)596 64 04 00 • info@groningen-seaports.com • www.groningen-seaports.com

Rabobank 30.63.73.025 • IBAN: NL 85 RABO 0306.3730.25 • BIC: RABONL2U • V.A.T. nr. NL 85 28 93 048 B 01 • KvK nr. 58141057

- 2019.00567 - d.d. 21 februari 2019 - pagina 2 -

In februari 2016 heeft de AvA bij de herfinanciering besloten om het plafond te verlagen met € 23 mln. door de onvoorziene projecten te schrappen en het nieuwe borgtochtenplafond vast te stellen op € 268 mln. Voor de daadwerkelijke borgstelling zelf geldt de "gelijk dan" voorwaarde. Dit betekent dat, hoewel er een borgstellingsplafond is van € 268 mln. de borg nooit hoger is dan het totaal aan leningen dat met de genoemde projecten gemoeid is. Deze nieuwe borgstellingsovereenkomst vervangt de eerdere overeenkomst uit 2013 voor Geaccordeerde Projecten (cat. 1), Vervangingsinvesteringen (cat. 5), Interne Projecten en aankoop hoofdkantoor, zoals genoemd in de bijlage van de borgstellingsovereenkomst van 2016. Het totale investeringsbedrag dat met die projecten is gemoeid is begroot op € 352.771.659. De GR staat voor de projecten maximaal borg voor € 268.000.000.

De stand van zaken is als volgt:

	Begroot goedgekeurde projecten 14 juni 2013 in €		Bestedingen per 31-12-2018 in €			
	N		N	Projecten gereed	N	Projecten in uitvoering
Geaccordeerde projecten	22	334.633.202	15	69.161.970	7	212.946.261
Vervangingsinvesteringen	9	7.785.707	6	6.942.075	3	299.606
Interne projecten		5.252.750		1.642.192		1.832.629
Aankoop kantoor		5.100.000		5.100.000		
Subtotaal				297.924.733		
Totaal		352.771.659				

./ In de bijlage bij deze brief vindt u het volledige overzicht van de projecten.

In de overeenkomst zijn afspraken gemaakt over de borgstelling van bestaande en nieuwe leningen, de maximale borgstelling van projecten en investeringen, de afbouw van de borgstelling, de jaarlijkse rapportage en de te betalen vergoeding door GSP NV. In de verzelfstandigingsdocumentatie is uitgegaan van volledige afbouw van de geborgde financiering in 2034. De borgstelling wordt afgebouwd via aflossing van de leningen. In februari 2016 heeft de NV in het Algemeen Bestuur een overzicht gegeven van de beoogde afbouw tot en met 2020. Hierin was een beoogde stand geborgde financiering ultimo 2018 gesteld op € 216 mln.

Ultimo 2018 bedraagt de stand geborgde financiering € 206,5 mln.

Voor nadere informatie kunt u met mij contact opnemen via telefoonnummer 06 31 65 19 81 of via e-mail: m.vandendungen@groningen-seaports.com.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

GRONINGEN SEAPORTS NV

M. van den Dungen
directiesecretaris

C.c.: DIM, CK, HS, MD

RAPPORTAGE FINANCIEL MEERJARENPLAN t.b.v. de borgstelling
31-12-2018

		Realisatie 31-12-2018		Realisatie 31-12-2018			
		A	B	A	B	gereed	in uitvoering
		2012-2016	wel goedgekeurd niet in lijst				
Geaccordeerde projecten (cat.1)							
Masterplan Delfzijl							
3712S	Uitvoering ontwikkelingsvisie Oosterhorn fase 1 (Topper)	€ 1.180.077		€ 1.214.166		€ 1.214.166	
3712	Uitvoering ontwikkelingsvisie Oosterhorn (niet subsidiabel)	€ 2.267.427		€ 2.187.501		€ 2.187.501	
3731	Planvorming waterstaatkundige verbetering Oosterhorn	€ 50.000		€ 39.963		€ 39.963	
5025	Brainport Weiwerd (inclusief aankopen)	€ 1.687.191	€ 962.809	€ 1.037.223	€ -		€ 1.037.223
5054	Geluidsproblematiek Oosterhorn 1e fase	€ 146.667		€ 282.201		282.201	
9373	Schikking afkoop Domeinen (excl. 4.5% rente)		€ 12.704.405		€ 12.198.323	12.198.323	
Masterplan Eemshaven							
1083 (A)	Kade noordzijde Julianahaven 4e fase	€ 17.291.266		€ 15.579.529		15.579.529	
1245	Ontwikkelingsprojecten Westlob Eemshaven	€ 75.344.434		€ 63.658.438			63.658.438
1270	Aanleg Jetty, verplaatsen roro-steiger, ontsluitingsweg Emmapolder	€ 19.178.206		€ 16.139.950		16.139.950	
1300	Energypark Eemshaven (realisatie = incl. ophoging vm LNG terrein)	€ 117.500.000		€ 102.643.653			102.643.653
1340	Bouwrijp maken Energypark - binnendijks terrein	€ 5.350.872		€ 1.919.160			1.919.160
3716B	Natuurcompensatie Eemshaven	€ 7.004.609		€ 7.731.964		7.731.964	
3716D	Monitoring vergunningen Energypark -vertroebeling	€ 800.000		€ 553.603		553.603	
3719	Vergunningprocedures Oostlob	€ 1.900.000		€ 2.003.149		2.003.149	
3724	Uitbreiding Eemshaven - ZO fase 1		€ 21.203.916				
3724A	Uitbreiding Eemshaven - ZO fase 2/3		€ 33.096.084		€ 42.790.331		42.790.331
5027	Openbare (pers)rioleringen (hoofdtracé)	€ 2.190.000		€ 1.864.956		1.864.956	
5050	Buisleidingenstraat Eemshaven - Delfzijl fase1 (Dijkkruisingen)	€ 748.242		€ 581.561		581.561	
7515A	Kathodische bescherming/herstel combiwanden Handelskade Julianahaven 1e fase	€ 1.800.000		€ 1.800.000		1800000	
7515B	Kathodische bescherming/herstel combiwanden Handelskade Julianahaven 2e fase		€ 9.051.000		€ 5.009.398	5.009.398	
3713	Garantstelling GSP spoor 1a > Beatrixhaven - Noordzijde		€ 1.975.000		€ 1.975.706	1.975.706	
3723	Heliport		€ 1.200.997		€ 897.456		897.456
subtotaal		€ 254.438.991	€ 80.194.211	€ 219.237.016	€ 62.871.215	69.161.970	212.946.261
Vervangingsinvesteringen (cat.5)							
Masterplan Delfzijl							
7513	Groot onderhoud wegen t/m 2012	€ 1.210.707		€ 1.000.954		1.000.954	
7518	Vervanging jukken Handelskade DZ Vak D	€ 690.000		€ 431.706		431.706	
9103	Renovatie lichtopstanden/kopbakens zeehavenkanaal (7538)	€ 100.000		€ 36.434			36.434
9105	Vervanging jukken handelskade DZ vak A (7584)	€ 405.000		€ -			0
9127	Vervanging Farmsumersteiger (buitenhaven) (7552)	€ 1.130.000		€ 263.172			263.172
9128	Vernieuwen steigers Farmsumerhaven (A, B en C) (5044B)	€ 450.000		€ 466.066		466.066	
9130	Vervanging openbare verlichting (7519)	€ 300.000		€ 561.143		561.143	
9141	Renovatie drijvende steiger Delfzijl (7537)	€ 2.600.000		€ 2.957.257		2.957.257	
9142	Groot onderhoud wegen 2013-2015 (7532 tm 2016)	€ 900.000		€ 1.524.949		1.524.949	
subtotaal		€ 7.785.707	€ -	€ 7.241.681	€ -	€ 6.942.075	€ 299.606
Interne Projecten (cat.6)							
Totaal interne projecten							
9348	Aankoop hoofdkantoor		€ 5.100.000		€ 5.100.000	5.100.000	
Totaal		€ 267.477.448	€ 85.294.211	€ 229.953.518	€ 67.971.215	82.846.237	215.078.496
		352.771.659		297.924.733		297.924.733	